

▼ NYTÅRSTALEN

I Californien lancerede *San Francisco Aids Foundation* i 1992 en aids-kampagne, hvis slogan frit oversat lyder: "Vær her, når behandlingen kommer". Formålet var selvfølgelig at skabe livsmod og optimisme. For der er brug for optimisme i en by, hvor op mod halvdelen af bøsserne er hiv-smittede, og den anden halvdel nærmest føler skyld over ikke selv at være smittet, når vennerne bliver syge og dør omkring dem. Inden følelsen af magtesløshed breder sig, skal vi nok til at opdyrke en tilsvarende holdning af optimisme herhjemme.

For der sker jo ikke rigtig noget!

Hvornår kommer vaccinen? Hvor bliver de bedre behandlingsmuligheder af?

Vennerne dør - sådan som de hele tiden har gjort. Så hvorfor ikke bare lade stå til?

Vi skal det modsatte i 1993.

Vi har lært hinanden, at falsk optimisme og hvide løgne ikke kan bruges til ret meget. En vending som "nu kommer vaccinen nok snart" lyder mere og mere hul. "Du får det nok snart godt igen" er det dårligste at sige til en, der ligger dødssyg og ved, hvor det bærer hen.

Hvad vi skal prøve at lære hinanden i 1993, er at holde ud - trods alt. At give hinanden livsmod og livsvilje. Prøve at hjælpe hinanden til at skabe en meningsfuld tilværelse, mens vi venter. Meningsfuld for dem, der kæmper for vennerne - men især meningsfuld for dem, der kæmper for sig selv og deres eget liv. Vi må bruge hinanden, så vi ikke ender i to adskilte grupper: de raske og de syge - med isolation, ghettoisering og vrede til følge.

Det handler ikke om medlidenhed - den har ingen glæde af.

Det handler heller ikke om at gøre noget *for* nogen.

Det handler om at gøre noget *med* nogen - sammen.

Den indsats, vi skal yde og tage imod, skal ikke kun gøres for "de andres" skyld. Der er ikke tale om opofrelse.

Vi skal gøre det for vores egen skyld. For at komme igennem denne ventetid med livet og selvrespekten i behold.

Og så skal vi selvfølgelig fortsætte med at informere om sikker sex, smitteveje og alt det andet.

Vores opgave i 1993 bliver mere end nogensinde en sammensat opgave, som vil kræve mange, mange ressourcer - menneskelige og økonomiske. Pengene har vi ikke i det omfang, vi gerne ville. Det danske folketings har haft mange pæne og rosede ord til overs for vores kamp - men da det kom til pengene, der skulle gøre det muligt, blev der så underligt stille. Det gjaldt for Landsforeningen, og i særdeleshed for Positivgruppen. Vågeblus kan man roligt kalde det.

Og så er vi der igen: Skal vi lade stå til - eller skal vi kæmpe på trods?

Vi skal selvfølgelig kæmpe den kærlige kamp for livet og selvrespekten.

Hold ud - vær her, når behandlingen kommer.

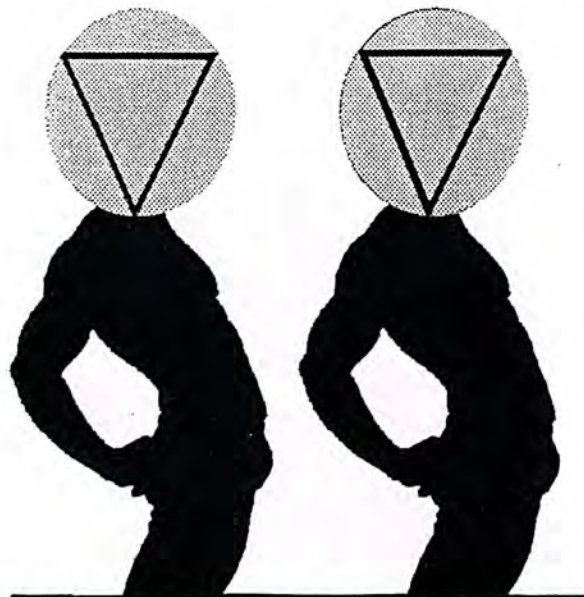
▼ GULE MÆRKER

Der er stadig gule mærkater på journalerne på Rigshospitalets Tandlægeklinik, selv om de blev afskaffet for 4½ år siden.

Sommeren 1988 afskaffede Sundhedsstyrelsen det såkaldt "gule hiv-regime". Det indebar, at man ikke længere mærkede affald, tøj, sengestuer - og journaler! - fra hiv-smittede med et stort, gult smitemærkat. I stedet blev hiv og aids omfattet af de almindelige forholdsregler over for alle patienter. Formålet var dels at sikre en højere hygiejnisk standard og dels at undgå at særbehandle en hiv-smittet, der "kan føle sig isoleret og i nogle situationer stemplet på grund af sin sygdom" (som det hedder i Retningslinierne).

INGEN MÆRKATER

Afskaffelsen af det gule hiv-regime betød, at de gule mærkater skulle fjernes. Og det er de da også blevet. Bare ikke på Rigshospitalets Tandlægeklinik, hvor

På Rigshospitalets Tandlægeklinik overvejer man fremover også at smitte-mærke patienterne.

man åbenbart ikke har læst retningslinierne. For mere end 1 år siden opdagede en hiv-smittet patient, at hans journal stadig var prydet med et stort, gult smitemærkat på forsiden. Det brød han sig ikke om. Han forsøgte derfor at få mærkatet fjernet. Ikke fordi personalet på klinikken ikke måtte vide besked om hans hiv-status, men fordi det ikke skulle udstilles for alle og enhver. Men personalet fastholdt mærkatets betydning - derfor blev det siddende.

Landsforeningen gik ind i sagen, og det hjalp - tilsyneladende. Den daværende leder af klinikken, Palle Holmstrup beklagede fejltagelsen og lovede, at alle mærkater øjeblikkeligt ville blive fjernet fra journalerne.

STADIG INGEN MÆRKATER

Et år senere viser det sig, at det famøse mærkat stadig sidder på den pågældende patients journal. Ny henvendelse fra Landsforeningen - ny beklagelse fra Tandlægeklinikken. Nu skulle alle mærkater være fjernet, skriver man. Men kan man nu tro på det? Vi vil opfordre alle hiv-smittede patienter til at lægge mærke til deres journal, hvis de går til behandling på Rigshospitalets Tandlægeklinik. Hvis der fortsat sidder et mærkat på journalen, kan man roligt bede personalet fjerne det. Og hvis personalet afslår, så ret henvendelse til Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske. De gule mærkaters tid er forbi.

▼ MENNESKERET OG AIDS

"Bag aids er der altid et ansigt" er en bog, hvor forskellige juridiske tiltag bliver tolket ud fra en menneskerettigheds-vinkel.

Forfatteren, Annika Snare, er doktor i kriminologi og har i et års tid arbejdet i *Det Danske Center for Menneskerettigheder* med hiv/aids-spørgsmål. Verden over er der eksempler på lovgivning eller mere interne regler, som er udtryk for en meget overdrevet skræk for hiv-smitte og som bryder menneskerettighederne.

Annika Snare skriver om denne slags bestemmelser: - *Det er også socialpsykologisk vigtigt, at man ikke i misforståede bestræbelser på at skabe tryghed, gennemfører ubegrundede foranstaltninger. For det første er det uhæderligt. For det andet er det ineffektivt. De drastiske foranstaltninger vil i almindelighed blive opfattet som beviser på, at sådanne kraftige indgreb faktisk er nødvendige, og de vil dermed medvirke til at fastholde og forøge netop den ubegrundede frygt, som man søger at undgå.*

Bogen gennemgår den gældende lovgivning på en række områder, der er relevante for hiv-smittede/folk med aids. Og reglerne holdes op mod de menneskerettigheds-konventioner, som Danmark har tilsluttet sig.

Alt i alt er der ikke nogen store problemer i den danske lovgivning. På enkelte undtagelser nær - gule smitte-mærkater på hiv-smittedes syge-journaler for eksempel.

På den anden side præges debatten af forslag om

registrering og tvangstestning af "mistænkte" i tråd med fx svensk lovgivning, som helt klart er i strid med menneskerettighederne.

Så *"Bag aids er der altid et ansigt"* er en vigtig bog. Den er udgivet af *Det Danske Center for Menneskerettigheder* og *Forlaget Thorup* og koster kr. 168,-.

▼ HIV-HJÆLPEN UDVIDER

Fra årskiftet har Hiv-hjælpen fået længere åbningstid og et nyt telefon-nummer.

Hiv-hjælpen er Landsforeningens rådgivnings-tilbud til bøsser og andre mænd, der har sex med mænd. Fra 1. jan. har Hiv-hjælpen fået en selvstændig telefon-linie på nummeret: 33 91 16 17., hvor en hiv-hjælper sidder ved telefonen i åbningstiden. Det betyder mulighed for telefonisk rådgivning fire dage om ugen - mandag til torsdag mellem klokken 17.00 og 19.00.

Hiv-hjælpens personlige rådgivning - hvor man kan komme ind fra gaden - foregår fortsat mandag mellem klokken 19.00 og 21.00 - eller efter aftale - i Knabrostræde 3, på 1. sal i opgangen i portens venstre side.

Al rådgivning foregår selvfølgelig anonymt, hvis man ønsker det.

▼ GO CARDS

Tre af STOP AIDS-kampagnens plakater fra serien *Mand og mand imellem* kommer ud som gratis postkort i *Go Cards*-systemet.

Det første var fremme før jul. Og nummer to, som er vist her, kommer på caféer og lignende steder den 10. januar.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 6. jan. 93

▼ PENSIONER IGEN

Den Sociale Ankestyrelse har udsendt en forklaring til sine egne regler for førtidspension til hiv-smittede og folk med aids.

- Det er blevet næsten helt, som vi ville have det, siger socialrådgiver Henning Jensen, der er ansat i Positivgruppen. Først og fremmest er det nu slået fast, at hver enkelt pensions-ansøgning skal behandles individuelt ud fra et helbredsmæssigt skøn - det skulle man lede længe efter i de retningslinier, der kom i efteråret.

Henning Jensen henviser til en orientering i Ankestyrelsens blad *Nyt fra Ankestyrelsen*, som præciserer de retningslinier, som Ankestyrelsen udsendte i efteråret.

I orienteringen nævner man direkte den presse-omtale, som retningslinierne fik, efter at Positivgruppen gjorde opmærksom på problemerne ved et debat-møde den 30. november 1992.

- I efterårets retningslinier blev der lagt op til at behandle sagerne for overfladisk og generaliserende, siger Henning Jensen til Nyhedsbrevet. Det så umiddelbart ud til, at man *skulle* have aids-diagnosen og være ude af stand til at arbejde for at få pension. Det blev "stærkt fortiet", at også hiv-smittede uden aids-diagnosen kan være pensionsberettigede.

Men det er der altså rådet bod på nu - til en vis grad.

HVAD GÆLDER SÅ

Orienteringen fra Ankestyrelsen opstiller fem punkter om forholdene omkring pension til hiv-smittede og folk med aids:

1) Fordi man har fået diagnosen aids, er det ikke på forhånd givet, at ens erhvervsevne er fuldstændigt forsvundet - og man er derfor ikke *automatisk* berettiget til højeste førtidspension. Men mange er det i praksis og vil få pensionen.

2) Når erhvervsevnen hos en hiv-smittet/aids-diagnosticeret er påvirket så meget, at han ikke kan fortsætte med sit arbejde, så vil han med det samme blive tilkendt mindst den mellemste førtidspension - også selv om han måske principielt kun er berettiget til den såkaldt forhøjede førtidspension. Det skyldes, at man ser i øjnene, at hiv-smittede temmeligt sikkert går en forværring i møde rent helbredsmæssigt.

3) Hiv-smittede *uden* symptomer, som påvirker deres erhvervsevne, vil ikke kunne få førtidspension - som det skete tidligere. (I praksis er det vel også de færreste, der overhovedet ville søge pension i dén situation.)

4) Hiv-smittede uden aids-diagnosen, men *med* symptomer som betyder, at de må holde op med at arbejde, vil være berettiget til førtidspension.

5) Endelig slår Ankestyrelsen fast, at de enkelte sager må bedømmes individuelt.

OG I EN FART, TAK!

- Dét vi nu mangler er, at alle sagsbehandlere får kendskab til denne nye orientering. For det er ikke givet, at de gør det, siger Henning Jensen. Det er nemlig ikke pligtstof for en sagsbehandler.

Derfor anbefaler Henning Jensen hiv-smittede, der skal til at søge pension, at få fat i et eksemplar af teksten og have den med til deres sagsbehandler. (Man kan ringe til Henning Jensen i Positivgruppen hver dag kl. 13-15 på tlf. 31 87 06 24. Eller til Mie Rix i Landsforeningen på tlf. 33 13 19 48).

Dette bliver også påpeget i den omtalte orientering fra Ankestyrelsen, at hiv-smittede ikke kan le ve med en alt for lang sagsbehandlingstid.. Det hedder:

- Ankestyrelsen skal til slut erindre om almindelig praksis ved behandlingen af pensionsansøgninger fra ansøgere med alvorlige sygdomme, nemlig at behandlingen af sagerne fremskyndes mest muligt.

▼ ET SKRIDT NED

Først var der tale om drabsforsøg. Nu er anklagen mod den hiv-smittede haitianer blevet ændret til "grov kådhed".

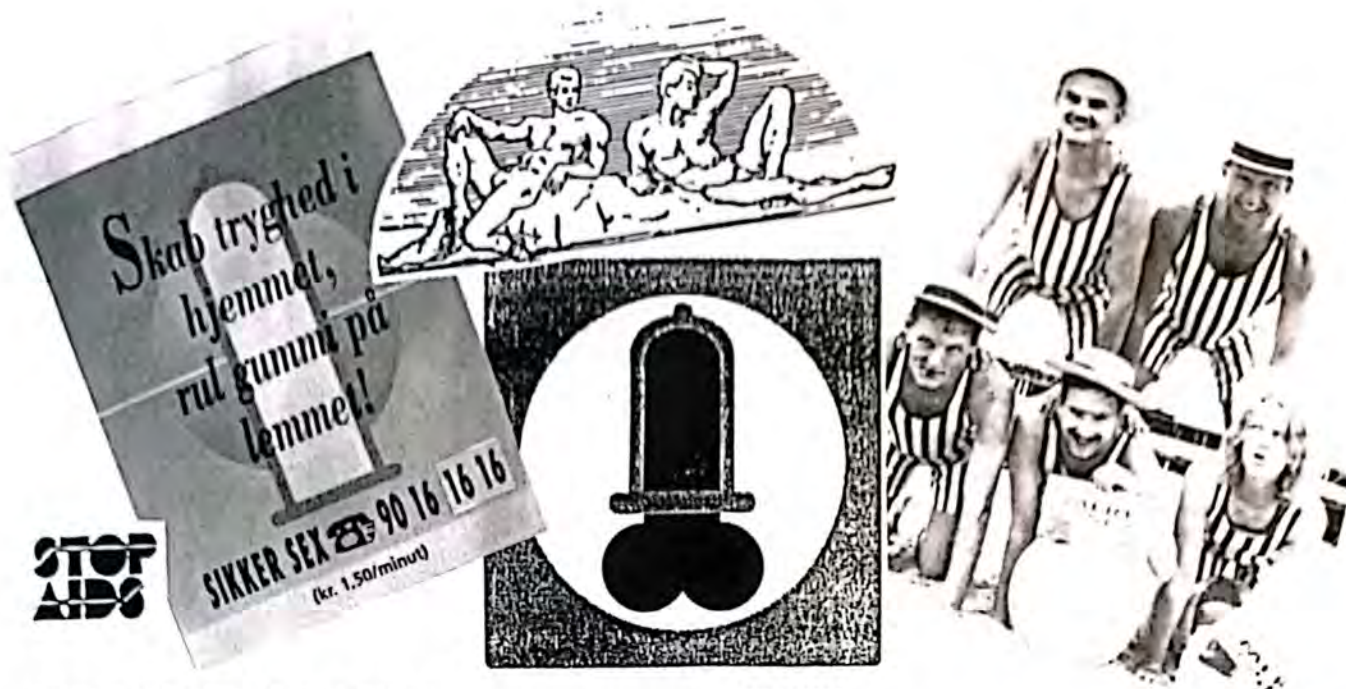
Da sagen ryddede formiddagsavisernes forsider var det med tanker om "drabsforsøg" og lignende. Nu viser det sig, at anklagen kommer til at handle om i "grov kådhed" at have udsat kvinder for en risiko ved at elske med dem uden kondom. Man kan vist roligt kalde dette et væsentligt skridt "nedad".

I Ekstra Bladet den 15. januar griber man da også - for ikke helt at tabe ansigt - fat i nogle andre anklager og gør opmærksom på, at manden fra Haiti stadig *kan* risikere op til 6 års fængsel. Bare ikke for dét, som Ekstra Bladet hængte ham ud for!

Nu er der pension til alle: Tidligere ministre og nuværende hiv-smittede.

Nogle har bare skullet kæmpe lidt mere for den end andre!

▼ DET GJORDE VI

Landsforeningens STOP-AIDS-kampagne er vidt forgrenet. Pjecer, kurser, plakater, kondomer, strandbander, radio og meget andet.

På barer og andre træffesteder kunne bøsserne se sig selv afbildet året igennem på en række plakater under fælles-overskriften *Mand og mand imellem*. Resten af Danmark kunne se de samme flotte billeder, bl.a. i DSB's blad *Ud og Se*. Ligesom det bokseinteresserede publikum så mænd, der holdt om mænd i stævneprogrammerne, og de postkort-interesserede i december ganske gratis kunne tage det første sikker-sex-postkort i GoCard-serien.

I TV2's reklame-blokke blev seerne 7 gange opfordret til at huske kondomet "når der er knald på" - det samme gjaldt seerne på Kanal Danmark.

Mere direkte kontakt havde Nervepigerne og Sikker Sex-Banden. Nervepigerne, der i årets løb optrådte forskellige steder i Danmark med deres show, mens Sikker Sex-Banden året igennem forklædte sig som nisser, engle, strandløver, kondom-mode-opvisere og meget andet for at få folk i tale.

TING OG SAGER

Til dækning af de orale behov blev der produceret 250 kg. bolcher med sikker-sex-opfordringer og navne som *Toms nødder*, *Tanzan-måtter* og *Våde Kys*. Til glæde for overkroppen producerede STOP-AIDS-kampagnen en julehilsen: 8 forskellige revers-nåle med sikker-sex-motiver, mens de københavnske underekstremiteter blev forsynet med ikke mindre end 325.000 gratis kondomer med tilhørende glidecreme.

I Århus måtte behovet dækkes af 50.000 kondomer. OASE-projektet i Københavns Kommune startede under CEN/LOK-kampagnen, og kommunen har siden fortsat indsatsen. Tilsvarende står frivillige hiv/aids-aktivister mange steder i landet nu for opfølgende informationsvirksomhed og uddeling af kondomer og glidecreme, der hvor mænd mødes - i de erotiske oaser.

MEDIER

I Radio Rosa i København blev aids-programmet *HIV, Håb og Kærlighed* sendt 26 gange - hver udsendelse på 1½ time. Disse udsendelser blev distribueret i 95 eksemplarer til modtagere over hele landet. Sidst i '92 startede en tilsvarende redaktion i Århus. PAN-Bladet bragte mindst 4 siders aids-stof i hvert eneste nummer, der kom i oplag på 9000 eksemplarer, mens dette medie *STOP AIDS Nyhedsbrevet* udkom 25 gange i '92 i et oplag på 1000. Også et nyt medie så dagens lys i 1992 - *Mellem Mænd*, et flyveblad, beregnet til træffestederne i København og provinsen. Det foreløbige oplag er 500.

Enkelte tiltag blev rettet mod ikke-dansk talende: Sommerens tillæg på engelsk med diverse oplysninger om fx mulighederne for anonym hiv-test i Danmark. Et område, som også blev behandlet i en engelske oversættelse af STOP AIDS-kampagnens pjeces *Skal - skal ikke*, på engelsk *Yes or No..*

ALVOR OG FEST

På det psyko-sociale område fortsatte HIV-Hjælpen sit arbejde, ligesom der var god afsætning på *Mænd Mødes*-kurserne. 9 kurser i København, 1 i Frederiksborg Amt og 1 i Århus. Men også en psykosocial aktivitet specielt for hiv-smittede så dagens lys. En studiekreds med overskriften *Mit Liv med Hiv*.

Arbejdet med specielle målgrupper som døve bøsser og andre handicap-grupper blev startet så småt. Uddannelsen af de frivillige fortsatte med en række weekend-kurser forskellige steder i landet, ligesom der blev afholdt tema-møder og medlemsarrangementer om hiv og aids.

Landsforeningens 2 rejsekonsulenter brugte al deres tid og energi på at skabe væresteder og aktiviteter for bøsser og lesbiske uden for de store byer - en indsats, der mange steder blev en succes.

Afslutningen på alt dette arbejde, som produceres af få ansatte og mange frivillige, blev en frivillig-fest i København, hvor sikker-sex-danseshowet *Flesh for Fantasy* havde premiere. Resten af december turnerede showet rundt på bøssebarer og diskoteker over hele landet.

▼ SEX, SEX OG ATTER SEX

Har danske bøsser ændret sex-vaner? Dyrker vi mere sikker sex nu, end vi gjorde før? En dansk undersøgelse dokumenterer, at det gør vi.

Gennem PAN-Bladet blev over 1500 bøsser i 1991 udspurgt om deres sex-vaner. Deres svar er blevet sammenholdt med en tilsvarende undersøgelse fra 1988. Det viser sig, at en af de største ændringer i sex-vanerne er sket med hensyn til at dyrke analsex, som er den farligste form for usikker sex.

I 1988 havde hver tredje bøsse haft ubeskyttet analsex med en partner, hvis hiv-status han enten ikke kendte - eller som var en anden end hans egen.

I 1991 var det kun hver 8. bøsse, der havde haft ubeskyttet analsex inden for det seneste år.

Det får gruppen bag undersøgelsen til at konkludere, at de oplysningskampagner, som Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske og Sundhedsstyrelsen har kørt, også bliver efterlevet.

Gruppen mener at kunne dokumentere, at analsex uden kondom har været kraftigt faldende de seneste år, men altså stadig dyrkes af nogle bøsser - for de flestes vedkommende dog som "smuttere", altså undtagelser.

MERE SIKKER SEX

Et af de mere bemærkelsesværdige resultater er, at bøsserne ikke alene er blevet bedre til at dyrke sikker sex - de er også blevet mere varierede, hvad angår sex-praktikker.

Der er spillet, slikket og bollet mere i 1991 end i 1988! Det betyder ikke nødvendigvis, at den samlede "sex-mængde" er blevet større. Men det antyder, at de kampagner, der har kørt, har formået at formidle sikker-sex-budskaber uden at skræmme. Samtidig har danske bøsser forstået, hvad der er sikker, og hvad der er usikker sex. Jo mere usikker en sex-praktik er, jo færre dyrker den.

At bøsserne nu dyrker mere sikker sex end tidligere, skal dog ikke forlede nogen til at tro, at bøsser er mere ombejlede end så mange andre. Det gennemsnitlige antal partnere om året ligger mellem 2 og 5. Omkring halvdelen af de adspurgte bøsser lever i faste parforhold, hvad der naturligvis ikke forhindrer, at de også har andre partnere engang imellem. Mere end hver tredje, der lever i fast parforhold, havde haft sex uden for parforholdet inden for det seneste år. Disse tal svarer til tallene fra 1988-undersøgelsen.

Der er forskel på brugen af kondomer i faste forhold og ved sex med andre partnere. Således bruger cirka tre fjerdedele altid kondom ved analsex med løse partnere og "kun" knapt halvdelen hjemme i ægtesengen.

Gruppen, der står for undersøgelsen, opfordrer til, at man fortsætter den intensive kampagne for at bruge kondom ved analsex - også når bøsser har sex med deres faste partnere.

DANSKE BØSSER

Gruppen konkluderer, at danske bøsser adskiller sig fra bøsser i andre lande.

- I stedet for at være tilbageholdende eller helt at undgå analsex som mange bøsser gør i udlandet - eller søge mod det faste parforhold - ser det danske bøsse miljø ud til at kombinere flere strategier til at mindske risikoen for hiv-smitte, siger læge Jan Fouchard, der er med i gruppen.

Det gør man som nævnt ved i stigende grad og konsekvent at bruge kondom ved analsex, mens antallet af bøsser, der bruger kondom, når de dyrker oralsex, er faldet stærkt. I stedet sørger de fleste for ikke at få sæd i munden.

HIV-TESTENS BETYDNING

Tre fjerdedele af de godt 1500 bøsser var hiv-testede og af dem var 15 % hiv-smittede. Men der var ikke nogen forskel mellem de to grupper med hensyn til at dyrke usikker sex. Flertallet af svarpersonerne tager heller ikke hensyn til smittestatus, når de vælger partnere - således foregår der ikke seksuel diskrimination.

EUROPA

Denne undersøgelse er en del af en større europæisk undersøgelse. I den forbindelse er specielt ét resultat væsentligt. Danske bøsser har været den gruppe i undersøgelsen, der har været flittigst til at svare på spørgeskemaet. Selv om antallet af besvarelser er lidt større i Tyskland, England og Frankrig, ligger Danmark på en klar førsteplads, set i forhold til indbyggertallet.

Der er nogle tal i undersøgelsen, der kan forklare dette. Man har spurgt, om folk er henholdsvis åbne om deres homoseksualitet og om deres forældre, søskende, kolleger og heteroseksuelle venner accepterer det. I Danmark er det under 10 %, der ikke har fortalt om deres homoseksualitet til nogen som helst, mens det i Italien er over halvdelen. Og de allerfleste danske bøsser møder accept fra omgivelserne, modsat Italien.

Der er også blevet spurgt, om (man oplever at) volden mod bøsser er steget. I Danmark mener flertallet af bøsserne, at der ikke er sket en stigning i volden mod bøsser, mens over halvdelen af de adspurgte i Tyskland, Østrig, Schweiz og England oplever en stigning.

"Bliver hiv-smittede marginaliseret (som andenrangs-mennesker)? Enig eller uenig?"

Tre fjerdedele af de danske bøsser mener, det ikke sker i Danmark, mens over halvdelen af bøsserne i Tyskland, Østrig, Schweiz, England, Frankrig og Italien oplever det.

Og endelig vinder danske bøsser i "konkurrencen om at dyrke sikker sex". Danske bøsser dyrker simpelt hen mere sikker sex end de andre!

FORTSAT KAMPAGNE

Disse oplysninger skulle dog helst ikke forlede nogen til at tro, at sikker-sex-kampagnerne fremover har gjort sig selv overflødige. Et af de områder, der skal sættes på, er at få danske bøsser til at bruge kondom, også når de dyrker analsex med deres faste partner. Samtidig er der en lille gruppe, der har problemer med at dyrke sikker sex hver eneste gang. Og så er der "smutterne" en gang imellem.

Endelig kommer der stadig nye grupper til - de unge, og andre "nye" bøsser for eksempel. Der er derfor behov for vedvarende kampagne-aktiviteter, så de gode tendenser for 1991 fortsætter også fremover. De vil kunne aflæses i antallet af hiv/aids-patienter senere - indirekte. For alle dem, der ikke blev smittet, kan jo ikke tælles.

SIKKER SEX

Landsforeningens STOPAIDS-kampagne har blandt andet stået for plakater med sikker sex-budskabet. Denne kom allerede i 1986.

▼ VILJEN SER VORHERRE PÅ

Viljen er der og en del af pengene. Der mangler 250.000 kr. for at de kirkelige organisationer i Danmark igen har en aids-konsulent.

Igennem de sidste 3 år har Elisabeth Knox-Seith som et forsøg været ansat som folkekirkelig aids-konsulent. Forsøget er slut og nu mangler der penge til at fortsætte. 10 af de ialt 17 kirkelige organisationer, der stod bag forsøget, er parate til at fortsætte. Der mangler bare 250.000 om året. En af de centrale personer i arbejdet, generalsekretær i KFUM & K, Allan Ploug Sørensen siger til Nyhedsbrevet:

- Jeg tror, at der er en økonomisk vilje til at skaffe de nødvendige midler, så vi kan fortsætte. Vi kan ikke stoppe her, det mærker jeg tydeligt i mange kirkelige organisationer. På et møde lykkedes det os at skaffe de første 250.000 kr. om året de næste 3 år. Så vi er nået halvvejen. Frem til 1.april vil vi forsøge at skaffe den anden halvdel hos forskellige kirkelige og andre organisationer. Lykkes det, betyder det, at vi kan ansætte både en aids-konsulent og en administrativ medarbejder. Lykkes det ikke, må vi tage sagen op igen efter 1.april.

BØSSEFORSKRÆKKELSE

- Det er min helt klare overbevisning, at både den danske folkekirke og de kirkelige organisationer er blevet både mindre aids-forskrækkede og mindre bøsse-forskrækkede end de var i begyndelsen. Det er et af de gode resultater af den kirkelige aids-konsulents arbejde i de 3 år. Vi har måttet revurdere vores opfattelse af hiv og bøsser - ikke mindst, fordi vi på mange møder og foredrag har stået ansigt til ansigt med mennesker, der var direkte berørt af hiv og aids. Det har gjort et meget stort indtryk i menighederne og de kirkelige organisationer, siger Allan Ploug Sørensen.

UNGDOMSKONSULENT OG AIDS-PRÆST

Ud over arbejdet med at skaffe penge til konsulentstillingen, vil de kirkelige organisationer også gerne ansætte en ungdomskonsulent:

- En af de vigtige konklusioner på Elisabeth Knox-Seiths arbejde, er behovet for oplysningsarbejde blandt de unge. Det arbejder vi med at financiere i KFUM & K, fordi vi som en ungdomsorganisation har et tæt kontaktnet af frivillige over hele landet, som kunne have god gavn af en sådan ungdoms-aids-konsulent, siger Allan Ploug Sørensen, som tilføjer, at det er hans opfattelse, at både ungdomskonsulenten og den kirkelige aids-konsulent skal have nær tilknytning til hiv- og aids-miljøet, hvis arbejdet med oplysning skal blive troværdigt.

I de kirkelige organisationer håber man samtidig, at folkekirken vil bidrage til aids-arbejdet med en præstestilling. Den skal bruges til støtte og rådgivning, fx. i forbindelse med begravelser og det at miste, men også som støtte for de ansatte i projektet:

- Vores projekt er nået så langt og har givet så godt et resultat, at den danske folkekirke nu også må give et bidrag til det kirkelige aids-arbejde, siger Allan Ploug Sørensen.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 3. feb. 93

▼ NYE KRITERIER I USA

Nu kan man få aids uden at være syg. USA har ændret sine kriterier. Danmark og resten af Europa fast holder de gamle kriterier.

Diskussionen har været længe undervejs i USA. Den amerikanske sundhedsstyrelse CDC har - sammen med aids-aktivister - presset på for at få ændret de kriterier, der udløser aids-diagnosen. For amerikanske hiv-smittede har det nemlig stor økonomisk betydning, om de har diagnosen eller ej. Med aids-diagnosen bliver fx. Retrovir-behandlingen betalt af det offentlige.

I USA besluttede man forleden, at også vedvarende et cd4-celletal under 200 for fremtiden skulle udløse aids-diagnosen. Det vil gælde for patient-indberetninger fra og med 1. januar i år.

Og det betyder, at en stor gruppe raske hiv-smittede uden andre symptomer end et lavt immunforsvar nu får aids-diagnosen.

Man regner med, at de nye diagnose-regler vil betyde en fordobling af aids-tallet i USA i 1993.

Sidste gang aids-kriterierne blev udvidet, var i 1987.

DANMARK

Herhjemme og i resten af Europa ændres aids-kriterierne ikke. På en enkelt undtagelse nær.

For sammen med cd4-tals-diagnosen besluttede amerikanerne at udvide aids-diagnose-listen med yderligere tre sygdomme. Disse tre sygdomme har man i Europa besluttet sig til at føje til - gældende fra 1. juli 1993. Det drejer sig om livmoderhalskræft hos kvinder, lunge-tuberkulose og gentagne tilfælde af bakteriel lungebetændelse - følgesygdomme med stor udbredelse hos hiv-smittede i USA:

- Det får dog næppe nogen større betydning for antallet af aids-tilfælde herhjemme. Vi har til dato haft meget få tilfælde af livmoderhalskræft, lunge-tuberkulose og gentagne bakterielle lungebetændelser, siger professor Peter Skinshøj fra Rigshospitalets epidemi-afdeling til Nyhedsbrevet.

STIGMATISERING

Den amerikanske ændring kan virke underlig, når de seneste års forskning og erfaring viser, at cd4-celletallet ikke er nogen entydig markør på den enkeltes sygdomsudvikling:

- Masser af hiv-smittede med et cd4-celletal under 200 vil forblive sunde og raske flere år frem i tiden. Det vil være en urimelig stigmatisering at hæfte en aids-diagnose på dem. På den anden side kan man sige, at jo mere rummelig og blød aids-diagnosen er, jo mindre skræmmende føles den, siger Peter Skinshøj. Jeg mener nu nok, at tiden efterhånden må være inde til, at vi finder nogle mere præcise betegnelser i stedet for denne massebetegnelse "aids", der oven i

købet skifter betydning med jævne mellemrum - og altså også lige nu.

Baggrunden for ændringen i den amerikanske aids-diagnose er jo først og fremmest socialpolitisk - og ikke ny medicinsk forståelse.

▼ BØSSE DISKRIMINERET

Ombudsmanden underkender Helbredsnet. Lars Bo Bülow har dermed fået ret i, han blev diskrimineret som bøsse.

Sagen startede for et års tid siden, da Lars Bo Bülow, centerleder og sygeplejerske i Herlev kommune, blev tjenestemand-ansat, hvilket medfører ret til tjenestemandspension.

I den forbindelse udfyldte han sin helbredserklæring og oplyste blandt andet, at han i tiden fra 1971-1987 var blevet testet for seksuelt overførte sygdomme, i 1987 også hiv-testet (negativt).

I en sådan helbredserklæring svarer man også på forhold omkring militær-tjeneste. Og Lars Bo Bülow oplyste, at han i sin tid var blevet kasseret på grund af homoseksualitet.

Disse oplysninger betød tilsammen, at Lars Bo Bülow fik påhæftet sin tjenestemandspension et såkaldt 10 års forbehold. Det vil sige, at hvis han inden for de første 10 år som tjenestemand ville blive uarbejdsdygtig på grund af en seksuelt overført sygdom - og

Ekstra
Bladets
leder
den 9. feb.

LIV, D

HVAD ER VIGTIGST: Hensynet til stribevis af menneskeliv - eller beskyttelsen af en forbryder, der har udsat disse mennesker for en dødelig risiko?

I tirsdag den . februar fik Ekstra Bladet en bøde på 17.000 kroner for at bryde navneforbuddet i den såkaldte haitiansag.

det kan i praksis kun ske ved at få aids - så ville han ikke kun få tjenestemandspension.

Men da det jo var dokumenteret, at Lars Bo Bülow ikke var hiv-smittet, blev begrundelsen da også formuleret af Helbredsnevnet som "Det anbefalede pensionsforbehold dækker risikoen for, at De rammes af seksuelt overførte sygdomme".

Og denne "risiko" kan kun være begrundet af, at Lars Bo Bülow er bøsse - ellers ville en naturlig konsekvens være, at alle skulle have et tilsvarende forbehold på deres tjenestemandspension.

TO KLAGER

I første omgang indklagede Lars Bo Bülow denne diskrimination til Helbredsnevnet selv. Og fik ikke medhold. Tværtimod.

Det hed fra Helbredsnevnet, at man normalt også lavede denne type forbehold, hvis folk havde oplyst, at de havde været til kiropraktor med "ondt i ryggen" - og derfor måtte være i ekstra risiko for at blive uarbejdsdygtige på grund af ryglidelser.

Efter denne afgørelse klagede Lars Bo Bülow til ombudsmanden, som altså har givet ham ret.

Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen tolker den paragraf i Tjenestemandspensionsloven, der har været i brug (altså i misbrug) således at: *pensionsforbehold forudsætter 1) de foreliggende helbredsoplysninger godtgør, at den pågældende har en "lidelse" og 2) at denne lidelse rummer en nærliggende fare for en helbredsudvikling, der i løbet af kortere tid fører til tab eller væsentlig nedsættelse af erhvervsevnen.*

Det betyder, at evt. forbehold skal tages på baggrund af eksisterende lidelser, og ikke på mulige risikofaktorer.

Ombudsmanden konkluderer altså, at Helbredsnevnet ud fra de givne oplysninger netop kun kan have taget udgangspunkt i Lars Bo Bülow's levevis, herunder seksuelle forhold. Eller med andre ord: at Lars Bo Bülow er blevet særbehandlet, fordi han er bøsse. Sagen er nu sendt tilbage til såvel Helbredsnevnet som Herlev Kommune med anbefaling om, at kommunen tager pensionssagen op til ny behandling og træffer ny afgørelse.

Borgmesteren i Herlev Kommune, Ib Juul har i pressen givet udtryk for, at han er meget tilfreds med afgørelsen. Han siger, at han er helt enig med ombudsmandens syn på sagen og glad for at Helbredsnevnet har fået en næse i denne sag.

For Lars Bo Bülow er der "kun" tale om en principiel sejr. Det vil i praksis ikke gøre nogen forskel i udbetalingen af hans pension. Derimod peger han på, at man må være bekymret for, om andre bøsser har været udsat for samme diskriminerende behandling, fordi de ikke har turdet stå frem.

▼ VÆRESTEDET PÅ FYN

Ikke kun københavnske hiv-smittede kan se frem til et bo- og værested. På Fyn håber man at åbne *Værestedet* til efteråret.

Lokalerne til *Værestedet* er allerede fundet og vil kunne lejes på favorable vilkår. I øjeblikket arbejder

gruppen bag projektet med at finde midler til etablering og drift. Gruppen, der ialt tæller omkring 60 personer, håber, at Odense Kommune vil gå med i projektet, samtidig med at man søger penge fra projektpuljer, fonde, lokale virksomheder, institutioner og enkeltpersoner.

BETYDNINGEN

Værestedet's formål er at blive et aktivitetscenter, hvor det også skal være muligt at overnatte eller bo midlertidigt.

- Vi har hårdt brug for et sted, hvor vi kan sidde under rolige og trygge forhold, når vi holder møder eller blot trænger til at snakke, siger et medlem af HIV-Positivgruppen på Fyn.

Embedslæge Kirsten Kronborg er helt enig:

- Et værested vil kunne danne en god ramme for mange hiv-smittede til at hjælpe sig selv og hinanden til at få så godt et liv, som det er muligt, trods fremtidsudsigterne.

MERE ÅBENHED

- Vi er overbeviste om, at netop dette værested vil betyde, at også andre pårørende og hiv-smittede, som måske har gået og "gemt sig", vil benytte stedet. Det værste er at stå alene, siger et medlem af pårørendegruppen.

Der er på nuværende tidspunkt fundet ca. 225 hiv-smittede i det fynske område, men det antages at antallet formentlig er det dobbelte. 34 mennesker har fået stillet diagnosen aids på Fyn.

Gruppen håber at kunne tage *Værestedet* i brug i løbet af sommeren.

▼ FORBUDET OPHÆVES

Nu bliver indrejseforbuddet for hiv-smittede ophævet i USA. Det lovede præsident Bill Clinton i sidste uge.

Forbuddet er - lige siden det trådte i kraft i 1989 - blevet skarpt kritiseret. For aids-eksperter mener, at det ikke medvirker til bekæmpelse af hiv på nogen som helst måde. Tværtimod. Det medvirker udelukkende til fortælelse og undertrykkelse.

Eksperter på menneskerettigheds-området har samtidig erklæret, at indrejse-restriktionerne strider mod de fundamentale menneskerettigheder og er en grov diskriminering af bestemte grupper.

Det var indrejseforbuddet for hiv-smittede, der var årsagen til, at WHO's internationale aids-konference sidste sommer blev flyttet fra Boston i USA til Amsterdam.

Går det, som Bill Clinton ønsker, vil kun personer med smitsom tuberkulose blive nægtet indrejse af helbreds-mæssige årsager. Præsidenten ønsker nemlig samtidig at fjerne syfilis og spedalskhed fra listen over sygdomme, der medfører indrejseforbud. Baggrunden er, hedder det fra *Det Hvide Hus*, at syfilis, spedalskhed og hiv ikke smitter ved tilfældig berøring og således ikke truer folkesundheden.

Der er dog endnu ikke sat nogen ikrafttrædelsesdato på ophævelsen.

▼ SVINERI?

Kan antistoffer fra svin hjælpe aids-syge?
Det håber man på Rigshospitalet og Marselisborg Hospital, hvor man er parat til at starte forsøg, når den sidste godkendelse kommer.

Den ligger i disse uger i Sundhedsstyrelsen, der skal afgøre om forsøget er forsvarligt - medicinsk og etisk. Den anden instans i godkendelses-proceduren er Etisk Komité, som har godkendt forsøget. Hvis forsøget bliver godkendt, kommer det til at omfatte ca. 60 aids-patienter fra Marselisborg og Rigshospitalet. Præparatet, der skal afprøves, har fået navnet *PasHiv*.

DET TAGER TID

Det er en lang proces at starte forsøg som dette. For mere end et år siden fremlagde professor Finn Black fra Marselisborg resultaterne af et lille forsøg med 14 hiv-smittede, der var blevet behandlet med antistoffer fra svin. Resultaterne var så gode, at man ønskede at fortsætte med et større forsøg. De 14 patienter havde fra begyndelsen vidt forskelligt immunforsvar. Nogle havde et normalt cd4-celletal og andres var så lavt, at det bogstaveligt talt ikke kunne måles. Mange af patienterne havde desuden en række hiv-relaterede symptomer, bl.a. vægttab, Kaposi sarkom, lammelser og svamp. Patienterne blev gennem en uge dagligt behandlet med antistofferne fra svinene - og det gav gode resultater: de tog på i vægt, lammelserne forsvandt, og cd4-celletallet steg. De 14 patienter blev fulgt i 8 måneder efter behandlingen. Det viste sig, at dem med det bedste immunforsvar fra starten havde den største langtids-effekt af behandlingen.

ANTISTOFFER

Det er ikke nogen ny idé at forsøge sig med antistoffer fra andre end personen selv. I midten af 80'erne prøvede amerikanske forskere at udvinde antistoffer fra raske hiv-smittede, som blev sprøjtet ind i syge hiv-smittede. Det måtte imidlertid opgives, da det bl.a. ikke var muligt i længden at skaffe antistoffer nok og gøre dem effektive nok. Siden har man prøvet med svin, hvis sammensætning af proteiner ligner menneskets meget. Levende svin har fået indsprøjtninger med hiv-virus, som er slået ihjel inden behandlingen. Det får svinene til at danne antistoffer, som derefter renses og koncentrerer til brug på mennesker.

DET NYE FORSØG

Når - og hvis - godkendelsen kommer fra Sundheds-

styrelsen, håber Finn Black fra Marselisborg og Peter Skinhøj fra Rigshospitalet at starte forsøget med de 60 patienter, som deles ind i 3 grupper:

- 1) en trediedel får en mindre dosis antistoffer.
- 2) en trediedel får en større dosis antistoffer.
- 3) en trediedel får kalktabletter og fungerer som kontrolgruppe.

Alle patienterne fortsætter med deres almindelige behandling samtidig.

- Denne gang har vi besluttet, at patient-gruppen skal bestå af temmeligt syge aids-patienter. Vi håber, ligesom ved det forrige forsøg, at kunne se resultater ganske få uger efter forsøgets start. Og hvis det viser sig, at disse svine-antistoffer har effekt bare i få måneder, jamen, så bliver vi glade, siger Peter Skinhøj til Nyhedsbrevet.

▼ FLEST BØSSER SMITTET

Eller er det flest heteroseksuelle? Redaktionen af AIDS-Nyt har svært ved at formidle statistik uden at sende ukorrekte signaler.

I to år har det anonymiserede *Hiv-meldesystem* registreret alle positive hiv-test.

En særlig gruppe er de personer, der bliver fundet hiv-smittede for første gang. De bliver skilt ud fx i kvartalsoversigterne fra Statens Seruminstitut, og tallene bliver brugt til at illustrere udviklingen i smittespredningen.

Hiv-meldesystemet har i alt fundet 699 førstegangs hiv-smittede - det svarer til den efterhånden meget kendte "én ny smittet om dagen".

Når tallene fra Hiv-meldesystemet offentliggøres, følger gerne mere eller mindre korrekte gengivelser i pressen, herunder Sundhedsstyrelsens tidsskrift *AIDS-Nyt*. For det meste handler det om den øgede andel af heteroseksuelt hiv-smittede mænd og kvinder.

Således også i sidste uge hvor nyheden var, at der var flere heteroseksuelle end homoseksuelle, der er blevet testet positivt i sidste halvår af 1992.

Så vidt, så godt.

I konkrete tal blev der fundet cirka 68 mænd og kvinder smittet ved heteroseksuel kontakt og 61 mænd ved sex med andre mænd. Tal som *kan* blive lidt større, da der er nogen forsinkelser på indberetningerne til Hiv-meldesystemet.

MEN ALLIGEVEL

Under alle omstændigheder var såvel antallet som andelen af heteroseksuelle hiv-smittede større i sidste halvår af 1992 end antallet og andelen af mænd, smittet ved sex med andre mænd.

Og det er første gang, det er set.

Men alligevel skal man passe på med fortolkningerne, for der er flere usikkerheder ved tallene fra Hiv-meldesystemet.

For det første viser tallene ikke, *hvornår* personerne er blevet smittet, men kun *at* de er smittet, og *hvornår* de er blevet hiv-testet positivt første gang. For det andet er det kun gruppen af hiv-testede personer, det siger noget om. Meget naturligt. Men derfor er det ikke givet, at fordelingen i hele befolkningen svarer til tallene i Hiv-meldesystemet.

For det tredje er det altid misvisende at regne med procenttal og procentvise stigninger i talstørrelser mindre end 100.

Hver enkelt hiv-smittet kommer til at svare til mere end 1 %, så en lille stigning i reelle tal ser større ud gjort op i procent.

Så én tolkning på tallene fra Hiv-meldesystemet kunne være, at danske bøsser simpelthen er blevet testet tidligere i 80'erne end de heteroseksuelle, og på den måde har "spredt" sig mere ud over tid.

GODT ELLER SKIDT?

Helt uden for disse overvejelser står én ting fast. Der er blevet fundet *flere hiv-smittede* i 1992 end året før. Det er skidt.

Og hvert kvartal i de sidste to år er der fundet stadig flere heteroseksuelle hiv-smittede end i kvartalet før. Det er skidt.

Antallet af smittede mænd, smittet ved sex med andre mænd, har ligget nogenlunde fast - eller været svagt faldende. Det er skidt.

Den meget omtalte procentvise stigning i andelen af heteroseksuelle skyldes først og fremmest, at bøsseandelen *ikke* er steget. Det er godt. Godt for bøsserne - og rart for STOP AIDS-kampagnen for så vidt den har noget af æren for det.

At sige "*Flest smittet heteroseksuelt i det sidste halve år*" i *AIDS-Nyt's* overskrift, som lægger tonen for

pressens dækning af området, det er i bedste fald en overfladisk, uigennemtænkt formulering. Under alle omstændigheder er det et postulat, der ikke er dækning for i tallene. Det er skidt.

Og *AIDS-Nyt* er dermed desværre faldet i den fælde, som lektor ved Institut for Matematisk Statistik ved Københavns Universitet beskriver netop i samme nummer af *AIDS-Nyt* under overskriften: Når tal ikke er viden. Hun siger:

"... (det) svarer til, at udsende en pressemeddelelse om 'flere trafikdræbte bilister', hvis der et år skete et fald i antallet af dræbte fodgængere."

Uanset hvordan udviklingen i smittetallene vil forløbe, så er der på nuværende tidspunkt grund til at gå ud fra, at langt de fleste hiv-smittede i Danmark er bøsser eller andre mænd, der har sex med mænd. Det er skidt.

▼ ENDELIG!

Det er mere end 1 år siden vi første gang her i Nyhedsbrevet skrev om et stort vaccine-forsøg med vaccinen *rgp160*, hvor 12 danske hiv-smittede skulle deltage. Nu starter det formentlig i løbet af foråret.

I hvert fald er medicinal-firmaet Immuno, der står bag vaccinen, nu gået til medierne med "nyheden". Ialt deltager 12 danske hiv-smittede i forsøget. De bliver alle rekrutteret fra Marselisborg Hospital. Der bliver tale om en blind-undersøgelse, hvilket betyder, at kun halvdelen af deltagerne får vaccinen. Forsøget vil vare ca. 20 måneder: først skal deltagerne vælges ud, derefter kommer vaccinationen: 1 gang om måneden i 6 måneder, og til slut en kontrolfase på 12 måneder.

Formålet er at finde ud af, om *rgp160*-vaccinen kan stabilisere og forbedre immunforsvaret hos hiv-smittede.

Ud over Danmark deltager 7 andre europæiske lande. Du kan læse mere om forsøget i Nyhedsbrev 23/92, 17/92 & 23/91.

▼ AIDS-GALLA

Den 14. marts kl. 16 har Aids-Info/Fyn arrangeret en galla-forestilling på Odense Teater.

- Vi ønsker at støtte hiv-smittede mennesker og deres pårørende. Endvidere håber vi, at vi endnu en gang kan sætte fokus på hiv og aids, siger Poul Madsen fra Aids-Info/Fyn.

Billetprisen bliver 225-300 kr, og hele overskuddet går til Aids-Fondet - i første omgang. Aids-Fondet vil derefter støtte *Projekt Værested*, som blev omtalt i sidste nummer af Nyhedsbrevet. Så pengene vil altså blive brugt på Fyn.

En lang række af kendte kunstere optræder uden honorar, ligesom teaterpersonalet arbejder gratis. Fra listen med kunsternavne: Bodil Udsen, Ghita Nørby, Sven-Bertil Taube, Anne Herdorf, Ove Sprogøe, Anne-Marie Helger, Poul Krebs, Birgitte Federspiel, Michael Carøe og en hel del flere.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 3. marts. 93

▼ DOM TIL HAITIANEREN

18 måneders fængsel - blandt andet for at dyrke usikker sex. Haitianeren fik sin dom i fredags. Sagen om usikker sex blev dog straks anket til Landsretten.

Dommen blev afsagt i Byretten fredag kl. 13 og blev overværet af den samlede presse.

Diego Joanis var tiltalt for 6 forskellige forhold, hvoraf kun det ene drejede sig om hans status som hiv-smittet. Dette forhold omfattede sex med 28 kvinder i tiden efter 1985, hvor han blev testet hivsmittet i Århus.

For fem af disse kvinders vedkommende blev Diego Joanis frifundet, da de havde dyrket sikker sex.

I de 23 andre forhold blev der dyrket usikker sex - dér var dommen "skyldig". Straffen for de ialt 5 anklager, som han blev dømt skyldig i, blev 18 måneders fængsel. Det bliver i dansk retspraksis ikke udspecificeret, hvilke sager, der er straffet med hvor meget. Derimod fandt Byretten, at kvinderne ikke havde ret til nogen 'godtgørelse for tort', da de frivilligt havde udsat sig for risikoen for hiv-smitte ved at dyrke usikker sex.

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske ser dommen fra to sider.

- Vi mener, at retssagen har vist, at vores straffelov er god nok på dette punkt, siger Jakob Haff, STOP AIDS-kampagnens aids-koordinator. Vi kan ikke mene noget om den konkrete sag, men grov uansvarlighed kan altså straffes her i landet. Derfor er der ikke grund til at ændre i straffeloven, som nogle politikere fra Fremskridtspartiet, Kristeligt Folkeparti og CD har talt om.

Heller ikke eksperten på området, jura-professor ved Københavns Universitet Vagn Greve mener, at der skal ske ændringer:

- Denne dom viser, at paragraf 252 er dækkende for dette problem, siger han.

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske mener, at der skal gøres en større indsats for at rådgive og vejlede hiv-smittede, end det sker i dag.

- For sagen viser også, at hiv-test og viden ikke er nok. Dét at man ved, at man er smittet, betyder desværre ikke automatisk, at man dyrker sikker sex hver gang, siger Jakob Haff.

INGEN STØTTE

Også Positivgruppen har fulgt denne sag.

- Dommen overrasker os ikke, siger Per Sander, formand for Positivgruppen til Nyhedsbrevet. Det var, hvad vi havde ventet. Men det er også en dom over systemets mangler. Havde haitianeren dengang (i 1985) fået en ordentlig psyko-social støtte, da han fik at vide, at han var smittet, kunne sagen have

været undgået.

Lægerne i Århus, som har vidnet i sagen, har alle givet udtryk for, at man har informeret haitianeren om smitten og om sikker sex.

- Men det er ikke nok, siger Per Sander. Læger er ikke de rigtige til at give psyko-social støtte. Sundhedssystemet må ud af hullerne og tilbyde os en støtte fra mennesker, som er kvalificeret til at give os den. Dét har vi brug for - stadigvæk i 1993.

TO OM ANSVARET

- Haitianeren har fået dom for, at han, vel vidende at han var hiv-smittet, udsatte andre for en mulig skade på livet, da han dyrkede usikker sex med dem, siger Per Sander. Det er helt klart ulovligt. Og det skal være ulovligt.

Men retten har også peget på kvindernes eget ansvar i og med, at de ikke får nogen godtgørelse for den risiko, de har været i. De deltog frivilligt.

Per Sander er ikke bekymret for, om sagen kan få konsekvenser for Positivgruppens medlemmer. For netop disse bøsser og biseksuelle mænd har erkendt deres hiv-smitte og meldt sig ind i Positivgruppen for at bearbejde konsekvenserne af den.

- Jeg frygter derimod, at mange, som måske har en mistanke om, at de er smittede, nu undlader at lade sig hiv-teste, siger han. Måske efter tankegangen; "Så længe jeg ikke selv ved det, så kan jeg ikke stilles til ansvar."

PARAGRAFFEN

Del del af retssagen mod Diego Joanis, som interes-

Alle ved, hvordan en 35-årig, hiv-smittet haitianer ser ud - så her er et billede af to fyre, som helt sikkert elsker hinanden.

serer mest, er den principielle side af sagen. Kan paragraf 252 i straffeloven bruges i forbindelse med hiv-smitte? Paragraf 252 handler om "i grov kádhed at udsætte andre for fare for liv og helbred". Og Byretten mener altså, at der er tale om fare for liv og helbred, hvis en hiv-smittet dyrker ubeskyttet sex med en ikke-smittet.

Selv om risikoen for smitteoverførsel statistisk set er lille, mener Byretten, at den er for stor, fordi den altid er til stede, og man ikke kan vide, hvornår der faktisk sker smitteoverførsel.

Forsvareren mente, at Diego Joanis ikke forstod lægernes oplysninger ved hiv-testen i 1985 på grund af sprogvanskeligheder.

Men retten har fundet det bevist, at Diego Joanis blev tilstrækkeligt informeret og altså burde have vidst bedre. Han har vidst, at aids ikke kan helbredes, og at sex uden kondom er risikabelt. At kvinderne også vidste, at der var en risiko for hiv-smitte, skal ikke have indflydelse på Diego Joanis skyldighed.

▼ EROTISKE OASER

STOP AIDS-kampagnens oplysningsindsats i de erotiske oaser har været en succes. Kondomer, glidecreme og mundtlig information om sikker sex er blevet modtaget i stor mængde.

Formålet med "projekt Erotiske Oaser" var at nå gruppen af mænd, der har sex med mænd uden at definere sig som bøsser; Mænd, der ikke kommer på "stederne" og mænd, der ikke er "sprunget ud" som bøsser.

Det er en svær gruppe at nå med STOP AIDS-kampagnens almindelige materialer, samtidig med at det formentlig er en stor gruppe mænd, det drejer sig om.

Målet med projektet var at levere kondomer, glidecreme og sikker sex-information netop dér, hvor mange mænd skaber seksuelle kontakter.

PROJEKTET

Efter mange forhandlinger med bl.a. Københavns Kommune, DSB og politiet, løb projektet af stabelen sommeren og efteråret 1992.

Projektet bestod af tre elementer:

- klistermærker (piktogrammer) til opsætning på offentlige toiletter i Københavns Kommune og hos DSB.
- opsætning af fuglekasser med kondomer og glidecreme på strategiske steder i byens parker.
- uddannelse af frivillige til at give mundtlig information til Parkens brugere.

ERFARINGERNE

Paradoksalt nok var det den mest kontroversielle del af projektet, der samtidig blev den største succes. Det blev diskuteret i gruppen bag projektet, om det var muligt og rimeligt at opsøge folk i Parken og tilbyde dem kondomer og en snak om sikker sex - eller om det var for påtrængende.

Det viste sig undervejs, at stort set alle brugere, som man kom i kontakt med, syntes det var en god idé. Der blev uddannet fem frivillige "Parkdrenge", som blev udstyret med kondomer, glidecreme og henvisninger til tilbud om telefon-rådgivning. To og to besøgte Parkdrene Parken og kom i løbet af fire måneder i kontakt med over 500 brugere. Det svarer til ca. halvdelen af de brugere, der skønnes at have været i Parken under Parkdrenenes besøg.

MASSER AF KONDOMER

Også med hensyn til uddelingen af kondomer i de fuglekasser, der blev sat op i Parken, nåede projektet et flot resultat. 14.000 kondomer og knap 3000 tuber glidecreme blev taget fra fuglekasserne i løbet af de fire sommermåneder. Ordningen blev forlænget resten af året, hvor der på tre måneder blev brugt 11.000 kondomer og 1200 tuber glidecreme.

Sværest har det været at få piktogrammerne sat op på offentlige toiletter. Enten har de aldrig været sat op, eller også er de blevet fjernet igen meget hurtigt, viser stikprøvebesøg.

NÆSTE ÅR

Forhåbentlig kan Oase-projektet køre videre i sommeren 1993. STOP AIDS-kampagnen håber på et fortsat godt samarbejde med de kommunale myndigheder og DSB - og måske også en udvidelse til andre erotiske oaser. Erfaringerne viser, at der både er et behov, og at det kan lade sig gøre at nå denne svære målgruppe med information om sikker sex. Allerede nu søger aids-koordinator Jakob Haff interesserede bøsser, der kan tænke sig at være Parkdrenge til sommer. Er man interesseret, kan man ringe til ham på tlf. 33 13 19 48.

▼ TIL GLÆDEN IGEN

Cirkusbygningen er også i år ramme om en velgørenheds-forestilling til fordel for AIDS-Fondet. Det foregår søndag den 28. marts kl. 19.30.

Der bliver tale om en flot forestilling med mange forskellige kunstnere på scenen. Sanne Salomonsen, Peter Belli, Anne Marie Helger, Søren Pilmark, Ove Sprogø, Lone Kellermann, for blot at nævne nogle. Billetpriserne er 90-225 kr. Og da alle kunstnere og teatarbejdere arbejder gratis, er der basis for et pænt overskud, som ubeskåret går til AIDS-Fondet.

▼ KRONER TIL VÆRESTED

Gallaforestillingen på Odense Teater den 14. marts gav et overskud på 72.000 kr. Pengene går til *Projekt Værested*, som starter til efteråret.

- Der var godt nok ikke helt udsolgt, men vi havde også hård konkurrence, siger Paul Madsen fra Aids-Info/Fyn, som var arrangør af forestillingen. For eksempel fra Sissel Kyrkjebø, som også var i byen. En del af overskuddet kom fra de mange sponsoreres bidrag, som mindskede udgifterne væsentligt.

▼ FLERE STRATEGIER

Kombinations-behandling er fremtiden for hiv-smittede og aids-syge. Nyhedsbrevet har talt med overlæge Lars Mathiesen fra Hvidovre Hospital.

- Der er to forskellige strategier for kombinations-behandling. Enten en kombination af stoffer, der sætter ind det samme sted, eller en kombination, der prøver at ramme forskellige angrebepunkter hos hiv-virus, siger overlæge Lars Mathiesen fra Hvidovre Hospital.

Og den opfattelse er han ikke alene om. En lang række forsøg med kombination af forskellige stoffer afprøves i disse år over det meste af verden:

- Der er to grundprincipper, når vi snakker kombinations-behandling. Vi kan forsøge at angribe et bestemt sted i den proces, hiv-virus gennemgår, når det bygger sig ind i raske celler, siger Lars Mathiesen. Et oplagt angrebepunkt vil være reverse transkriptase. Det er navnet på den proces, der sker, når hiv-virus bygger sig ind i en rask celle og overfører sit arvemateriale til den. Det er den proces, vi prøver at modarbejde, når vi behandler hiv-smittede med Retrovir eller ddI. Men måske skal vi ikke give hvert stof for sig; måske skal der en kombination til. Det prøver vi at undersøge i vores store sammenligningsforsøg med Retrovir og ddI.

DDI OG RETROVIR

I forsøget får en gruppe Retrovir, en anden gruppe får ddI og en tredje gruppe får skiftevis ddI og Retrovir en måned ad gangen. Af de planlagte 750 deltagere er ca. halvdelen allerede startet. Forsøget er planlagt til at være tre år, og man har allerede lavet den første *interims-undersøgelse*. Den gav grønt lys til at fortsætte. Interims-undersøgelser laves af en gruppe, der står uden for forsøget. De finder sted af etiske grunde for at sikre, at forsøget ikke fortsætter, hvis det viser sig, at den ene gruppe klarer sig markant bedre end de andre. Den første interims-undersøgelse viser, at forsøget godt kan fortsætte - der er indtil videre ikke nogen markante forskelle på de 3 grupper.

Med dette forsøg håber man at finde ud af, om det er bedre at skifte med ddI og Retrovir i stedet for kun at give det ene eller det andet stof. Man håber også at finde ud af, hvilket stof man skal give hiv-smittede som det første stof, når man skal starte behandlingen.

KOMBINATIONEN

- Dette store forsøg er et oplagt eksempel på fremtidige forsøg, siger Lars Mathiesen. Ved at kombinere stofferne håber vi, at stofferne virker bedre tilsam-

men, end de gør enkeltvis. Hvis man nu forestiller sig, at man giver tre eller fire forskellige stoffer, der virker på samme måde som ddI og Retrovir, er vores idé, at virus - for at modarbejde dette massive bombardement - måske forandrer sig så meget, at det på et tidspunkt slet ikke kan vokse mere. Det har nemlig vist sig, at hiv ikke kan foretage *reverse transkriptase* mange gange uden at blive ukampdygtig.

I den forbindelse satte man for nogle år siden sin lid til *TIBO-derivater* - en gruppe stoffer, der angriber virus i reverse transkriptase-processen. Men det viste sig desværre, at virus blev resistent overfor TIBO i løbet af ganske få uger. Siden har det imidlertid i laboratorie-forsøg vist sig, at hvis man kombinerer TIBO med Retrovir og ddI, vil det muligvis kunne bruges som et ud af flere stoffer til at fremtvinge netop den række af *reverse transkriptase*, der kan ende med at gøre virus ukampdygtigt, fortæller Lars Mathiesen.

PROTEASER

Det var det ene princip: at give en række forskellige stoffer, der rammer virus samme sted.

Det andet princip handler om at bombardere forskellige punkter i processen.

Deri indgår igen Retrovir og ddI og så nogle nye stoffer, der påvirker andre punkter i processen:

- Et af angrebepunkterne kunne være proteaserne hos hiv-virus. Der er nogle proteaser (enzym), som er specielle for hiv-virus. Hvis man kan hæmme

Instruktøren af filmen *Smukke drenge* om trækkerdrengene fik 350.000 kr. fra aids-puljen - men der er ikke noget om hiv eller sikker sex i filmen...

Sådan ville en rigtig, mandlig prostitueret aldrig opføre sig.

specielt disse proteaser, så hæmmer man samtidig hiv-virus. Det har vist sig, at en række forskellige stoffer har den effekt. I øjeblikket afprøver flere medicinal-firmaer forskellige protease-hæmmere eller inhibitorer. Blandt andet afprøver medicinalfirmaet Roche lige nu en sådan protease-hæmmer på ca. 600 hiv-smittede i Europa. Der er desværre ingen danskere med i det forsøg. På Hvidovre forhandler vi med medicinalfirmaet Abbott om at være med til afprøvningen af en anden protease-hæmmer. Hvis et sådant forsøg kommer til Danmark, vil målgruppen være relativt raske hiv-smittede med et lavt immunforsvar. Hvidovre er valgt af medicinalfirmaet Abbott som et af 3 centre i Europa, til at afprøve et sådant middel. Foreløbig er man dog kun i startfasen med planlægningen af forsøget, siger Lars Mathiesen.

TAT

- Et andet angrebepunkt i processen kunne være at hæmme tat. Tat er et gen, som er med til at regulere, hvordan hiv-virus vokser. Det fremmer væksten hos hiv. Hvis man kunne udvikle et stof, der kunne hæmme tat, hæmmer man formeringen af hiv-virus. Sådan et stof har medicinal-firmaet Roche udviklet. Der har længe været problemer med, hvordan stoffet blev optaget i den menneskelige organisme, og derfor er et forsøg i Boston først gået i gang nu. I teorien lyder det lovende. Men vi må se, om eventuelle bivirkninger og mulig resistens kan blokere for anvendelsen af stoffet, siger Lars Mathiesen.

OVERVEJELSER

- Nu har vi en række forskellige stoffer, som for de flestes vedkommende har vist, at de enkeltvis har en god effekt mod virus. Så kommer spørgsmålet: Er det bedre at bruge forskellige stoffer med forskelligt angrebepunkt, eller skal vi massivt bombardere virus det samme sted i processen? Det er der ingen, der ved i dag. Men jeg er overbevist om, at man for at den optimale hiv-behandling er nødt til at kombinere sig frem. Hvilken kombination, der er den rigtige, må fremtidige forsøg vise, slutter Lars Mathiesen.

▼ NYE TRÆKPLASTRE

PAF-projektet har længe kun haft en enkelt opsøgende medarbejder. Nu er det imidlertid blevet muligt at oprette to nye stillinger: en leder og en opsøgende medarbejder.

Derfor søger Trækkerdreng-Fondet nye medarbejdere, som ved opsøgende socialt arbejde dels skal prøve at hjælpe trækkerdrengene og dels forsøge at modvirke, at unge kommer ud i prostitution. Fondet søger en projektleder og en opsøgende medarbejder. For begge stillingers vedkommende ønskes det, at ansøgerne har professionel erfaring i kontakt, samtale og opsøgende arbejde. Vigtigt er også viden og erfaring på det psykologiske, pædagogiske og sociale område, samt på hiv/aids-området.

Hvad der ikke står at læse i stillings-beskrivelsen, men som virker som et absolut relevant ansøgerskrav, er naturligvis kendskab til det bøsse-miljø, hvori drengene arbejder.

Ansættelsen - både som leder og som opsøgende medarbejder - sker snarest muligt, foreløbig for en periode af 1 år med mulighed for forlængelse.

Ansøgningen sendes til Bjørn Holstein, Institut for Social Medicin, Panuminstituttet, Blegdamsvej 3, 2200 København N.

Ansøgningsfrist er 13. april kl. 12.00.

▼ TO GODE TILBUD

To studie-kredse under STOP AIDS-kampagnen starter i april. Det er den nye *Mit Liv med Hiv* og den kendte *Mænd Mødes*.

Mænd Mødes-kurserne er for bøsser og andre mænd, der har sex med mænd. I grupper på 6-8 tager man emner som kærlighed, selvværd, sikker sex, erotik og meget andet op.

Dette forårs *Mænd Mødes*-kurser starter i uge 16. Det vil sige man kan melde sig til på den ugedag (mandag til torsdag), som passer en bedst. Derefter kører kurset over 6 aftener fra kl. 19-22 frem til uge 22 i juni.

Mit Liv med Hiv er et kursus for hiv-smittede bøsser og andre mænd, der har sex med mænd. Det kørte første gang i efteråret 1992.

Overskrifterne for de 5 onsdag aftener + en lørdag eftermiddag er: Min krop og min sundhed, Mine rettigheder, Mit sex-liv, Mit liv før jeg dør, Mit daglige liv med hiv og Gruppens egen aften.

Der kan deltage 8-12 personer.

INTERESSERET?

Både *Mænd Mødes* og *Mit Liv med Hiv* er gratis. Og man kan deltage anonymt i dem begge.

Vil man tilmelde sig et - eller begge - kurser, kan man ringe til Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske på tlf. 33 13 19 48 og tale med Jørgen Nielsen, der som psykosocial aids-konsulent i STOP AIDS-kampagnen står for disse tilbud.

Tilmeldingsfristen er 5. april for *Mænd Mødes* og 7. april for *Mit Liv med Hiv*.

▼ TIL GLÆDEN

Galla-forestillingen i Cirkusbygningen i søndags gav omkring 200.000 kr. til Aids-Fondet.

Næsten 1.400 mennesker var mødt op for at overvære forestillingen, hvor en lang række kendte kunstnere optrådte. Årets pris "Til Glæden" skulle have været overrakt af Aids-Fondets præsident Susse Wold til skuespiller Susse Wold. Begge var dog forhindret i at møde op. I stedet modtog overlæge Jens-Ole Nielsen prisen på Susse Wolds vegne.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 31. marts. 93

▼ IKKE TIL NY-SMITTEDE

Tidlig brug af Retrovir til hiv-smittede har ingen livsforlængende effekt, fastslår det i en stor europæisk undersøgelse. Det får ingen konsekvenser for den danske behandling.

Undersøgelsen er omtalt i det britiske lægetidsskrift *The Lancet*. Og resultatet af den er i modstrid med bl.a. mindre amerikanske undersøgelser, som tidligere har peget på, at Retrovir til hiv-smittede kunne udskyde det tidspunkt, hvor patienterne bliver syge. Andre undersøgelser har sagt, at hvis hiv-smittede får Retrovir tidligt, vil det forøge deres livs-kvalitet, men næppe deres livs-*kvantitet*. Man lever måske bedre, men ikke længere. Nu mener en af forskerne bag den europæiske undersøgelse, at også denne påstand er tvivlsom.

Retrovir tidligt i forløbet gør måske mere skade end gavn, udtaler denne forsker.

Undersøgelsen er den største af sin art og er et engelsk-fransk samarbejde, hvor ialt 1749 raske hiv-smittede har deltaget. De blev inddelt i to grupper, hvor den ene gruppe fik Retrovir, mens den anden fik placebo. Resultaterne var efter 3 år stort set ens i de to grupper.

DANMARK

Herhjemme medfører den europæiske undersøgelse ingen ændringer i Retrovir-politikken. Man har hele tiden på danske hospitaler været tilbageholdende med at give Retrovir til raske hiv-smittede. I stedet har man holdt fast ved de europæiske anbefalinger, der opstiller 4 mulige kriterier for behandling med Retrovir:

- 1) Man skal have fået diagnosen aids.
 - 2) Immunforsvaret skal være svækket (cd4-celletal under 300) og symptomer på hiv-infektionen.
 - 3) cd4-celletallet ligger konstant under 200.
 - 4) cd4-celletallet er under 500 og falder konstant.
- Af disse 4 kriterier skal man opfylde mindst ét for at blive behandlet med Retrovir.

POLITIKEN

Historien nåede også frem i dagspressen. Dagbladet Politikens overskrift opnåede dog kun at forvirre læserne. Den lød: "*Hiv-medicin uden effekt*", og det passer ikke. Retrovir er stadig et effektivt hiv-bekæmpende middel. Den omtalte undersøgelse handler kun om, *hvornår* man skal starte, ikke *om* man skal starte på Retrovir.

▼ CD4 - NOK ENGANG

Cd4-celletallet kan ikke nødvendigvis sige noget om, hvordan en patient har det. Det er et

overraskende del-resultat af en stor undersøgelse af effektiviteten af ddI.

Mange hiv-smittede og aids-syge tåler ikke Retrovir. Dem har man indtil for få år siden ikke haft noget andet at tilbyde. Men så kom ddI frem, og det har i de sidste par år været afprøvet med hensyn til dosis og bivirkninger.

Ialt 2000 hiv-smittede fra hele Europa og Australien har prøvet ddI i to forskellige doser - 750 milligram og 200 milligram - således at man har kunnet sammenligne effekt og bivirkninger.

Resultaterne af den såkaldte "ddI-alfa-undersøgelse" er netop gjort op, og de viser, at de to doser ddI virker lige godt. Undersøgelsen viser også - ikke overraskende - at bivirkningerne er meget større ved den høje dosis end ved den lave. Man har sammenlignet resultaterne med andre tilsvarende forsøg og anbefaler nu en mellem-dosis på 400-500 mg om dagen.

CD4-TALLET OG VIRKELIGHEDEN

Et overraskende resultat er, at selv om der var forskelle i de to patientgruppers cd4-celletal, så gik det dem rent fysisk på samme måde. Overlæge Lars Mathiesen fra Hvidovre Hospital har haft patienter med i forsøget, og han undrer sig:

- Resultaterne viste helt klart, at den høje dosis på 750 mg havde en bedre effekt på cd4-celletallet end den lave på 200 mg. Der var flere, der steg mere i den høje gruppe end i den anden, men når man kiggede på, hvordan det gik patienterne rent fysisk, så gik det lige godt eller skidt, uanset hvilken dosis de fik. Det er for mig et meget væsentligt resultat. Det sætter nemlig spørgsmålstegn ved, om vi kan bruge de såkaldte "surrogat-markører" til ret meget. Kan vi gå ud fra, at hvis et forsøgsresultat siger, at cd4-

Folkekirken gør det modsatte af det gamle sikker sex-råd: På ham, ikke i ham.

Ja, nu spytter Folkekirken heldigvis ikke på bøssen, men i bøssen.

celletallet stiger, betyder det, at så har stoffet en god effekt på patienterne? Dette forsøg viser, at sammenhængen mellem en stigning i cd4-tallet og den fysiske tilstand ikke er så éntydig, som vi har troet, siger Lars Mathiesen.

▼ NY KIRKELIG KONSULENT

12 kirkelige organisationer har nu bevilget penge, så den danske folkekirke igen kan få en kirkelig aids-konsulent.

I årene 1990-92 var Elisabeth Knox-Seith ansat som kirkelig aids-konsulent. Men 1. januar 1993 ophørte hendes stilling - der var ikke flere penge. Imidlertid var mange af de kirkelige organisationer, der finansierede stillingen, interesserede i, at arbejdet fortsatte. Samtidig anmodede over 100 præster i Folkekirken gennem en underskrift-indsamling de kirkelige organisationer om at forlænge ordningen. Det har man brugt de sidste 3 måneder til at gøre noget ved - og nu er det lykkedes. I alt 12 kirkelige organisationer bidrager med tilsammen 350.000 kr til en folkekirkelig aids-konsulent-ordning. Det er organisationer som Kirkens Korshær, Diakonissestiftelsen, KFUM & K og De Samvirkende Menighedsplejer. Projektet skal køre de næste 3 år. Formålet med stillingen er at forstærke den kirkelige omsorg for hiv-smittede, aids-syge og deres pårørende. Stillingen vil blive opslået snarest.

▼ NORDISK MØDE

I disse dage mødes hiv/aids-ansatte fra de nordiske homo-organisationer i København for at udveksle erfaringer.

Man samles til dette årlige møde for orientere hinanden om nye lands-politiske initiativer, kampagnemateriale og projekter.

Der deltager repræsentanter for RFSL og Positivgruppen i Sverige, Helseudvalget for Homofile i Norge og SETA i Finland. Fra Danmark deltager folk fra Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske og Positivgruppen.

De nordiske lande er værter på skift - og i år er det altså vores tur. Et af de faste punkter på møderne er en præsentation af værtslandets sikker-sex-kampagner og tilbud til smittede og ikke-smittede. I København skal de nordiske kolleger således besøge Positivgruppens Villa, det nye hiv-pensionat *Marianne* og Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, som er vært for mødet.

NORDISKE PROJEKTER

På mødet vil svenskerne desuden fortælle om erfaringer med lesbiske og hiv, og med et alkohol- og sikker sex-projekt for bøsser og lesbiske. Samtidig skal man diskutere erfaringer med den svenske lovgivning, der tillader tvangsisolering af hiv-smit-

tede, og *Smittskyddslagen* (smitte-opsporings-loven), som repræsentanter for flere danske partier har udtrykt stor begejstring over. Fra Norge kommer der erfaringer fra en række *Jerk-Off-Parties* på Oslos saunaer, ligesom man også gerne vil fortælle om en nystartet sagforening for hiv/aids-ansatte. Positivgruppen i København vil bl.a. fremlægge erfaringer med sorggrupper og Landsforeningen bidrager med resultater fra sidste sommers opfølgende arbejde i de erotiske oaser.

I alt besøges 20-25 nordiske hiv/aids-arbejdere København i dagene 14-16. april.

▼ SE DE STÆRKE BILLEDER

STOP AIDS-kampagnens årsberetning er klar. Den kommer ud sidst i ugen.

Det er første gang STOP AIDS-kampagnen under Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske har lavet en årsberetning.

- Vi gør så meget, der er værd at vise frem, også uden for homomiljøet, siger Jakob Haff, der er Landsforeningens aids-koordinator. Men af forskellige grunde er det ikke blevet til noget før nu.

De 16 sider i A4-format giver et bredt indblik i STOP AIDS-kampagnens mange forskellige aktiviteter og tilbud. Det sker ved hjælp af mange billeder og en rimeligt kort tekst.

- Det er vigtigt, at vi synliggør kampagnen, siger Jakob Haff. Både i forhold til dem, der bevilger os penge og i forhold til vores modtagere.

▼ SMÅT NYT

- Bogen *Lystens død* af Niels Johan Ringdal er blevet oversat fra norsk til dansk og udkommer i næste uge. Forfatteren vil skildre den norske og den internationale bøssekultur op gennem 70'erne og 80'erne - frem mod lystens død. Det er desværre ikke nogen god bog

- forfatteren strør om sig med litterære citater for at demonstrere sin egen belæsthed, han er flittig i sin latterliggørelse af det norske "homse"-miljø for at bevise sin egen internationale orientering, samtidig med at han som bøsse lider af homofobi og selvhad i middelsvær grad. Skal man være ond ved Ringdal, kan man sige, at hans bog - set med danske øjne - er en meget norsk bog!

- Kafé Knud i Hiv-Huset, Skindergade 26 arrangerer den 29. april kl. 19.00 et foredrag med Henning Jørgensen fra Sundhedsstyrelsens aids-sekretariat. Emnet er Sundhedsstyrelsens planer for aids-kampagnens i 1993 og 1994.

- Studiekredsen *Mit Liv med Hiv* starter her i april. Der er så mange, der har villet deltage, at nogle har måttet gå forgæves. Psykosocial aids-konsulent Jørgen Nielsen regner derfor med, at der bliver startet to gange *Mit Liv med Hiv* i efteråret.

- Det årlige *Fakkeltog* afholdes i år landet over den 23. maj.

▼ ZOVIR MOD HERPES

Zovir? Nej, der mangler ikke to bogstaver. Fremover vil danske herpes-patienter blive behandlet med *Zovir*.

Men forskellen i forhold til Zovirax er ens. Bag det "nye" præparat ligger en priskrig mellem firmaet Wellcome, der fremstiller Zovirax, og firmaet GEA, der har tilbudt et kopi-præparat til en langt billigere pris. Det kan GEA gøre, fordi Wellcome kun har *proces*-patentet, men ikke *produkt*-patentet. GEA's præparat virker på samme måde som Zovirax, men er fremstillet anderledes.

Det har tvunget Wellcome til at overveje situationen: - Vi har valgt at fremstille et kopi-præparat magen til Zovirax - kalde det Zovir - og tilbyde det til en lavere pris end GEA's produkt. Alternativet var helt at miste det danske marked, siger direktør Søren Celinder fra Wellcome til Nyhedsbrevet.

- Grunden til at vi ikke bare har sat prisen på Zovirax ned, er, at andre landes patent-politik er anderledes end den, Danmark har haft indtil nu. I udlandet kan man også tage patent på produktet, ikke bare på processen. Når vi nu vælger at kalde vores "nye" præparat for noget andet, kan vi i Danmark frit sætte markedsprisen uden at skulle skele til de andre lande. Derfor kan vi gå ind og konkurrere på prisen med Zovir, siger Søren Celinder.

▼ SVENSKE TILSTANDE

Den svenske *Smittskyddslag* er i strid med så at sige alle basale menneskerettigheder, men får alligevel almindelig opbakning i Sverige.

Smittskyddslagen - på dansk: smittebeskyttelsesloven - svarer på mange måder til den kønssygdomslov, som gjaldt i Danmark frem til 1988. Med den vigtige forskel at hiv-infektionen hører under den svenske lovgivning. Det var ikke tilfældet i Danmark. Udgangspunktet i *Smittskyddslagen* er, at man som svensk statsborger har pligt til at lade sig undersøge og behandle for en række smitsomme sygdomme for således at være med til, at de ikke bliver yderligere udbredt. Det er sygdomme som tyfus og kolera samt en række seksuelt overførte sygdomme - herunder siden juli 1985 hiv/aids.

ROTTEFÆLDEN

I Danmark kan alle blive hiv-testet anonymt. På screeningsklinikker eller hos en privatpraktiserende læge. Det kan man på papiret også i Sverige - i praksis taler svenskerne om *Rottefælde*-anonymitet. Man kan blive testet anonymt, men hvis det viser sig, at man er hiv-smittet, mister man retten til at være

anonym! Selv om det jo netop er i den situation, man har behov for det.

Over for ny-konstaterede hiv-smittede har lægen, der har stået for testen, et færdigt sæt forskrifter, som han har pligt til at sætte den hiv-smittede ind i. Forskrifterne skal også gives skriftligt, og den hiv-smittede skal kvittere for dem. De skal indeholde følgende punkter:

- man skal oplyse, at man er hiv-smittet, inden man har sex med nogen (og sex er bredt defineret).
- man må ikke være bloddonor.
- man har pligt til at dyrke sikker sex.
- man må som stofbruger ikke dele sprøjter med andre.
- man må ikke være prostitueret.

Det sidste er en særdeles uforståelig bestemmelse. Der er ikke noget generelt forbud mod prostitution i Sverige, og situationen skulle være dækket af de andre punkter.

Det er lægen, der i hvert enkelt tilfælde definerer, hvad der er sikker sex, helt efter eget forgodtbefindende. En læge kan forbyde analt samleje, men ikke vaginalt; en anden trækker grænsen ved kys og gensidig onani.

I forskriftens første punkt skelnes der ikke mellem, om man dyrker sikker eller usikker sex. Hiv-smittede i Sverige skal altid oplyse deres partnere om deres smittestatus, inden de dyrker sex. Også selv om der ikke er nogen risiko ved den sex, de dyrker. Nogle læger mener endda, at hiv-smittede heller ikke må kysse uden at fortælle, de er hiv-smittede!

MISTANKE

Hvis de ovennævnte regler ikke følges, kan lægen indberette den hiv-smittede til de særlige *Smittskydds*-læger.

Men der er ikke tale om, at det skal bevises, at den hiv-smittede f.eks. dyrker usikker sex. Hvis lægen har "grund til at formode", at en hiv-smittet dyrker usikker sex, skal han indberette vedkommende. *Smitsskydds-lægen* skal så undersøge den hiv-smittedes levevis. Og det er ikke så svært, som det umiddelbart synes, for *Smitsskydds-lægen* har aktindsigt alle steder og kan altså se sagsmapper, lægejournaler, politirapporter og så videre. Bliver lægen ikke overbevist om, at den hiv-smittede lever ansvarligt, kan den hiv-smittede tvangsisoleres. Denne isolering skal prøves i Lensretten, hvor sagen tager 3 måneder. Men det behøver *Smitsskydds-lægen* ikke at vente på. Han kan selv isolere folk, hvorefter Lensretten så konfirmerer afgørelsen. Isolerings-dommen skal derefter tages op til ny afprøvning hver 6. måned. Men så kan den også fortsætte i den uendelige.

OPSPORING

Alle svenskere, der har grund til at tro, at de kan være smittet med hiv eller en anden sygdom under *Smitsskyddslagen* har pligt til at lade sig undersøge. Og alle bøsser, der overhovedet har været seksuelt aktive i Sverige de senere år, har derfor per definition været udsat for smitte-risiko og skal principielt lade sig hiv-teste.

Man gør i Sverige meget ud af at spore, hvem hiv-smittede har været sammen med - og derfor gør mange det også. Men systemet kan selvfølgelig kun fungere, hvis personerne rent faktisk oplyser deres sex-partnere.

Og det er ikke kun, hvis man kender navn og adresse på folk, at de bliver opsporet. Hvis man ved, at "han var blond, bor i det og det kvarter og har en sort hund", så er det nok til at vedkommende bliver forsøgt opsporet.

De personer, som menes at kunne være smittet med hiv, bliver kontaktet af systemet. Man opfordres til at lade sig teste - hvilket de fleste gør "frivilligt". Grunden er formentligt, at hvis man ikke gør det frivilligt, kan man blive hentet af politiet og tvangstestet.

I PRAKSIS

Op imod 70 % af alle konstaterede hiv-smittede er fundet gennem smitte-opsporingen. Det kunne man godt opfatte som en succes.

Men på den anden side også viser det jo også, at svenskerne åbenbart ikke bliver hiv-testet, med mindre de er tvunget til det. Og dét er ikke nogen fordel i smittebegrænsningen.

Fra april 1991 til i dag er 10 svenskere blevet hiv-testet mod deres egen vilje. Tallet er dog ikke dækkende for de mange svenskere, der er blevet presset til at lade sig hiv-teste "frivilligt" efter at være blevet opsporet.

DET ER DYRT, DET ER KLART

Indtil nu har de tvangs-isolerede hiv-smittede i Sve-

rige for det meste været stofbrugere og psykisk handicappede. Men i den senere tid isoleres stadigt flere indvandrere. Det er mest heteroseksuelle mænd fra Afrika, som formodes ikke at bruge kondom. Indtil nu har hiv-smittede været isolerede fra 3 måneder op til 6 år! En del har været isoleret i flere omgange.

Isoleringen foregår i den såkaldt *Gule Villa* i Stockholm.

Oprindeligt var der 10 pladser, som 14 hiv-smittede har måttet dele i foråret 1993. Til dem er der ansat 30 personer.

Det koster 8000 svenske kroner i døgnet for hver hiv-smittet i den *Gule Villa*. Så den kvinde, der har været isoleret i 6 år, har derfor indtil nu kostet det svenske samfund 17,5 millioner kroner!

INGEN RETSSIKKERHED

Hele systemet bygger på lægernes og *Smitsskydds-lægens* formodninger og mistanker om folks uansvarlighed.

Men principielt kan alle anmelde alle, hvis de har mistanke om, at en person er smittet og ikke dyrker sikker sex.

Den svenske aids-politik lægger altså i høj grad op til sladder og angiveri. Og der er ikke nogen vej uden om, hvis man bliver anmeldt - lige som der ikke er nogen erstatning eller lignende, hvis man bliver "frifundet".

Alligevel er der bred opbakning bag *Smitsskyddslagen* i Sverige. Kun enkelte organisationer som RFSL (Riksförbundet För Seksuellt Ligaberättigande), RFSU (Riksförbundet För Sexuell Upplysning) og Noaks Ark har hele tiden protesteret.

▼ NYE PARKDRENGE

Igen til sommer vil Parkdrengene opsøge de erotiske oaser. Nye Parkdrengene er velkomne.

Sidste sommer blev 5 Parkdrengene uddannet til opsøgende arbejde især i Ørstedsparken. To og to besøgte de parken for at uddele kondomer og glidecreme og snakke sikker sex og hiv/aids-problemer. Erfaringsmæssigt viser, at brugerne af parken var glade for initiativet og ikke følte det påtrængende.

Parkdrengeaktivitet sker i OASE-projektet, som STOP AIDS-kampagnen i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske kører sammen Københavns Kommune. Kommunen leverer kondomerne til projektet, og Landsforeningen fordeler dem.

Så STOP AIDS-kampagnen ønsker, at OASE-projektet udvides i 1993 - enten ved at det kommer ud på flere erotiske oaser eller ved at være på de samme steder oftere.

Nye Parkdrengene kan henvende sig til aids-koordinator Jakob Haff på 33 13 19 48 i dagtimerne. Gode kvalifikationer er: aktivt kendskab til parken og lyst til et utraditionelt frivilligt-arbejde.

▼ FLERE MIDLER MOD HIV

Ny amerikansk forskning viser, at hiv-virus måske kan uskadeliggøres ved et massivt bombardement af flere stoffer samtidig.

Behandlingen tvinger virus til at mutere så mange gange, at det mister sin dødbringende effekt. Den nyhed har man kunnet læse i flere danske dagblade i de sidste par ugers tid.

Men det er ikke nogen ny tanke.

Efterhånden er flere og flere forskere overbevist om, at det er den rigtige vej at gå. Men det er ikke bevist endnu. Presse-nyheden har handlet om, at et forskerhold i Boston har afprøvet en kombination af 3 stoffer, nemlig stofferne Retrovir og ddI sammen med enten Nevirapin eller Pyridinone.

De to sidste stoffer tilhører begge de såkaldte TIBO-derivater. Pyridinone var for nogle år siden fremme under navnet L 661. Også herhjemme overvejede man at starte forsøg med stoffet. Imidlertid viste det sig, at L 661 kun havde effekt i ca. 7 uger. Derefter blev forsøgspersonerne resistente - L 661 mistede altså sin virkning. Også med Nevirapin har der været problemer med resistens.

TRE STRATEGIER

Princippet i det omtalte amerikanske laboratorieforsøg er at anvende flere stoffer i kombination, der alle kan uskadeliggøre næsten den samme del af viruset. Stofferne rammer virus, når det skal til at trænge ind i raske menneskeceller - den proces, der kaldes "revers transkriptase". For at modarbejde disse stoffer, muterer virus - altså ændrer sig. Filosofien er så: Hvis virus tvinges til at mutere ikke bare én gang, men 3 gange på samme tid, vil det blive ukampdygtigt.

Det viser i hvert fald de reagensglas-forsøg, som forskerne i Boston har lavet.

Nu kan desværre næsten alt lade sig gøre i reagensglas, uden at det behøver at afspejle, hvad der sker i kroppen. Alligevel er resultaterne opmuntrende. Formentlig skal hiv-smittede i fremtiden behandles med flere forskellige stoffer. Spørgsmålet er så bare: på hvilken måde og i hvilken kombination. Overordnet er der 3 strategier:

- 1) Man kan bruge flere stoffer rettet mod det samme angrebepunkt hos virus på samme tid. Det er det, man har gjort i det amerikanske forsøg.
- 2) Man kan rette skytset mod samme angrebepunkt i virus med flere stoffer, det ene efter det andet. Det gør man i et stort europæisk forsøg, hvor også danske hiv-smittede deltager.
- 3) Man kan kombinere flere stoffer, der prøver at ramme forskellige angrebepunkter hos hiv-virus på samme tid. Noget man indtil videre bare overvejer at starte forsøg med.

DET DANSKE FORSØG

Som sagt har man på de danske hospitaler haft mulighed for at komme med i forsøg, der baserer sig på strategi nummer 2: Altså at rette skytset mod virus med to forskellige stoffer på skift. Det sker i det store Retrovir/ddI-forsøg. Her får én gruppe hiv-smittede Retrovir, en anden gruppe ddI og en tredje gruppe skiftevis ddI og Retrovir en måned ad gangen. Med dette forsøg håber man at finde ud af, om det er bedre at skifte med ddI og Retrovir fremfor kun at give det ene eller det andet stof.

Man håber at finde ud af, om stofferne virker bedre tilsammen på skift, end de gør enkeltvis.

DEN TREDJE VEJ

Den tredje strategi er som nævnt at bombardere forskellige punkter i processen. Deri indgår igen Retrovir og ddI og nogle nye stoffer, der påvirker andre punkter i processen. Det kunne være de såkaldte proteaser (enzym) hos hiv-virus. Der er nogle proteaser, som er specielle for hiv-virus. Hvis man kan hæmme specielt disse proteaser, så hæmmer man hele hiv-virus' funktion.

Der er fundet en række forskellige stoffer, som har den effekt. I øjeblikket afprøver flere medicinalfirmaer forskellige protease-hæmmere - eller protease-inhibitorer, som de også kaldes. F.eks. medicinalfirmaet Roche, der i denne tid afprøver en sådan protease-hæmmer på ca. 600 hiv-smittede i Europa. Der er ingen danskere med i det forsøg. Men på Hvidovre Hospital forhandler man med medicinalfirmaet Abbott om at være med til afprøvningen af en anden protease-hæmmer.

10. INTERNATIONALE
FAKKELTOG
MOD AIDS
Søndag den 23. maj.

Hvis et sådant forsøg kommer til Danmark, vil målgruppen være relativt raske hiv-smittede med et lavt immunforsvar. Foreløbig er man dog kun i startfasen med planlægningen af forsøget.

▼ FAKKELTOG LANDET OVER

Håb - styrke - mod. Det er budskabet i dette års Fakkeltog mod aids søndag den 23. maj.

Der er Fakkeltog i 7 byer i Danmark.

Med færre fakler end sidste år!

- Fra og med i år tænder vi på Rådhuspladsen i København én fakkel for hver person, der er død af aids siden 1981, siger Landsforeningens aids-koordinator Jakob Haff, der er medarrangør. Tidligere har der også været tændt en fakkel for hver person, der lever med aids. Men der er folk med aids, der ikke bryder sig om at gå med "deres egen fakkel". Og det forstår jeg sådan set godt.

Det korte af det lange er, at fremover vil der "kun" være fakler for de døde - ikke de levende.

I København starter Fakkeltog på Rådhuspladsen kl. 22.00 (hvad der end må have stået i f.eks. PAN-Bladet) med en tale af tidligere statsminister Anker Jørgensen. Her vil også Ulla Henningsen synge et par Poul Henningsen-viser, hvorefter Fakkeltog ad den sædvanlige rute bevæger sig frem til Nytorv, hvor der også er taler, nemlig af Per Sander, der er hiv-smittet og to pårørende til folk med aids: en kæreste, Jan Svennsson og en mor, Lise Larsen.

Den traditionelle gudstjeneste efter Fakkeltog finder i år sted i Den tyske Kirke, Skt. Petri i Nørregade. I Hiv-huset i Skindergade 26 åbner Kafé Knud kl. 16.00 denne dag med jazz-musik. Og man kan købe middag fra kl. 18.00 - prisen er 30 kroner.

Kafé Knud har også åbent efter Fakkeltog.

FAKLER ALLEVEGNE

I Odense har man fra Aids-Info/Fyns side også valgt at lægge Fakkeltog an efter den sædvanlige model. Det foregår kl. 21.00 på Skt. Anne Plads med taler og underholdning. Underholdningen er ikke faldet på plads, men det ligger fast, at Ritt Bjerregaard er på talerlisten.

I Jylland er der Fakkeltog i følgende byer: Aalborg, Esbjerg, Kolding, Herning og Århus.

I Aalborg starter man fra Medborgerhuset i Nørregade kl. 21.00 og slutter på Gammeltorv.

I Esbjerg mødes man også kl. 21. Det sker på Torvet med musik, underholdning og taler. 22.15 starter Fakkeltog, der går ad Kongensgade gennem Skolegade og slutter ved Vor Frelses Kirke.

Fakkeltog i Kolding starter allerede kl. 19.30 i Klostergårdens Lille Teater. Efter at sundhedsminister Torben Lund har talt, og Kirsten Siggård sunget, optræder gruppen *Hiverterne & Co.* Herefter tændes faklerne, og toget går mod Koldinghus. *Herning-Fakkeltog* starter på Tinghuspladsen kl. 21.00 med taler - og musik af gruppen *Sundance*. Senere er der gudstjeneste i en af byens kirker.

Fakkeltog i Århus foregår også efter det traditionelle mønster: kl. 22.00 er der taler på Bispetorv - blandt andet med sundhedsminister Torben Lund, som altså har en travl aften først i Esbjerg og siden i Århus.

Efter Fakkeltog har været rundt i det indre af Århus, ender man igen på Bispetorv. Ved gudstjenesten i Århus Domkirke bagefter spiller guitaristen Kaare Norge, og musikstuderende opfører klassiske rekviemmer.

SAMARBEJDE

Alle landets Fakkeltog bliver arrangeret i et samarbejde mellem flere forskellige grupper og foreninger. Alle mennesker døde af aids i Danmark bliver mindet denne aften, og alle der er berørt personligt eller gennem pårørende og venner viser deres solidaritet med hiv-smittede og syge. Denne samlede solidaritet udtrykkes med sangen: *That's what friends are for*, som afslutter Fakkeltog verden over.

▼ NY STATISTIK

I sidste kvartal af 1992 var der (igen) flere hiv-smittede, der var smittet ved sex mellem mænd.

Hiv-meldesystemets opgørelser opdeler hiv-smittede i grupper efter smittetåde.

Den vigtigste smittetåde er seksuel kontakt. I alt 55 ud af 83 hiv-smittede er testet hiv-smittet gennem sex i fjerde kvartal 1992. Af disse 55 er de 30 mænd, smittet gennem sex med en anden mand og resten (25) smittet heteroseksuelt.

Da Sundhedsstyrelsens AIDS-Nyt i februar slog det op, at nu var det flest heteroseksuelle, der blev hiv-smittet, gjaldt det altså kun for ét kvartal i 1992 - det tredje.

Alt i alt har Hiv-meldesystemet siden august 1990 fået indberettet 843 førstegangs hiv-smittede. Helt nøjagtig er der gået 883 dage, så "en ny smittet om dagen" er en lille overdrivelse, men også kun en lille. Af de 842 hiv-smittede er de 374 mænd, der har haft sex med mænd og de 285 heteroseksuelt smittede.

▼ OPLYSNINGSINDSATSEN

Sundhedsstyrelsens Aids-sekretariat har udgivet en oversigt over, hvor man vil sætte ind i 1993-94.

Rapporten lister de forskellige målgrupper op og hvilke tiltag, Aids-sekretariatet har planlagt at sætte i værk - hvis der er penge til det. Det sidste er et tilbagevendende omkvæd.

Men tankerne er gode nok, også når handler om Landsforeningens målgrupper: "*Der er efter Sundhedsstyrelsens opfattelse behov for at styrke såvel Sundhedsstyrelsens som LBL's indsats over for de bøsser og biseksuelle, som ikke har kontakt til det organiserede bøsse miljø.*" Men også her er det et spørgsmål om øgede bevillinger.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 11. maj. 93

Foto: Kim Larsen

▼ 796 FAKLER

Godt vejr og en smuk stemning prægede dette års Fakkeltog i København.

Der deltog cirka 2.500 mennesker i Fakkeltog i København.

Selve Fakkeltog bestod i år af 796 fakler - en for hver dansker død af aids frem til den 23. maj 1993. På Rådhuspladsen i København talte først tidligere statsminister Anker Jørgensen:

- Så vidt jeg kan vurdere, er principperne for den danske aids-politik sunde og gennemtænkte, sagde han. De bygger nemlig på anonymitet, frivillighed, information og arbejde mod diskrimination.

Anker Jørgensen stod for den politiske vinkel på hiv og aids, men han talte også om den nødvendige omsorg og næstekærlighed til hiv-smittede - og gentog budskabet om, at vi skal undgå diskrimination. Derefter talte Lise Larsen, mor til Tom, der døde af

aids sidste sommer. Hun fortalte om livet og afskeden med en elsket søn.

Mens Ulla Henningsen sang PH-viser, blev de 796 fakler tændt.

NYTORV

På Nytorv talte Jan Svensson om glæder og sorger ved at være kæreste til en aids-syg. Og Per Sander fortalte om livet som hiv-smittet, som han mærker det på sin egen krop:

- Aids, hvor jeg dog hader det. Det har forstyrret min veltilrettelagte tilværelse. Det har også ødelagt min succesfulde karriere (...) Det er blevet en væsentlig del af mit liv, ja faktisk resten af mit liv, og jeg må jo bare lære at leve med det, sagde han blandt andet. Som alle andre steder sluttede Fakkeltog i København med sangen "That's what friends are for", men da var faklerne for længst brændt ned.

▼ TRE HÆDERSPRISER

Aids-Fondets 3 hæderspriser blev uddelt ved årsmødet mandag den 24. maj.

Traditionen tro var temperaturen nær kogepunktet i Galleri Asbæk, hvor Aids-Fondet uddeler sine hæderspriser.

- Vi har sørget for, at frikadellerne kan holde sig lune, sagde formanden for Aids-Fondet, overlæge Jens-Ole Nielsen.

Han viderebragte gode og dårlige nyheder på hiv/aids-området. De fleste gode nyheder har dog en karakter af "at det gik heldigvis ikke så galt som frygtet". F.eks. er antallet af nye aids-patienter stabilt og ikke stigende, men ca. 200 nye aids-patienter om året er stadig urimeligt mange, mente han.

Sekretariatsleder i Aids-Fondet, Jens Elbirk sagde, at Aids-Fondet er blevet mere synligt. Det er også nødvendigt. Aids-Fondet kan bruge stadig flere midler til dets tre formål: Forskning, information og patientstøtte.

De tre hæderspriser er symbolske rent økonomisk. For forskningsindsats gik dette års pris til doc.med. Bo Hoffmann, som fik den som en anerkendelse af hans 10 år lange forskning i henholdsvis USA og Danmark.

- Bo Hoffmanns forskning har betydet en ny vinkel på behandlingen af aids, sagde Jens-Ole Nielsen.

100.000 GODE RÅD

Hædersprisen for indsatsen på informations-siden fik Aids-Linien.

Efter 7 års virke nærmer Linien sig rådgivningssamtale nummer 100.000.

- Det svarer til, at en person har siddet og rådgivet i døgndrift i et år, sagde Solveig Roth, da hun på Aids-Liniens vegne takkede for prisen.

HIV-PENSIONATET ÅBNER

Endelig var der prisen for patientstøtte.

Den fik Jan Fouchard i sin egenskab af formand for den selvejende institution *Hiv-pensionatet*.

Jan Fouchard har været med i arbejdet for at skabe en alternativ bo-mulighed for hiv-smittede lige fra starten.

-Jeg siger selvfølgelig tusind tak, sagde Jan Fouchard. Men jeg vender tilbage til Aids-Fondet! Og I kan godt begynde at sprede rygten: Efter en del forsinkelser åbner Hiv-pensionatet nemlig i Valby den 2. juni, hvor de første beboere kan flytte ind.

Den officielle åbning af Hiv-pensionatet sker den 16. juni.

▼ NY BRUGERGRUPPE

Der er startet en brugergruppe for hiv-smittede brugere af Frederiksberg Hospital.

I forvejen er der brugergrupper for hiv-smittede på Rigshospitalet, Marselisborg Hospital og Hvidovre Hospital - og de fungerer mere eller mindre godt. Formålet med en brugergruppe er at skabe en kon-

struktiv dialog mellem hospitalernes personale og brugere, således at informations-niveauet kan hæves, og samarbejdet kan forbedres.

Ud over dette overordnede mål vil brugergruppen på Frederiksberg Hospitals medicinske afdeling B tilbyde at skabe kontakt og sammenhold brugerne imellem; at viderebringe ønsker og forslag til personalet og ledelsen; at orientere om ny medicin og medicin-forsøg; at oplyse om mulighederne for hjælp fra f.eks. diætister, socialrådgivere og psykologer. Brugergruppen på Frederiksberg består indtil videre af fem brugere og fem personale-repræsentanter. Som bruger af hospitalet kan man kontakte brugergruppen via afd. B på tlf. 38 37 77 11, lokal 2291 eller ved at skrive til *Brugergruppen*, med.afd. B, Frederiksberg Hospital, Nordre Fasanvej 57, 2000 Frederiksberg.

▼ EFTERLADTE KÆRESTER

Efterhånden har mange bøsser mistet deres kærester på grund af aids. Men hvor går man hen med sorgen?

I hovedstadsområdet har der hidtil ikke været steder eller grupper specielt for efterladte kærester. Det vil et nyt initiativ prøve at råde bod på. Det overordnede mål er fælles støtte og hjælp til at komme videre i hverdagen. Tomheden og håbløsheden, der følger efter kærestens død, kan være svær at forstå for andre.

FORLADT

For et halvt år siden mistede Jørgen Plumsin kæreste gennem 14 år:

-Jeg har erfaret, hvor svært det er at komme videre. Jeg føler mig forladt af min kæreste, og jeg har et stort behov for at tale med andre i samme situation. At kunne sørge sammen med andre, kan være med til at lindre smerten. Derfor prøver jeg nu at starte en eller flere grupper for efterladte kærester. Jeg har sikret mig, at vi får professionel hjælp i begyndelsen, men siden er det meningen, at vi skal klare os selv.

HVORDAN?

Gruppen eller grupperne skal bestå af 4-6 personer. Og man binder sig ikke for et bestemt stykke tid. Gruppen mødes fast en gang om ugen:

- Formålet med gruppen er at bruge hinanden som fælles netværk. Vi skal kunne sørge sammen, tale om det, der trykker og græde sammen. Men vi skal selvfølgelig også kunne bruge hinanden til f.eks. at gå i byen, spise sammen, rejse sammen og i det hele taget prøve at gøre nogle af de ting, det er blevet svært at gøre alene efter kærestens død, siger Jørgen Plum, der kan kontaktes på tlf. 31 56 29 92.

▼ BØSSEKAMP OG AIDS

Torsdag den 27. maj fortæller Wanda fra Bøssehuset om Bøssernes BefrielsesFront efter 10 års kamp med og mod aids. "Vi fortryder intet" er overskriften. Det sker kl. 19.00 i Kafé Knud i Skindergade 26.

▼ LÆSE-BESVÆR

På Bispebjerg og Rudolph Bergh udsteder man aids-diagnoser på tværs af Sundhedsstyrelsens direktiver.

Hvis man som hiv-smittet går til kontrol på Bispebjerg Hospital eller Rudolph Berghs klinik, er man de seneste måneder blevet mødt med løftet om en aids-diagnose, hvis ens CD4-celletal faldt til under 200.

Bispebjerg og RB har samme lægelige ledelse - og lægerne begge steder mener bare, at de følger de nye retningslinier fra Sundhedsstyrelsen og Statens Seruminstitut. Retningslinier, der foreskriver, at kriterierne for en aids-diagnose bliver udvidet fra 1. juli.

NYE KRITERIER

Og det er da heller ikke forkert. Tre nye sygdomme udløser nu også aids-diagnosen. Det drejer sig om lunge-tuberkulose, livmoderhalskræft hos kvinder og gentagne tilfælde af bakteriel lungebetændelse. - De tre sygdomme får dog næppe nogen større betydning for antallet af aids-tilfælde herhjemme. Vi har til dato haft meget få tilfælde af livmoderhalskræft, lunge-tuberkulose og gentagne bakterielle lungebetændelser, siger professor Peter Skinshøj fra Rigshospitalet.

CD4-CELLETALLET

Det ville det derimod få, hvis cd4-celletallet skulle have betydning for aids-diagnosen.

Men det har det ikke!

Det er kun i USA, at man - af helt andre grunde end de lægelige - har besluttet denne udvidelse. Det sker fordi man i USA kun kan blive gratis behandlet, hvis man har en aids-diagnose.

Det er som bekendt ikke tilfældet i Danmark.

Her har man - i samråd med de andre europæiske lande - besluttet at holde fast ved, at der skal en konstateret sygdom til, før aids-diagnosen stilles.

- Masser af hiv-smittede med et cd4-celletal under 200 vil forblive sunde og raske flere år frem i tiden. Det vil være en urimelig stigmatisering at hæfte en aids-diagnose på dem, siger Peter Skinshøj.

EN ANDEN MENING

Men på Bispebjerg og RB mener man altså noget andet.

Eller gjorde indtil torsdag d. 27. maj, hvor overlæge Anne-Marie Worm fra Bispebjerg blev gjort opmærksom på, at hendes aids-kriterier adskilte sig væsentligt fra resten af Europas.

Nu følger Bispebjerg og RB de fælles-europæiske kriterier.

Forhåbentlig er det ikke alt for mange hiv-smittede, der har fået forkert besked, fordi lægerne på de to screenings-klinikker har svært ved at læse indenad.

▼ KONFERENCE I BERLIN

Det er ikke de store nyheder, der præger aids-konferencen i Berlin. Frem til deadline onsdag formiddag er det kun i forvejen kendte nyheder, der er lagt frem.

Vigtigst er fremlæggelsen af de endelige resultater fra det store Concorde-studie, hvor over 1700 asymptomatiske hiv-smittede fra Frankrig og England har deltaget.

(De foreløbige resultater offentliggjorde vi allerede d. 14. april i Nyhedsbrev 8/93.)

Men nu er det konfirmeret: Retrovir har ikke nogen positiv effekt på asymptomatiske hiv-smittede. Der var ingen forskel i helbredstilstanden på de to grupper, der fik henholdsvis Retrovir og placebo. På én undtagelse nær: cd4-celletallet.

Når det i tidligere, mindre undersøgelser har set ud til, at Retrovir var virksomt tidligt i forløbet, var det netop cd4-celletallet, man målte effekten på. Retrovir forhøjer cd4-tallet, men Concorde-forsøget har vist, at det ikke betyder, at man som hiv-smittet får det bedre.

Så udover at der ikke er grund til at starte tidlig Retrovir-behandling, er den væsentligste konklusion på Concorde-forsøget, at cd4-celletallet ikke duer som markør for effekten af en medicin.

Nu er det da blevet sommer på Bispebjerg. Fuglene synger og diagnoserne blomstrer

Desværre er der gået Worm i æblerne fra Kundskabens Træ

ETIK

Faktisk kunne det være gået helt galt med Concorde-forsøget, hvis det havde været designet således, at man alene på cd4-celletallet havde målt effekten af Retrovir. Så ville den store forskel i cd4-celletal, som de to grupper udviste, nemlig have stoppet forsøget af etiske grunde. Man ville have troet, at den ene gruppe havde fået det væsentligt bedre end den anden. Heldigvis var det forsøgsdeltagernes almindelige helbredstilstand, der var forsøgets 'endpoint' og ikke cd4-celletallet.

RETROVIR VIRKER

Det betyder ikke, at behandling med Retrovir standser. Der er ikke på konferencen eller andre steder fremlagt nogen resultater, der skulle afkræfte at Retrovir ikke har effekt i behandlingen af hiv-smittede med symptomer eller aids-diagnosticerede.

NÆSTE NYHEDSBREV

Vi har mere fra konferencen i næste Nyhedsbrev, der udkommer onsdag d. 23. juni.

▼ UD OG REJSE

Ferietiden nærmer sig - hvad nu med rejseforsikring, hvis man har aids eller er hiv-smittet og gerne vil på ferie i udlandet?

Det handler altså sammen om de regler, som Europæiske Rejse- forsikring administrerer for den danske Sygesikring inden for Europas grænser. Det er de bestemmelser, man kan læse om på sygesikringskortet. Ifølge reglerne er en person med diagnosen aids, der rejser i Europa, dækket af den offentlige sygesikring på linie med raske. Den behandlende læge skal bare umiddelbart inden afrejsen undersøge sin patient og indføre sin vurdering i journalen. Patienten vil være dækket "i det omfang, det ikke med rimelighed kunne forventes at lidelsen under udlands-opholdet ville medføre behandlingskrav" (paragraf 19, stk. 2).

OBJEKTIVT

Samtidig gør Europæiske i deres udlægning af overenskomsten opmærksom på, at vurderingen skal ske "objektivt". Det indebærer, at lægens vurdering skal være baseret på *lægelige* kriterier. Mener lægen fx, at aids-patienten måske - og måske ikke - vil få behov for behandling, men at patienten af psykiske grunde vil have godt af en rejse i udlandet, vil det være klogt at kontakte Europæiske's læge for en fælles vurdering. Man risikerer ellers i værste fald at komme til at betale for behandling og hjemtransport selv. Dette sker ikke, hvis behandlende læge og Europæiske's læge på forhånd har sagt god for turen.

TOMMELFINGER-REGEL

I denne forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på den offentlige sygesikrings regler, som Euro-

pæiske arbejder under. Man har den tommelfinger-regel, "at hvis risikoen for behandling er mere end 50 %, er der ingen dækning, men det skal understreges, at alle sager vurderes individuelt".

Der er altså ikke fra det offentliges side noget krav om, at patienten overhovedet ikke må kunne forventes syg under rejsen. At lægen så formentlig vil fraråde aids-patienter at rejse udenlands, hvis de har udsigt til at blive syge på rejsen, er en anden ting.

UDEN FOR EUROPA

Rejser man udenfor Europas grænser, gælder sygesikrings-kortet ikke. Hverken for aids-patienter eller raske. I stedet tegner man en speciel rejseforsikring. Det kan man bare ikke, når man har fået diagnosen aids. Som aids-patient kan man hverken tegne en rejse-forsikring, der omfatter behandling i udlandet, eller en hjemtransport-forsikring. Man er altså overhovedet ikke forsikret ved oversøiske rejser.

Det betyder, at man kommer til at betale selv, hvis man bliver syg under en rejse til et oversøisk land. Og det gælder også USA. Der findes eksempler fra andre patient-grupper på regninger på mange, mange tusind kroner.

Derfor må rejser udenfor Europa nok frarådes. Til gengæld kan man altså rejse indenfor Europas grænser på sin sygesikring, hvis man kan få en erklæring fra sin behandlende læge.

ET GODT RÅD

På Hvidovre Hospital råder socialrådgiverne dog samtidig til, at man rejser med et af de store rejse-selskaber med mange afgang, og at man tager en pose penge med på rejsen. Skulle uheldet være ude, er det rart selv at kunne bestemme, om man vil hjem eller indlægges på det lokale hospital. Og det bestemmer man ikke selv. Det er lægen det pågældende sted, der afgør, om man kan komme hjem på sygesikringens regning eller ej. Derfor er et stort rejse-selskab med god hygiejne og mange flyafgange hjem, en god idé.

HIVSMITTEDE

Men hvad nu, hvis man kun er hiv-smittet? Så er der ingen restriktioner med hensyn til rejseforsikringer. Hverken, når man rejser i Europa eller udenfor. Man behøver ingen lægeerklæring og man skal heller ikke oplyse overfor Europæiske Rejseforsikring, at man er smittet. Både sygesikringen og en eventuel rejseforsikring dækker fuldt ud.

FLERE GODE RÅD

Med hensyn til eventuelle tvivlsspørgsmål, kan marketingschef Henrik Sørensen fra Europæiske kontaktes med fordel. Han er inde i sagen og meget indstillet på den bedst mulige service over for hiv-smittede og aids-patienter. Henrik Sørensen træffes på 31 31 27 01.

▼ INGEN MIRAKLER

Der var ingen gennembrud at hente på aids-konferencen i Berlin - hverken på vaccine- eller behandlingsområdet.

Et af de emner, der blev drøftet flittigt på konferencen, var spørgsmålet om, hvorfor nogle hiv-smittede forbliver raske i mange år, mens andre bliver syge efter kort tid. Finder man frem til årsagerne, vil man måske være i stand til at holde alle hiv-smittede raske i længere tid. Der kom ingen løsninger frem på konferencen. Alligevel vender danske læger ikke tomhændede hjem til deres patienter. En række mindre medicin-forsøg blev fremlagt og konklusionerne på dem kan bruges både i den fremtidige forskning og i den daglige behandling:

- Blandt andet får vi gode fingerpeg om, hvilke forsøg vi skal prøve at starte herhjemme, og hvilke vi skal holde os fra. Men den store optimisme, der har præget de tidligere konferencer, er det svært at holde i live. Fremskridtene går langsommere end vi troede for bare et par år siden, siger overlæge Jan Gerstoft fra Frederiksberg Hospital.

DDC & RETROVIR

Herhjemme køres der forsøg med alternerende behandling med Retrovir og ddI. Danske læger har også overvejet behandling med ddC, men har indtil nu afvist stoffet, fordi man mente, at ddC var mindre effektivt end ddI. Denne konklusion drog man bl.a. på grundlag af cd4-celletallet. ddI får cd4-celletallet til at stige, mens der ikke er nogen effekt at måle med ddC. Men netop cd4-celletallets betydning skal man tage med stor varsomhed. Det store Concorde-forsøg med 1700 asymptomatiske hiv-smittede viste, at Retrovir ikke har nogen effekt på asymptomatiske hiv-smittede. cd4-celletallet steg, men der var ingen forskel i helbredstilstanden på de to grupper, der fik henholdsvis Retrovir og placebo. Derfor var Concorde-forsøgets måske vigtigste resultat, at man skal være meget varsom med at tillægge cd4-celletallet alt for stor betydning, når man måler effekt af et præparat (se også Nyhedsbrev 12/93). På konferencen blev der fremlagt et forsøg med kombination af Retrovir og ddC:

- Det var et forsøg med en gruppe patienter, der var relativt syge. De havde et cd4-celletal under 300 og havde i gennemsnit fået Retrovir i 1½ år. Et af resultaterne viste, at hvis cd4-tallet var over 150, var der en fordel ved kombinations-behandlingen, mens patienter, hvis tal lå under 150, ikke havde større effekt af kombinationen end af de enkelte stoffer hver for sig. Og her taler vi om forbedringer af patienternes fysiske helbredstilstand - ikke bare om forbedringer i tal, siger Jan Gerstoft.

DDI

På konferencen blev det slået fast, at de doser ddI man hidtil har givet, har været for høje. To store, uafhængige forsøg fra Europa/Australien (alfa-studiet) og fra USA (ACTG) viste begge, at patienter, der ikke kunne tåle Retrovir, klarede sig bedst med en dosis ddI på 200 mg frem for 750 mg om dagen. Effekten var lige stor ved begge doser, men bivirkningerne var klart nok meget mindre ved den lille dosis. Herhjemme gives som standard-behandling 400 mg ddI om dagen:

- Og det er måske for meget. Når vi får de endelige resultater hjem, må vi studere dem nærmere, inden vi i Danmark træffer en beslutning om, hvorvidt dosis skal sættes ned, siger Jan Gerstoft. Det er oplagt at sammenligne med vores tidligere AZT-dose-forsøg, hvor vi undersøgte effekten af forskellige doser Retrovir. Der fandt vi også, at vi kunne opnå den samme effekt af Retrovir ved en lavere dosis end først antaget. Og det er den dosis, der nu på det nærmeste er blevet standard-behandling over det meste af verden.

- En af de ting, man har været bange for ville svækkes ved den lave dosis ddI, var hiv-bekæmpelses-effekten i central-nervesystemet og med hensyn til hiv-demens. Men her viser begge forsøg heldigvis, at effekten af de to doser ddI er lige stor.

PROTEASE-HÆMMERE

På konferencen blev der fremlagt en række forsøgsresultater med de såkaldte 'protease-hæmmere'. Når hiv-virus bliver dannet, bliver der produceret store proteiner (æggehvide-stoffer), som derefter skal deles. Proteaserne er enzymer, som

delere proteinerne. Hvis proteinerne ikke bliver delt på den rigtige måde, bliver virus bygget forkert op og det betyder, at virus nok kan sætte nyt virus i omløb, men at dette nye virus ikke kan inficere nye celler: -Og der var faktisk nogle af disse protease-hæmmere, der ser ud til at virke. Men indtil nu har vi vurderet virkningen på basis af cd4-celletallene - og den markør er vi jo lidt i tvivl om pålideligheden af. Det har Concorde-forsøget belært os om.

Men hvis det viser sig, at vi finder en protease-hæmmer, hvor vi også kan påvise effekten på selve virus, har vi fundet en ny måde at angribe infektionen på. Det betyder at vi også kan angribe de celler, som allerede er inficeret - en effekt, som for eksempel Retrovir jo ikke har. I den nærmeste tid vil man formentlig starte forsøg med de mest lovende protease-hæmmere på store grupper hiv-smittede. Men det skal være store forsøg og de skal køre over lang tid, før vi kan sige noget konkret om effekten, siger Jan Gerstoft. Han tilføjer, at efter hans mening bliver protease-hæmmere en af de veje, hiv-forskningen skal arbejde videre med.

NEVIRAPIN

Til gengæld måtte den kinesiske forsker, der for et par måneder siden fremlagde opsigtsvækkende gode resultater af en række reagensglas-forsøg, modificere disse resultater. Kombinationen af Retrovir, ddI, Nevirapin og Foscarnet var ikke helt så effektiv, som det så ud til, selv om der opstod en betydelig hæmning af virus:

- Det andet ville også have været et mirakel! Alligevel viser forsøget, sammen med mange andre, at kombinations-behandlinger vejen frem. Det nye stof Nevirapin tilhører gruppen af TIBO-derivater. Tidligere er det kommet frem, at Nevirapin kun havde effekt i ca. 7 uger. Derefter blev forsøgspersonerne resistente. Imidlertid fortsatte man en del af forsøget - med større dosis. Og nu tyder noget på, at en stor del af resistens-bivirkningen ved dette stof måske kan overvindes ved en højere dosis. Det viser også, at man ikke skal opgive første gang, siger Jan Gerstoft.

▼ HIV-PENSIONATET

Sidste onsdag blev Danmarks første pensionat for hiv-smittede endelig indviet - efter 7 års kamp.

Det var sundhedsminister Torben Lund, der stod for indvielsen:

- Hiv-Pensionatet løser en opgave, som det offentlige ville have meget svært ved. Pensionatet kan tilbyde en meget individuel hjælp og støtte til den enkelte bruger. Det har de offentlige systemer svært ved. Og pensionatets kombination af professionel og frivillig hjælp er det offentlige heller ikke indrettet på. Jeg vil gerne udtrykke en dyb anerkendelse og tak for, at projektet endelig er blevet en realitet. Det vil blive til glæde og gavn for mange hiv-smittede, sagde Torben Lund i sin åbningstale.

Derefter talte Hiv-Pensionatets direktør Jan

Fouchard, socialrådgiver Lis Larsen fra bestyrelsen, og Kristian Sønderkov som repræsentant for brugerne.

Til sidst overrakte Positivgruppen Hiv-prisen 1993. Den gik til Lise og Per Larsen, der mistede deres søn Tom sidste sommer. De fik prisen for deres omsorg og kærlighed - ikke bare over for Tom, men til alle hiv-smittede.

▼ LÆDER-SEX

Der er mange muligheder for at dyrke sikker sex, hvis man er til læder. Og nu er de også kommet i pjeceform.

Pjecen *Sikker sex for lædermænd* er en danske udgave af en efterhånden temmelig kendt schweizisk pjece, som blev produceret for 3 år siden. I Schweiz blev pjecen forbudt og trukket tilbage, fordi lædersex åbenbart var for skrap kost for "almindelige politikere".

Her i Danmark sker det næppe. Det er Københavns Kommune, der har betalt produktionen af pjecen i forbindelse med byens og Sundhedsstyrelsens Cen/Lok-kampagne.

Folk fra *Scandinavian Leather Men (SLM)* og fra STOP AIDS-kampagnen i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske har stået for selve tekstens indhold.

SIKKER LÆDER-SEX

Hård sex, S/M-sex, dirty sex og andre af de sex-praktikker, som hører til i læder-universet, er meget ofte tabu-belagte.

Men hvad hiv-smitte angår, er det så at sige altid sikkert at dyrke det. Pjecen gennemgår mange forskellige sex-lege: Piercing, barbering, S/M, fistfucking, dildoer, doktorlege, katetere, pis og lort - og i det hele taget mandesex af den lidt rå slags.

Pjecen *Sikker sex for lædermænd* er distribueret i lædermiljøet i maj måned - andre interesserede kan få den ved at henvende sig i SLM eller i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske.

▼ NYE POSITIV-GRUPPER

Nu får hiv-smittede i Syd- og Sønderjylland deres egne Positiv-grupper - både i Vejle/Kolding og i Esbjerg.

De nye Positiv-grupper er for alle hiv-smittede - uanset smitemåde. I Esbjerg-gruppen har man besluttet fremover at mødes hveranden mandag, mens man i Vejle/Kolding-gruppen indtil videre mødes mere uregelmæssigt.

Hiv-smittede i Syd- og Sønderjylland kan kontakte de to grupper på følgende måde:

Positiv-gruppen Esbjerg har fast træffetid og telefonisk rådgivning hver mandag fra kl 18-20 på tlf. 75 12 66 53 (ferie 21/6-8/8).

Vejle/Kolding-gruppen kan kontaktes via Kolding Selvhjælp på tlf. 75 50 79 02.

▼ BO HOFFMANN OG REAGENSGLASSET

Altting lykkes i et reagensglas på hiv/aids-området. Der kan man slå altting ihjel - og det gør man så.

Og forskerne glemmer aldrig at informere pressen om de vellykkede virus-mord. Mange gange bliver det til, at løsningen på hiv-problemet er inden for rækkevidde.

Nu har den danske forsker Bo Hoffmann lanceret en variation af reagensglas-miraklet. Hvad han har gjort, er *ikke* at finde en gruppe stoffer, der slår hiv-virus *ihjel* i reagens-glassene, men derimod at finde en gruppe stoffer, der kan *genoplive* de forsvarsceller, der er ødelagte af hiv. Stadigvæk i reagensglas-forsøg.

Det kunne man læse om Berlingske Tidende søndag den 27. juni. Bo Hoffmann har fundet frem til de stoffer, der gør kroppens forsvarsceller ukampdygtige, og samtidig har han været i stand til at genoplive forsvarsceller, der var sat ud af spillet og som derfor tillod infektioner at passere - blandt andet den parasit, der giver hiv-smittede PCP-lungebetændelse.

Nu venter man, at Hoffmanns forskning vil føre til, at medicinal-firmaer investerer i de dyreforsøg, der bliver næste fase på vej mod en eventuel ny behandling mod hiv.

OPDAGELSEN

Hvad er det Bo Hoffmann har opdaget?

I Berlingske Tidende formulerer han det således:

"Når en immuncelle under normale omstændigheder møder en mikro-organisme, vil immuncellen dele sig og lave en hær af immunceller, der bekæmper mikro-organismen. Hvis derimod immuncellen ikke opfatter det, den møder, som noget fremmed, men som noget fra legemet selv, så slår delingsmekanismen fra. Der er altså to mekanismer i immunceller: en der starter, og en der stopper. Normalt er de to mekanismer i balance. Hvis imidlertid en immuncelle hos en aids-patient møder en mikro-organisme, vil den ikke som forventet begynde at dele sig. For balancen mellem start og stop er allerede forskudt imod stop på grund af hiv. Bo Hoffmann har undersøgt, hvad der sker med disse mekanismer hos aids-patienter, og han har nu fundet ud af, at man kan nedsætte stop-mekanismen i hiv-inficerede celler med kemiske stoffer. Herefter vender immuncellernes evne til at dele sig og bekæmpe mikro-organismer tilbage. De kan altså påny bekæmpe organismer, der fx forårsager lungebetændelse og svampe-infektioner.

Med andre ord: Man kan i dag tage defekte

immunceller fra aids-patienter og helbrede dem - men vel at mærke endnu kun i reagensglas."

DYRE FORSØG

Næste fase bliver så at afprøve de forskellige stoffer i dyreforsøg, så man kan sikre sig, at de er ugiftige. Det kræver million-investeringer fra store firmaer. Herefter bliver det medicinal-firmaerne, der skal gå videre med den praktiske side af sagen, mens Bo Hoffmann sammen med danske kolleger fortsætter den teoretiske forskning på Hvidovre Hospital. Indtil nu er det meste af forskningen udført i USA.

Det lyder alt sammen meget godt. Men foreløbig er man altså kun nået til reagensglas-forsøgene. Og der kan alt lade sig gøre. Inden næste fase - dyreforsøgene - går der desværre nok temmelig lang tid - det viser erfaringen. Hvis disse dyreforsøg går godt, kan man gå over til forsøg på mennesker. Så Bo Hoffmanns opdagelse får ikke betydning for hiv-smittede og aids-syge de første mange år. Og forhåbentlig vil et eller flere af de mange vaccine-forsøg, der er i gang, i mellemtiden vise sig at være så effektive, at de kan blive et relevant behandlingstilbud til hiv-smittede og aids-syge inden for de nærmeste år.

▼ FRIVILLIG PÅ HIV-HJÆLPEN

Hiv-hjælpen i København søger flere frivillige rådgivere til både telefon-rådgivningen og den personlige rådgivning.

Hiv-hjælpen er STOP AIDS kampagnens rådgivning om hiv og aids for bøsser og andre mænd, der har sex med mænd.

Mandag til torsdag yder Hiv-hjælpen telefon-rådgiv-

ning kl. 17-19 på 33 91 16 17. Om mandagen har Hiv-hjælpen endvidere åbent for personlig rådgivning kl. 19-21 - og efter aftale.

- Men Hiv-hjælpen er også en velfungerende gruppe bøsser, som har et godt socialt sammenhold, siger Jørgen Nielsen, der som psykosocial aids-konsulent er daglig leder af Hiv-hjælpen. Det er ingen betingelse, at man fra starten har stort kendskab til hiv og aids, selv om det selvfølgelig er en fordel. Men i efteråret vil interesserede nye Hiv-hjælpere skulle deltage i et uddannelses-seminar, inden de starter som rådgivere.

Hiv-hjælpen kører desuden løbende undervisning i hiv/aids, rådgivningsteknik, sorg og krise m.m. Som fremtidig ny rådgiver på Hiv-hjælpen skal man regne med at forpligte sig til én ugentlig vagt og ét fællesmøde hver måned.

Er man interesseret i at blive rådgiver på Hiv-hjælpen - eller ønsker man yderligere oplysninger - så skriver man kort om sig selv til: Hiv-hjælpen, Knabrostræde 3, 1210 København K, att. Jørgen Nielsen. Jørgen Nielsen kontakter så ansøgerne og aftaler en samtale.

▼ NYE STILLINGER

Positivgruppen har opslået 4 nye stillinger. Det er dels et resultat af en øget bevilling og dels som led i en om-organisering af arbejdet.

Økonomien i Positivgruppen var i begyndelsen af året utrolig anstrengt. Bevillingen på Finansloven var meget mindre, end man havde håbet. Derfor er det forløbne halve år blevet brugt til at søge andre offentlige tilskud samt fonde. Nu har en ekstra bevilling fra Sundhedsministeriet bevirket, at man kan udvide aktiviteterne i Positivgruppen. Samtidig har gruppen brugt tiden på at omorganisere arbejdet - forhåbentlig til gavn og glæde for brugerne. Det betyder, at nogle "titler" forsvinder, og andre opstår. Den eneste, der helt sikkert fortsætter sit arbejde i Positivgruppen, er socialrådgiver Henning Jensen. Ialt er der opslået 4 stillinger, som skal besættes snarest.

Det drejer sig om følgende jobfunktioner:

KONTORLEDER

En væsentlig del af kontorlederens arbejde bliver formidling af information til Positivgruppens medlemmer og sekretariatsfunktioner.

Til dette job er det en forudsætning, at man har kendskab til tekstbehandling.

Arbejdstiden er 37 timer om ugen.

SERVICE-MEDARBEJDER

Service-medarbejderen skal stå for rengøring og vedligeholdelse af Positivgruppens lokaler. Dertil bliver vedkommende ansvarlig for den daglige frokost og to ugentlige middage.

Arbejdstiden er 37 timer om ugen.

MILJØ-MEDARBEJDER

Miljø-medarbejderen skal stå for at sætte selvhjælps-

grupper og andre brugerstyrede grupper i gang. Det vil foregå i nært samarbejde med Positivgruppens psykosociale leder, Henning Jensen. Arbejdstiden er 37 timer om ugen.

REGNSKABS-MEDARBEJDER

Regnskabs-medarbejderen skal varetage det daglige bogholderi, lave budgetter og årsregnskab.

Arbejdstiden er 18½ timer om ugen.

Fælles for alle 4 stillinger er, at ansøgerne må være selvstændige, udadvendte, igangsættende og have humoristisk sans. Dertil må man kunne klare den daglige konfrontation med sygdom og død. Man må regne med også at skulle arbejde om aftenen, ligesom der er weekend-arbejde i begrænset omfang.

Aflønning sker efter aftale.

Om stillingerne bliver forlænget efter 1. januar 1994, afhænger af Positivgruppens finanslovsbevilling.

Yderligere oplysninger og detaljerede funktionsbeskrivelser får man ved at ringe enten til Per Sander på 53 65 55 75 eller til Jørgen Nielsen på 31 58 91 61 - begge bedst efter kl. 18.

Skriftlig ansøgning mærket den stilling, man søger, sendes inden 15. juli til: Positivgruppen, Postboks 159, 2000 Frederiksberg.

▼ MENNESKERETTIGHEDS-ERKLÆRING

WHO fastslår, hvor vigtigt det er, at menneskerettighederne overholdes i forbindelse med hiv og aids.

- Verden over krænker regeringer og enkeltpersoner til stadighed hiv-smittedes og aids-patienters menneskerettigheder, udtaler Dr. Dorothy Blake, leder af *WHO Global Programme on AIDS*. I kølvandet på hiv/aids-epidemien står vi over for en epidemi af fordomme.

Folk med hiv/aids bliver diskrimineret på mange forskellige måder. WHO's liste omfatter følgende:

- * Isolation
- * Diskrimination på boligmarkedet
- * Forskellig adgang til behandling og omsorg
- * Diskrimination på arbejdspladsen
- * Diskrimination i uddannelsessystemet
- * Rejse-restriktioner
- * Tvungen hiv-test

Første og sidste punkt er en del af den officielle, svenske hiv/aids-politik, hvorimod den danske aids-politik kan bryste sig af til fulde at leve op til WHO's anbefalinger omkring frivillighed, anonymitet og åbenhed.

- Hiv-smittedes rettigheder må respekteres, da det er et af de vigtigste midler i det sundheds-fremmende arbejde for alle mennesker i alle lande, siger Dorothy Blake videre. Diskriminerende tiltag som tvungen hiv-test, isolation, rejse-restriktioner og at blive frosset ud socialt medfører unødvendig lidelse for dem, der allerede lider af en livstruende sygdom.

▼ VRØVL UDEN LIGE

Ekstra Bladet den 19. juli videregiver udenlandsk vrøvl om smitterisiko hos tandlægen.

Inden for hiv/aids-information kan man ikke bruge Loch Ness-uhytet, når der er agurketid. Men den berømte "tandlæge i Florida" opfylder funktionen udmærket.

Mandag aften på det engelske BBC skulle et dokumentar-program iflg. Ekstra Bladet "afsløre", at seks af tandlægens patienter blev smittet gennem tandlæge-udstyret.

Grunden til at det må være noget vrøvl i denne forbindelse er, at det er påvist, at de 6 hiv-smittede patienter alle er smittet med samme virus-stamme som tandlægen selv. Skulle hiv-virus være overført gennem udstyret, skulle tandlægen altså først have boret i sine egne tænder, inden han borede i patienternes. Det lyder meget lidt sandsynligt.

Tandlægen, David Acer døde i 1990, og det gør det umuligt med sikkerhed at forklare, hvordan han kunne smitte patienterne.

INGEN RISIKO

Der er i teorien mulighed for, at der kommer mikroorganismer ind i borchovedet på tandlæge-bor. Og i teorien kan det overføres fra en patient til en anden.

På den anden side er der ikke plads til ret store mængder af noget som helst i rillerne på et tandlægebør. Det er ikke praktisk muligt at overføre så meget hiv-virus ad denne vej til, at det kan være en realitisk smittevej for hiv-smitte.

Så sagen om tandlægen i Florida er stadigvæk lige gådefuld. En konklusionen, som man også nåede frem til på WHO's aids-konference i Berlin.

▼ BESØGSVENNER

STOP AIDS-kampagnen starter 1. november en besøgstjeneste for hiv-smittede bøsser og andre mænd, der har sex med mænd.

Besøgstjenesten er på en gang et meget traditionelt og samtidig et helt anderledes tilbud til hiv-smittede i København.

Formålet er at give praktisk og følelsesmæssig støtte til hiv-smittede og aids-diagnosticerede uden for "systemet" - på det medmenneskelige plan, gennem f.eks. gå-ture og biograf-ture, men også dybtgående samtaler om krise og sorg. Overordnet set skal det være aktiviteter, der kan være med til at motivere, aktivere og genskabe livslysten og -kvaliteten. Besøgstjenesten skal i første omgang have et korps af 20-30 frivillige, som to og to skal være tilknyttet

en enkelt hiv-smittet.

På Fyn har en tilsvarende besøgstjeneste, *Hiv-nettet*, nu kørt i 2 år med stor succes. STOP AIDS-kampagnens projekt ligger meget tæt op ad dette.

Inden projektet starter, vil der blive afholdt møder med de relevante institutioner (hospitaller, screeningsklinikker, hjemmesygepleje, Hiv-pensionatet, Positivgruppen m.fl.). På disse møder skal projektet præsenteres og det fremtidige samarbejde aftales.

KUN FOR MÆND

Det er STOP AIDS-kampagnens psykosociale aids-konsulent Jørgen Nielsen, der har stået for planlægningen af besøgstjenesten.

Hvorfor er projektet kun henvendt til hiv-smittede bøsser og andre hiv-smittede mænd, der har sex med mænd?

- Min første model for en besøgstjeneste henvendte sig til alle hiv-smittede, uanset smitemåde og seksualitet, svarer Jørgen Nielsen. Den var ude hos de andre hiv/aids-organisationer, som alle meldte tilbage, at ideen var god, men de havde ikke ressourcer til at deltage i projektet.

Derfor bliver det Jørgen Nielsens "smalle model", som bliver sat i gang.

- Men så var reaktionen: "Hvorfor laver I det kun for bøsser, hvorfor laver I det ikke for alle", siger Jørgen Nielsen. Og det er både trist og ærgerligt, for alle organisationer har haft tilbuddet om at deltage.

FRIVILLIGE

STOP AIDS-kampagnen søger frivillige besøgsvenner til Besøgstjenesten.

Da brugergruppen bliver hiv-smittede bøsser og andre hiv-smittede mænd, der har sex med mænd, er det en fordel, hvis man har et kendskab til bøsse-

miljøet - og i det hele taget livet som homoseksuel i Danmark.

De frivillige besøgsvenner vil komme igennem en "ansættelses- samtale" og en grunduddannelse i emner som rådgivnings-teknik, aktiv lytning, at sætte grænser og sige fra.

Vil man gerne være besøgsven for hiv-smittede bøs- ser og andre hiv-smittede mænd, der har sex med mænd, skiver man kort om sig selv til Jørgen Nielsen, Landsforeningen for Bøs- ser og Lesbiske, Knabro- stræde 3, 1210 Kbh. V. Han vil også kunne give yderligere oplysninger på tlf: 33 13 19 48.

▼ SMITTERÅDGIVNING

Fyns Amt har ansat en rådgiver til det smit- teopsporings-arbejde, som er nedfældet i Sundhedsstyrelsens retningslinier.

Selv om det er blevet slået stort op i pressen, er det ikke nogen større nyhed. Stillingen fik også en del opmærksomhed, allerede da den blev slået op i sep- tember sidste år.

Men 1. august. begynder rådgiveren rent faktisk sit arbejde.

Medierne har kaldt denne funktion "Hiv-detekti- ven". Det antyder kriminalitet og angiveri, selv om det slet ikke dækker funktionen reelt.

Smutterådgiveren skal rådgive folk, der bliver testet hiv-smittede, og give støtte i kontakten til deres sex- partner(e).

Vedkommende skal eventuelt stå for selve kontak- ten (per brev), til muligt smittede sex-partnere, hvis den hiv-smittede ikke selv kan eller vil det.

Rådgiveren skal arbejde meget diskret og i forståelse med dem, der er blevet fundet hiv-positive. Selv om man opfordrer folk til at oplyse, hvem de har været sammen med seksuelt, så kan man jo ikke komme videre, hvis folk ikke selv ønsker at opgive navne. Målet er at få kontakt til hiv-smittede, som ikke selv forestiller sig, at de kan være smittede. I Danmark er det først og fremmest i den heteroseksuelle del af befolkningen.

Det har taget en rum tid at finde den rigtige person til smutterådgivningsfunktionen. Valget i Fyns Amt er faldet på en uddannet socialrådgiver, som også har god erfaring med at rådgive i hiv/aids-sammen- hæng.

Og så er det vigtigt at slå fast, at den danske aids- politik stadig gælder. Ingen har pligt til at opgive, hvem man har været sammen med seksuelt. Der er heller ingen, der kan tvinges til at lade sig hiv-teste. Der gælder fortsat frivillighed og anonymitet på hiv/ aids-området i Danmark.

▼ ET IMMUNDEFEKT-KATALOG

Bestemte hiv-infektioner hænger måske sammen med bestemte defekter i immunforsvaret.

Sådan lyder hypotesen i et stort forskningsprojekt, som Rigshospitalet nu har kørt i mere end 1 år.

- Vores hypotese går ud på, at nogle hiv-smittede har

defekter i visse dele af deres immunforsvar, mens andre har det i andre dele, siger 1.reservelæge, dr.med. Bente Klarlund, der er en af lægerne bag projektet. Hvis det på et tidspunkt bliver muligt at klarlægge disse forskelle, vil det være muligt at forudsige, hvilke infektioner den enkelte hiv-smit- tede er særlig udsat for - og derved give en langt mere målrettet behandling, end det er tilfældet i dag.

DRÆBER-CELLER

Der er ialt 370 hiv-smittede og aids-syge med i forsøget. De får hver 4. måned taget blodprøver, der bliver undersøgt langt grundigere end normalt. Så vidt muligt undersøger man hele deres immunap- parat for at finde de svage punkter.

En af de funktioner, man har undersøgt, er de såkaldte "dræber-celler". Det er celler, der meget hurtigt og effektivt dræber bl.a. kræft- og virus- celler:

- Og det ser ud til, at hiv-smittede fortsat har disse celler - de fungerer bare dårligt. Det kan få betyd- ning for den gruppe af hiv-smittede, der plages af bl.a. herpes og helvedesild, og som frygter for CMV- infektioner. Hvis vores projekt falder heldigt ud, vil vi være i stand til at pege stoffer ud, der kan stimu- lere disse celler, så deres dræber-evne genopbygges uden at man risikerer for kraftige bivirkninger. Tilsvarende håber vi med tiden at kunne opstille et "katalog" for bestemte immundefekter og deraf føl- gende infektioner, siger Bente Klarlund og gør sam- tidig opmærksom på, at det desværre nok ikke er helt så enkelt. De enkelte immundefekter indvirker også på hinanden og på hele immunsystemet.

MINDRE FORSØG

- Vi følger vores gruppe meget intenst, og alt efter hvor immundefekten ligger, afprøver vi forskellige både kendte og ukendte stoffer, for at undersøge om de skulle have en effekt på den defekte del af immunforsvaret, slutter Bente Klarlund.

▼ COMPUTER-TELEFONER

Sikker sex-telefonen fra Aids-Info/Fyn eks- porteres til Irland. Og udvides med flere ind- vandrersprog.

- I næste uge tager vi til Irland og installerer en gælisk-sproget udgave af Sikker sex-telefon i Dublin, fortæller aids-koordinator Paul Madsen fra Aids- Info/Fyn. Iruerne vil så selv senere tilføje en engelsk udgave.

Opstillingen sker for EF-penge, og Paul Madsen arbejder sammen i Irland med den ikke-offentlige organisation *Aids Wise*.

Sikker sex-telefonen er et telefonleksikon med over 600 opslag om hiv, aids og sikker sex. Og den fuld- stændig anonyme form giver mange opkald.

På den dansk-sprogede linie kan man i Aids-Infos telefontid hele tiden skifte over til at tale personligt med en rådgiver. For et computer-leksikon kan kun supplere menneske-til-menneske kontakten, ikke erstatte den.

▼ SERVICE

I HJEMMESTØTTEN

Patienter tilknyttet hjemmestøtteordningen ved Hvidovre Hospital og deres pårørende fortæller, at der bliver skåret ned i støtten.

Hjemmestøtteordningen ved Hvidovre er en ordning, som kører med en bevilling på godt 2 millioner kroner om året. Og omkring 10 patienter er tilknyttet ordningen.

En pårørende til en af brugerne finder det uacceptabelt, at man skærer ned i timetallet for hans ven. Og fortæller, at den eneste anden mulighed, man har kunnet stille vennen i udsigt er en plads på et plejehjem.

Baggrunden skulle være økonomiske problemer.

Overlæge Jens Ole Nielsen afviser kritikken.

- Hjemmestøtteordningen er et alternativ til hospitalsindlæggelse, siger han til Nyhedsbrevet. Det er ikke en besøgsordning, så fordi man én gang har fået hjemmepleje, har man det ikke livet ud.

Den enkelte brugers behov bliver iflg. Jens Ole Nielsen løbende vurderet, og den mængde hjemmestøtte, den enkelte kan få, bliver justeret derefter. Der skulle ikke være tale om en nedskæring af servicen på grund af økonomiske problemer.

Problemet er nok, at hospitalsvæsenet som system ikke har forståelse for den type "behandling", som finder sted under en ordning som hjemmestøtteordningen.

Gruppen af aids-patienter er relativt ny, og den har andre behov og problemer end andre patientgrupper. Den psykosociale støtte, som en hjemmeplejer kan give, holder simpelthen aids-patienterne ude af det etablerede behandlingssystem i lange perioder og både forlænger livet for aids-patienter og øger livskvaliteten.

Der kører stadigvæk en evaluering af forskellige modeller for hjemmestøtte. Evalueringen skal bruges til at indrette den ordning, som i fremtiden skal være til rådighed for alle aids-patienter i København, uanset hvilket hospital, man er tilknyttet.

▼ SIKKER TEST

Hiv-testen er helt pålidelig i Danmark. Det er der ingen grund til at betvivle.

Politiken mandag den 2. august gengav nogle australske forskeres udsagn om, at hiv-testen eventuelt giver et falsk svar, når folk af den ene eller anden grund har et svagt immunforsvar.

Det er overhovedet ikke relevant i Danmark.

- Der opstår ganske få promille falsk positive hiv-

test ved en ELISA-test, siger læge Blenda Böttiger fra Statens Seruminstitut. Og alle positive eller tvivlsomme bliver testet med en Western Blot-test, som er helt sikker.

Den eneste mulighed for at få at vide, at man er smittet uden at være det, er hvis blodprøverne ved en menneskelig fejl er forbyttet - eller hvis fx den praktiserende læge ikke forstår det skema, som testsvaret kommer tilbage på.

Det første sikrer man sig gerne imod ved at begynde forfra med

en ny test. Det andet er mere problematisk, men forhåbentlig også undtagelsen, der bekræfter reglen.

▼ FEM NYE FUGLEKASSER

STOP AIDS-kampagnens OASE-projekt har indtaget Amager Fælled og deler nu også kondomer ud dér.

En af de erotiske oaser i Københavns-området er fælleden på Amager, hvor mange mænd mødes og dyrker sex.

Derfor er det oplagt, at de efterhånden kendte "fuglekasser" med kondomer og glidecreme også findes dér. Der er sat fem kasser op på strategiske steder, og frivillige i STOP AIDS-kampagnen sørger for, at de bliver fyldt op et par gange om ugen.

OASE-projektet kører i samarbejde med Københavns Kommune, som finansierer kondomerne og Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, som udfører arbejdet. Den anden del af OASE-projektet er de opsøgende Parkdrenge, som i Parken går ud og taler om sikker sex med brugerne af oasen. Det sker endnu ikke på Fælleden.

▼ TO LIV MED HIV

Studiekredsen *Mit Liv med Hiv* har fået et emne mere på programmet: Min kost. Og så bliver der startet to hold i efteråret.

Mit Liv med Hiv er STOP AIDS-kampagnens psykosociale tilbud til hiv-smittede bøsser og andre hiv-smittede mænd.

Det er en studiekreds over syv aftener, hvor emnerne bliver behandlet både af oplægsholdere og i diskussion mellem deltagerne.

Formålet er at styrke og kvalificere hiv-smittede til et selvstændigt og selvbevidst forhold til sundhedssystemet og til livet som hiv-smittet i det hele taget. Emnerne er: oplevelser og erfaringer, min krop, min kost, mine rettigheder, mit sex-liv, mit liv før jeg dør og mit daglige liv med hiv.

Det nye emne er aftenen om kost og ernæring. Denne aften vil kostekspert Eva Lydeking fremlægge sine tanker om sund mad, diæt og vitaminer med mere. Studiekredsen er gratis, foregår i det indre København, ledes af en hiv-smittet, og der er 6-8 deltagere på hvert hold.

De to gange *Mit Liv med Hiv* starter henholdsvis mandag den 6. september og mandag den 25. oktober.

Tilmelding sker ved at skrive eller ringe til Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 KBH K, telefon: 33 13 19 48.

▼ MÆND MØDES IGEN

Sex, kærlighed, parforhold, selvværd, erotik og usikker sex er nogle af nøgleordene i kurset *Mænd Mødes*..

Mænd Mødes-kurset under STOP AIDS-kampagnen har kørt siden 1989.

Over seks aftener samles seks bøsser og andre mænd, der har sex med mænd med to gruppeledere om "*Alt det gode, det vanskelige, det sjove, det rædselsfulde, det mulige og umulige når mænd mødes*", som det hedder i folderen.

Det er gratis at deltage, og man kan deltage anonymt.

Man skal vælge hvilken ugedag (mandag til torsdag), man kan komme de seks aftener.

Tilmelding sker ved at ringe eller skrive til Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 KBH K, telefon: 33 13 19 48. Ønsker man at deltage anonymt, spørger man efter Jørgen.

Første runde *Mænd Mødes* starter i uge 37 og anden runde i uge 44.

▼ HIV PÅ AFTENSKOLEN

Hiv-basis kurset på Aftenskolen for Bøsser og Lesbiske starter 7. september.

Hiv-basis er en foredragsrække, der henvender sig til alle, der er berørt af eller interesseret i hiv og aids:

hiv-smittede, kæresten til hiv-smittede, pårørende og andre.

Det er den københavnske Aids-koordinationsgruppe, der står for tilbudet. Gruppen består blandt andre af Aids-Linien, Aids-Fondet, Positivgruppen og Hiv-hjælpen. Aftenskolen for Bøsser og Lesbiske står for det praktiske arrangement.

Overskrifterne for de seks tirsdag aftener er: Værd at vide, Fakta om hiv, At leve med hiv, Sorgen 1, Sorgen 2 og Livet og døden.

Det koster 395 kroner at deltage, som man indbetaler på giro: 2 28 85 75. På indbetalingskortet skriver man sit navn, sin adresse og hvilken kommune, man bor i. Det til mærker man med kortet "hiv-basis". Tilmeldingsfristen er 1. september.

Yderligere oplysninger på Aftenskolen for Bøsser og Lesbiske, telefon: 33 13 19 48.

▼ 100 GODE SPØRGSMÅL

...og 100 svar selvfølgelig. En ny bog kommer omkring de fleste problemer med hiv og aids.

Det er en amerikansk bog af Michael Thomas Ford, som fagkonsulent Henning Jørgensen fra Sundhedsstyrelsens aids-sekretariat har oversat og relateret til danske forhold.

Dertil har journalist Anna Louise Stevnhøj interviewet fire hiv-smittede, fordelt efter de almindelige alsidigheds-begreber: to heteroseksuelle kvinder, en bøsse og en bløder.

100 spørgsmål og svar om hiv og aids henvender sig nok mest til unge mennesker, men det tilgængelige sprog gør den brugbar for alle aldersklasser.

Der er en del gentagelser, fordi oplysningerne er relevante i forskellige sammenhænge. Det er rart, for så slipper man for henvisninger frem og tilbage i bogen.

Det eneste faglige problem er, hvad man skal mene om risikoen ved oralsex efter at have læst denne bog. Den faglige del af bogen siger: "*Det kan ikke afvises, at der er en risiko, men det er uhyre ringe,...*", hvilket stemmer dårligt overens med, at en af interviewpersonerne mener at være smittet ved oralsex.

Bogen er udgivet med støtte fra Sundhedsstyrelsen på Forlaget Forum.

▼ OASE-TRÆF

Bøsser og mænd, der har sex med mænd, i Odense samles til OASE-træf den 6. august.

Træffet foregår i Munkemose - en af de meget brugte erotiske oaser i Odense. Og mødetidspunktet er kl. 23.

Arrangementet er annonceret i fx "*Den blå Avis*" under fyr-til-fyr, hvor der ganske anonymt er "indkaldt" til oasen kl. 23.

Hiv/aids-aktivister fortæller, at der er mere gang i mosen end nogensinde.

▼ KONFERENCE I TEXAS

På den årlige bøsse/lesbiske sundhedskonference i juli i Houston blev flere grunde til usikker sex behandlet. Nogle bøsser lader sig smitte i en slags solidaritet.

- I USA ser man en tendens blandt ikke-smittede bøsser til at lade sig smitte - måske ikke ud fra et bevidst ønske - men fordi de simpelthen ikke formår at bevare håbet, fortæller aids-koordinator Jakob Haff, der var den ene af Landsforeningens deltagere i den bøsse/lesbiske sundhedskonference i Houston.

Baggrunden er blandt andet det overvældende omfang, som

hiv/aids-epidemien har i USA. I San Fransisco anslår man, at halvdelen af bøsserne er smittet. Samtidig ser man meget høje tal for, at folk dyrker usikker sex. Det gør hiv/aids-informatørerne både forundrede og frustrerede.

På konferencen fremlagde psykologer og informatører "Four Believes", altså fire (fejlagtige) forestillinger, som bøsser gør sig om hiv og deres egen risiko for at blive hiv-smittet:

- 1) "Epidemien vil altid fortsætte."
- 2) "Det bøsse/lesbiske miljø vil aldrig komme sig over denne epidemi."
- 3) "Jeg bliver nok smittet under alle omstændigheder."
- 4) "Hvis jeg ikke er smittet, så er det et rent held, selv om jeg dyrker sikker sex."

- Og man taler i USA om, at ikke-smittede bøsser, lader sig smitte "for at få det overstået", siger Jakob Haff. Det kan være en lettelse. Så ved man, hvordan landet ligger: at man formentlig har 10-12 år tilbage.

HOMOFOBI

Den store bøsse/lesbiske sundhedskonference afholdes hvert år i USA. Men der deltager også enkelte europæere hvert år.

Når den i år var placeret i Texas, skyldes det blandt andet ønsket om at vække opsigt og give moralsk støtte til de lokale bøsser og lesbiske, som lever i en stærkt homofobisk delstat:

- Myndighederne i Texas har forsøgt at nedskære hiv/aids-bevillingerne med 94 %, siger Jakob Haff. Man har prøvet at afskaffe anonymiteten ved hiv-test og indføre karantæner for hiv-smittede. Det er tilladt at have sex med dyr, men ulovligt med en person af samme køn. Det er også ulovligt at bruge en dildo!

BORNERTHED

Et generelt problem i USA er den noget bornerte indstilling til sex. Næstformand i Landsforeningen, Michael Nord og Jakob Haff deltog også i konferen-

cen for at fremlægge erfaringerne fra de danske OASE-projekter, som Landsforeningen står for.

- Amerikanernes bornerthed gav sig blandt andet udtryk i, at man aldrig hørte nogen nævne glidecreme, siger Jakob Haff. Der er steder i USA, hvor de kører OASE-projekter magen til vores, men selv dygtige og slagkraftige mennesker i de amerikanske organisationer har ofte nogle - for os - meget gammeldags seksualmoraliske opfattelser af, hvordan tingene hænger sammen. Derfor fik det amerikanerne helt op på dupperne, da vi fortalte, at vi ikke forbyder vores informatører i oaserne at have sex med brugerne. Der blev dog hurtigt langt mellem de gode argumenter. Til sidst lød det ophidset: "Tænk, hvor mange kondomer, man kunne dele ud, mens man har et knald!"

EN ENKELT GOD IDÉ

Jakob Haff fortæller, at der sjældent er epokegørende nyheder på kampagne-området at hente på disse konferencer. I Danmark er vi ofte længere fremme end de fleste andre lande.

- Men i Los Angeles har man nu realiseret en oprindeligt svensk ide, nemlig "Safe sex guerillas", siger Jakob Haff. Flotte, unge fyre bliver uddannet i sikker sex og bliver så sendt ud i miljøet for at praktisere det. Og eksemplets magt er ofte stor.

LYVER SIG SMITTET

Inden selve konferencen deltog Michael Nord i en workshop, hvor man blandt andet talte om den "skyld", som ikke-smittede kan komme til at føle. Eller følelsen af være udenfor.

- I Danmark er det nok de hiv-smittede, der stadigvæk føler sig udenfor, siger Michael Nord. Situationen er anderledes i fx San Fransisco, hvor så mange er smittede. Men i stedet for at føle sig glad eller taknemmelig, siger amerikanerne, at man efter 25 begravelser på et halvt år begynder at føle "ingen-ting" - eller tænke "hvorfor er jeg alene tilbage i verden", når kæresten og vennerne er væk.

Var dildoer noget, man tog op på sundhedskonferencen i Houston?

Ja, det emne satte jeg mig omgående på.

Michael Nord fortæller videre om de ikke-smittede, der - måske ubevidst - lader sig smitte, eller fortæller, at de er smittet uden at være det.

- En fyr, der sad som den eneste ikke-smittede ved et selskab, sagde "jeg tager også Retrovir". Han følte, at han ikke kunne stille sig udenfor, da snakken gik om medicin, siger Michael Nord. Men han får jo svært ved at forklare det senere, når han rent faktisk ikke er smittet.

OVER- OG UNDERHUND

Det er efterhånden kendt, at en hel del bøsser, som bliver hiv-smittet, bliver det i deres parforhold. For i parforholdet er der relativt flere, der dyrker usikker sex.

- Vi taler normalt om, at i bøsseforhold er parterne mere ligestillede end i de heteroseksuelle forhold, siger Michael Nord. Og det er nok også rigtigt omkring husholdningen. Men jeg er ikke sikker på, at det også gælder i det seksuelle forhold. Der kan være en over- og en underhund og man kan skifte rolle i perioder eller lade sig låse fast i den samme rolle. Værst er det selvfølgelig i forhold, hvor der er tale om egentligt misbrug: vold/voldtægt. Det kan være svært at komme ud af sådan et forhold, især hvis man er forelsket i sin partner eller glad for ham (på andre områder).

- I USA satte de disse misbrugs-problemer i parforholdet i nær forbindelse med alkohol- og stofmisbrug, siger Michael Nord. Og både alkohol og stoffer er meget udbredt i USA, også blandt bøsser.

I Sverige har hiv/aids-informationen i flere år fokuseret på dette område - noget mange danskere ser lidt skævt til.

- Men vi skal måske også i STOP AIDS-kampagnen til at være mere opmærksomme på den smitte-overførsel, der kan ske, når folk er påvirkede af alkohol eller stoffer, siger Michael Nord. Måske er det i begyndelsen ikke direkte hiv/aids-relevant, men sommetider må man gribe fat i ét problem for at kunne gøre noget for at løse et andet.

▼ ROSKILDE AMT

To grupper for hiv-smittede og deres pårørende starter i Roskilde.

Grupper hedder henholdsvis *Samværsgruppen* og *Pårørendegruppen*. Og navnene beskriver i al væsentlighed, hvad grupperne vil arbejde med.

Samværsgruppen er for alle hiv-smittede og fungerer som basis-gruppe, hvor man kan dog også vil kunne tale om andet end hiv og aids.

Pårørendegruppen er for familie og venner til hiv-smittede. Gruppen er dels en samværsgruppe og dels et sted, hvor man kan diskutere forskellige emner. Begge grupper mødes ca. én gang om måneden, og man kan deltage anonymt, hvis man ønsker det.

Roskilde Amt understøtter grupperne økonomisk og står for koordinationen af dem.

Nærmere oplysninger om grupperne får man hos aids-konsulent i Roskilde Amt, Kurt Pedersen, tlf. 46 32 32 32, lok. 5150.

▼ NY RÅDGIVNING

Hiv-smittede på Fyn og i Sønderjylland får nu en mulighed for personlig rådgivning og hjælp.

Det er HIV-Danmark, der indtil sommeren 94 har ansat en psyko-social rådgiver med base på Odense Sygehus. Tilbuddet gælder alle hiv-smittede på Fyn, i Ribe, Vejle, Ringkøbing og Sønderjyllands Amt. Rådgivningen er mobil, hvilket betyder, at den kan foregå på sygehuset, men også i eget hjem eller hvor det ellers er mest hensigtsmæssigt for den radsøgende. Ud over rådgivningstilbuddet er det meningen, at rådgiveren skal starte støttegrupper for hiv-smittede over hele området, samt at der skal arrangeres en række tema-aftener.

Det er psykolog Anders Røge, der er ansat i stillingen. Han kommer fra Hiv-Net/Fyn, som er et besøgstilbud til hiv-smittede.

Rådgivningens base er: Klørvænget 12c, lejl. 4, 5000 Odense C. Tlf. nummeret er 65 41 33 81. Træffetid mandag 9-15, tirsdag 8-14, samt onsdag til fredag efter aftale. Der er mulighed for at aftale tid for rådgivning både om eftermiddagen og om aftenen.

▼ SEMINAR FOR PÅRØRENDE

Hiv-gruppen M/K i Hiv-Danmark og Positivgruppen har i fællesskab arrangeret et weekend seminar 2.-3. oktober. Det er for efterladte og pårørende til hiv-smittede. Hermed menes kærestes, familie og nære venner.

Seminaret i oktober har plads til 30-35 deltagere, der i mindre grupper vil behandle forskellige emner. For eksempel: at sætte grænser, at passe en døende, sorg og kriseforløb, og hvordan man som pårørende kommer videre i sit eget liv.

Det koster 200 kroner at deltage, og man kan henvende sig i Hiv-Danmark for yderligere indformation på tlf: 33 32 58 68.

Sidste: Der er et par enkelte ledige pladser på Hiv-Danmarks seminar 3.-5. september, som er for alle hiv-smittede forældre. Seminaret hedder: "Hiv-smittede - hvad med børnene".

▼ HIVERTER I SVERIGE

Cabaretgruppen *Hivertene & Co.* har premiere på en ny forestilling den 20. august. Det foregår i Helsingborg, så der er altså ikke tale om Danmarks-premiere (endnu).

- Vores cabaret har samme titel som sidste år, "I morgen er det for sent", siger Egon Plet fra cabaretgruppen. Men med de nye numre er forestillingen ikke den samme. Vi glæder os til at komme igang igen med vores forestilling og debatten om aids.

Hivertene & Co. er en gruppe mennesker, der alle er berørt af hiv og aids. Kontaktperson til gruppen er Jørgen Siemanga på tlf. 35 26 93 93, hvis man ønsker at arrangere en forestilling med gruppen.

▼ INSEKTER OG HIV-VACCINE

Hele tiden kommer der meldinger om nye forsøg med vacciner til hiv-smittede.

Seneste bud er en gen-fremstillet vaccine.

I Sverige kan hiv-smittede deltage i et forsøg med en gp-160-vaccine.

Danske læger tror ikke på denne vaccine.

Det bliver stadig tydeligere, at det er mere kompliceret, end man håbede.

I Sverige får alle hiv-smittede tilbudt at være med i et vaccine-forsøg, hvis deres cd4-celletal er over 200. Hvis det er lavere, regner man med, at vaccinen ikke virker.

I alt omkring 1000 hiv-smittede skal deltage i forsøget, der løber over 2 år:

- Det var resultater fra et mindre forsøg med 40 hiv-smittede i Stockholm, der førte til, at man startede forsøget, siger overlæge Thorkild Moestrup fra *Malmö Almena Sjukhuset* til Nyhedsbrevet. De 40 blev fulgt i 1½ år, og det viste sig, at deres cd4-celletal ikke faldt, hvad man ellers ville have grund til at formode. Nu kører vi så dette store forsøg med 1000 deltagere, hvor halvdelen får placebo, for at finde ud af, om det er vaccinen, der har en effekt, eller om den gode effekt i virkeligheden skyldtes bevidstheden hos patienterne om, at der blev gjort noget - altså en psykisk stimulering af immunforsvaret.

GP-160

- Vores vaccine er baseret på en del af virus, kaldet glyco-protein 160 (gp-160), der består af to dele: gp-41, der går tværs igennem hiv-virus, og gp-120, der sidder på overfladen af hiv-virus. Sammenlagt bliver de til gp-160 (nej, det er ikke en regnefejl). Vores håb er så, at antistofferne mod gp-160 vil være effektive nok til at bremse hele virus i at formere sig. Ved fortsat at vaccinere håber vi så at kunne fastholde patienternes immunforsvar, siger Thorkild Moestrup.

TEORETISKE PROBLEMER

Det lyder besnærende. Teorien er, at hvis man kan vaccinere hiv-smittede, kan man få kroppen til at danne nye antistoffer og dermed holde immunapparatet intakt.

I Danmark tror man ikke på effekten af den svenske vaccine. En af de danske eksperter på området, overlæge Lars Mathiesen fra Hvidovre er mere end skeptisk:

- Det virker jo umiddelbart som en god idé, men jeg mener, man samtidig må overveje, om en eventuel vaccine-indsprøjtning i stedet fremskynder udvik-

lingen af sygdommen, siger Lars Mathiesen. Når immunforsvaret bliver kunstigt skruet op, dannes der flere celler, og derved kunne man forestille sig, at også virusproduktionen blev sat i vejret.

I forvejen arbejder immunforsvaret for fuld styrke på grund af den kroniske hiv-infektion - og alligevel bliver de hiv-smittede jo syge.

- Så i virkeligheden er det en trossag. Vi ved ikke noget om, hvorvidt det er en god idé at stimulere immunforsvaret yderligere ved en vaccination, siger Lars Mathiesen. Man har nemlig aldrig tidligere i medicinens historie prøvet at fremstille en terapeutisk vaccine - altså en vaccine til folk, der allerede er smittede, og som har dannet deres egne antistoffer mod det pågældende virus.

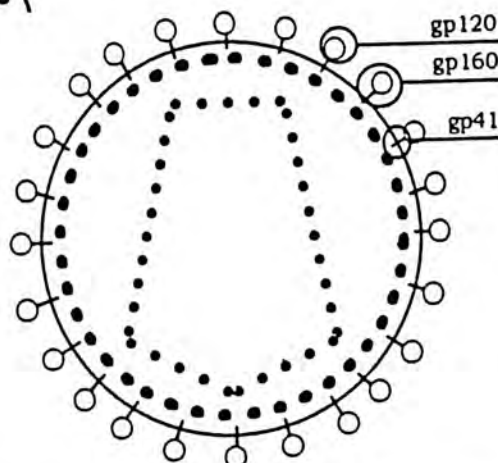
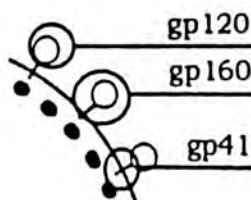
ET DANSK NEJ

Derfor har danske hiv-smittede ikke mulighed for at være med i det svenske vaccine-forsøg, selv om de danske hospitaler har fået tilbud om det fra firmaets side:

- Vi har sagt nej til at deltage i dette forsøg, fordi vi ikke tror på effekten, siger Lars Mathiesen. Det gp-160, der bliver brugt, er fremstillet i insekt-celler, og ligner ikke det "rigtige" gp-160 på hiv-virus overflade tilstrækkeligt meget. Det er et problem, mener jeg. For det betyder, at der godt nok dannes antistoffer mod vaccinen, men ikke nødvendigvis at antistofferne virker mod det menneskelige hiv-virus.

Et andet problem er, at den svenske vaccine er baseret på en variant af hiv-virus, som ikke forekommer hverken i Europa eller USA.

- Derfor vil vi under ingen omstændigheder gå ind i

hverken store eller små afprøvninger af den svenske vaccine. Vi kan ikke forsvare at starte forsøg med præparater, som vi ikke tror på - altså stoffer som vi personligt ville sige nej tak til, hvis vi selv var smittede, siger Lars Mathiesen. Og hvis der kommer et mere lovende vaccine-forsøg, kommer vi til at stå med en gruppe patienter, der tidligere har fået den svenske vaccine og dermed har dannet bestemte antistoffer. Hvad sker der i kroppen, hvis den igen bliver udsat for en ny slags vaccine og skal danne antistoffer mod den? Det er der ingen, der ved noget om.

Professor Peter Skinhøj fra Rigshospitalet er enig: - I øjeblikket er omkring 10 forskellige hiv-vacciner til afprøvning forskellige steder i verden, siger han. Den type, som svenskerne har valgt, er den eneste tilgængelige i Skandinavien. Men samtidig den, der virker mindst lovende af de 10. Heller ikke på Marselisborg Hospital tror man på den svenske model. Også her vil man vente.

MENS VI VENTER

- Men det betyder ikke, at vi ikke er interesseret i at lave vaccine-forsøg, siger Lars Mathiesen. Vi har faktisk gjort en del for at få startet forsøg i Skandinavien. Men indtil nu er det kun i Århus, man har fået mulighed for at afprøve hiv-vaccine. Og det er kun med 12 hiv-smittede ialt, hvoraf halvdelen får placebo (se Nyhedsbrev nr. 23/92). Det forsøg ville vi godt have været med i, men der var kun 12 pladser til Danmark.

Men i USA afprøver man lige nu en række andre, lovende vacciner. De er baseret på andre varianter af hiv-virus end den svenske, og de knytter sig til gp-120-proteiner på virus i stedet for til gp-160, sådan som den svenske vaccine gør. Og flere amerikanske undersøgelser tyder netop på, at det er gp-120-proteinet, det handler om, hvis der overhovedet skal være tale om, at en hiv-vaccine har effekt.

- Vi har forhandlet med et amerikansk firma om at starte et skandinavisk forsøg med en af disse vacciner, siger Lars Mathiesen. Foreløbig skal de dog afprøves i små forsøg i USA - og først derefter kan der blive tale om forsøg herhjemme. Det har jo desværre vist sig, at ting tager tid - også længere tid, end vi regnede med.

GEN-VACCINEN

Den seneste nyhed på vaccine-fronten handler om et forsøg ved Oxford-universitetet på at fremstille en vaccine til hiv-smittede ad genetisk vej. De foreløbige resultater viser, at genetisk vaccine er i stand til at slå virus ihjel - foreløbig dog kun i reagensglas. Problemerne opstår så snart vaccinen skal ind i kroppen, hvor en nærmest uendelig række af faktorer spiller ind. I menneskekroppen er det ikke gjort med at slå ét bestemt virus ihjel. Der handler det også om, hvad vaccinen gør ved resten af kroppens celler.

TO PRINCIPPER

I de mere traditionelle vaccine-forsøg har man prøvet at udvikle en metode, der sætter kroppens immun-

forsvar i stand til at genkende og ødelægge de celler, der er smittet med hiv-virus. Problemet er her, at virus ændrer sig (muterer) så meget, at det meget hurtigt ikke kan genkendes af vaccinen.

Princippet i (den hypotetiske) gen-vaccine er at få de celler i immunforsvaret, der trues af hiv-virus - cd4-cellerne - til at indeholde gener, der forhindrer virus i at trænge ind. Det vil man gøre ved at fremstille en slags mini-hiv-virus, der går ind i cd4-cellerne og ligger gemt dér, indtil de trues af hiv-virus. Så går det særlige vaccine-gen i aktion og blokerer for det rigtige hiv-virus, så det ikke kan trænge ind i cd4-cellerne.

FALSK OPTIMISME?

De engelske forskere bag denne vaccine-forskning er optimistiske. Måske kangen-vaccinen blive afprøvet allerede næste år, siger de.

Det tror den danske forsker, dr.med. John Erik Stig Hansen fra Hvidovre dog ikke på. Han arbejder selv med et sukker-vaccine-forsøg, og han troede for flere år siden, at nu kunne han snart starte vaccine-forsøg på mennesker. Han arbejder fortsat med kaniner (se nedenfor).

Den reelle forskning i hiv-vacciner fortsætter. Der er håb om, at de kan komme til at virke. Men det bliver stadig mere tydeligt: Det kommer til at tage længere tid at finde dem, end man tidligere regnede med.

▼ HUGGET SUKKER

Inden for vaccine-forskningen møder man mange forhindringer. Senest på Hvidovre også computer-tyveri.

Dr.med John Erik Stig Hansen på Hvidovre Hospital har fået stjålet sin computer og alle sine optegnelser og resultater.

Det betyder, at vaccine-forskningen på Hvidovre var truet med store forsinkelser, da der måske ville være problemer med at læse sikkerheds-kopierne af informationerne. Det blev der heldigvis ikke. Men den oprindelige computer er heller ikke dukket op. Man er ellers rimeligt optimistisk med hensyn til dette sukker-forsøg:

- Vi tror på det. Lige så meget som vi hele tiden har gjort, siger Lars Mathiesen til Nyhedsbrevet. Vores fremskridt kommer bare langsomt, end vi håbede. Men vores vaccine ser fortsat ud til at virke. Der dannes antistoffer mod sukkerdelen, som er den del af virus, der ikke forandrer sig. Samtidig er sukkeret noget, alle typer hiv-virushar til fælles. Neutraliserer man sukkeret, neutraliserer man alle virus-typer - uanset hvor meget de er muteret. I øjeblikket afprøver vi vaccinen på kaniner. Næste skridt bliver forsøg med aber - det er vi så småt ved at planlægge. Men vi kan ikke lave store afprøvninger af vores sukker-vaccine på mennesker de første par år. Det er en helt ny måde at lave hiv-vaccine på - den tager tid, og vi ved fortsat ikke, om ideen holder hele vejen igennem, siger Lars Mathiesen.

▼ HJÆLP TIL PENSION

For hiv-smittede kan det være en jungle at finde gennem reglerne for førtidspension. Og da vejledningerne ikke altid gør det enklere, er det bedst at søge ekspert-hjælp fra starten.

- Der er noget godt i de seneste retningslinier, og der er noget problematisk i dem, siger Henning Jensen, der er socialrådgiver i Positivgruppen. Henning Jensen taler om den seneste udsendelse fra Den Sociale Ankestyrelse, "Sociale Meddelelser" fra 15. august. De handler om det væsentlige problem: pension til hiv-smittede, der ikke har fået aids-diagnosen.

- Det gode i meddelelsen er, at Ankestyrelsen slår fast, at hiv-smittede kan få tilkendt førtidspension, siger Henning Jensen. Det var der brug for - så det er godt, at der kommer klar tale fra Ankestyrelsen om dette problem.

ERHVERVS-EVNEN

Det hedder direkte i meddelelsen: "Ankestyrelsen har behandlet en række sager om førtidspension til ansøgere, som er HIV-positive, men ikke har fået konstateret AIDS. Ankestyrelsen fandt, at HIV-infektionen i nogle tilfælde kan medføre sådanne varige helbredsmæssige problemer, som selvstændigt eller i kombination med ansøgerens sociale forhold kan berettigge til førtidspension."

Det overordnede princip i tilkendelse af førtidspension er "erhvervsevnen". Har man mistet hele sin evne til at arbejde, har man ret til "højeste førtidspension". Har man mistet 2/3 af erhvervsevnen kan man få "mellemste førtidspension". Og for de, der har mistet over halvdelen af erhvervsevnen, er der mulighed for at få "almindelig forhøjet førtidspension" - en pæn omskrivning af begrebet "laveste". Desværre for hiv-smittede har der været en tendens til, at kommunerne hænger sig for meget i aids-diagnosen - og ikke, som de burde, så på ansøgernes erhvervsevne.

SÆRBEHANDLING

- Det problematiske i de seneste retningslinier fra Ankestyrelsen er, at der i de 5 refererede sager kun er tildelt pension efter den laveste sats, siger Henning Jensen. Jeg er bange for, at det ude i kommunerne vil blive tolket således, at hiv-smittede uden aids-diagnose skal have laveste førtidspension. Sidst problemet var oppe - november 1992 - forklarede folk fra Den Sociale Ankestyrelse ellers, at hiv-smittede, der egentlig kun var berettiget til laveste førtidspension, nærmest automatisk ville få den mellemste.

Tankegangen bag denne positive særbehandling var, at hiv-smittede og folk med aids har ringere fremtidsudsigter end andre grupper af folk på pension. Kynisk formuleret: Hvis hiv-smittede ikke er berettiget til fuld pension fra starten, så bliver de det. Og Ankestyrelsen syntes derfor ikke, de hiv-smittede skulle gå gennem endnu en sagsbehandling. Ikke fordi sagsbehandlingstiden nødvendigvis er for lang, men fordi hiv-smittedes tid er alt for kort.

- Men desværre gælder det tilsyneladende ikke efter disse meddelelser, som alt i alt er dårlige arbejdsredskaber for kommunernes sagsbehandlere, siger Henning Jensen.

HENT HJÆLP

Henning Jensen fortæller, at han og de medlemmer i Positivgruppen, der har interesse i pensions-spørgsmålet, mødes den 16. september i Villaen.

Der vil man gå dybere ind i udspillet fra Den Sociale Ankestyrelse og diskutere, om man skal gøre noget ved det.

- To af de konkrete sager i Sociale Meddelelser kender jeg personligt, siger Henning Jensen. Og jeg undrer mig lidt over sagsfremstillingen - men der er selvfølgelig tale om meget kortfattede referater. Ét er sikkert. Der er god grund til at alliere sig med eksperterne på dette område, hvis man søger pension som hiv-smittet.

- Ja, det er en god ide at kontakte enten mig i Positivgruppen, Bodil Moseholm fra Hiv-Danmark eller socialrådgiverne på hospitalerne, siger Henning Jensen. Det kan komme til at tage unødigt lang tid, hvis den enkelte kommune har misforstået reglerne - og det er der desværre god mulighed for. Positivgruppens socialrådgiver, Henning Jensen træf-

Har du lagt mærke til, at man kalder den laveste førtidspension for "forhøjet førtidspension".

Det må siges at være temmelig opreklameret!

fes i Villaen mandag & fredag kl. 10-12, og tirsdag-torsdag kl. 13-15 på telefon: 31 87 06 24.

▼ AGGRESSIVT VIRUS

Jo kraftigere symptomer på smittetidspunktet, jo hurtigere udvikler man aids.

Det er en af konklusionerne i læge Court Pedersens doktordisputats, som blev forsvaret for nylig. Materialet omfatter ca. 200 hiv-smittede, der er blevet smittet og testet positivt maksimalt 12 måneder efter, at de var blevet testet negativt. Disse 200 personer er blevet udspurgt om deres fysiske reaktion på hiv-smitten. Alt efter deres reaktioner blev de delt op i to grupper:

- 1) dem, der havde en feber- og sygdomsreaktion på over 2 uger.
 - 2) dem, der ikke reagerede eller hvor feber- og sygdomsreaktionen var kortere end 2 uger.
- Den kraftige reaktion er defineret som feber, hævede lymfekirtler, hududslæt, synkesmerter m.m. Gruppen er blevet fulgt i gennemsnit i 5 år - og tallene viser nu, at blandt de hiv-smittede, der havde kraftige symptomer, har tæt på halvdelen udviklet aids, mens det kun er 15-20% i den anden gruppe.

HURTIGERE SYGE

- Vi kan ikke finde nogen éntydig og direkte forklaring på denne forskel. Og det er jo heller ikke sådan, at alle, der reagerer kraftigt, når de bliver smittede, også hurtigt udvikler aids, siger Court Pedersen. Men tendensen er klar.

Court Pedersen har sammen med Statens Serum Institut undersøgt virus hos en del patienter i de to grupper. Og det ser ud til, at nogle af dem, der bliver hurtigt syge, har en særlig form for aggressivt virus i blodet.

ÅRSAGERNE

Det viser sig, at den almindelige opfattelse af, at virus "sover" i en lang periode, er forkert. Virus er i aktion, deler og spreder sig hele tiden, og nedbrydningen af immunforsvaret starter allerede kort efter smittetidspunktet.

Der er to faktorer for, at nogle hiv-smittede udvikler aids relativt hurtigt. Den ene er det aggressive virus, selv om det ikke kun er derfor, at immunforsvaret bliver nedbrudt. Det fremskynder blot processen. Den anden er de kraftige symptomer på smittetidspunktet, som måske skyldes et dårligere immunforsvar fra starten:

- Vi mangler endnu at undersøge, hvorfor og hvordan nogle hiv-smittede er i stand til at frembringe et godt forsvar mod virus, mens andres immunforsvar er dårligt fra starten, siger Court Pedersen. Finder vi en forklaring på det, er vi måske kommet et skridt nærmere en vaccine - både til ikke-smittede og til smittede.

NY AIDS-DOKTOR

Court Pedersen er den 6. danske læge i Danmark,

som kan sætte doktor-titlen på sit visitkort efter at have arbejdet med hiv/aids-forskning.

▼ SOM SET PÅ TEXT-TV

Aids-Info/Fyn har indtaget endnu et medie, nemlig siderne på TV-2's Text-TV.

På Text-TV'siderne 505 og 506 giver Aids-Info/Fyn henholdsvis generelle oplysninger og besvarer indsendte spørgsmål.

Aids-Info/Fyn har lavet en god og økonomisk aftale med TV-2, og har fået tilskud fra Sundhedsstyrelsen til at afvikle projektet.

Vil man indsende spørgsmål på text-TV, skal man opgive navn og adresse, som dog ikke bliver offentliggjort (man får altså ikke udstillet sine "videns-huller").

Adressen for hiv/aids-spørgsmål til TV-2's Text-TV er: "Spørg om AIDS", Postbox 1188, 5100 Odense C.

▼ NORD-ALL PÅ PINDSTRUP

Det årlige seminar for hiv-smittede i Norden, Nord-All holdes i år i Danmark.

Der er ialt knap 100 pladser på seminaret, heraf 30 til de danske deltagere.

Fra fredag den 15. til søndag den 17. oktober mødes hiv-smittede fra alle de nordiske lande + et par fra de baltiske lande.

På programmet er der såvel sociale elementer - svømning, traveture, boldspil - som mere saglige workshops. I workshops'ene diskuterer man - på tværs af landegrænser - emner som: medierne, hiv-smittede forældre, parforhold smittet/ikke-smittet, politisk nedprioritering af hiv-smittede bøsser, alternativ behandling, aids og kultur og meget andet. Nord-All foregår på Pindstrup Centeret, som før har huset seminarer for hiv-smittede.

Det er gratis at deltage. Dog betaler man 140 kroner ekstra, hvis man vil have enkeltværelse.

Tilmeldingsfristen er den 24. september, og man kan tilmelde sig i sin gruppe, fx Positivgruppen eller hos Hiv-Danmark, tlf. 33 32 58 68.

▼ STIL IND PÅ HIV, HÅB & KÆRLIGHED

Hver anden onsdag mellem kl. 21.30 og 23.00 sender STOP AIDS-kampagnen programmet *Hiv, Håb & Kærlighed* på Radio Rosa i København.

Interesseret uden for Radio Rosas sende-radius kan gratis få *Hiv, Håb & Kærlighed* kopieret og tilsendt på kassette-bånd.

Udsendelsen bringer det seneste på det medicinske område og oplyser om tilbud til hiv-smittede.

Dertil er der hver gang et større tema, hvorved alle aspekter af livet med hiv og aids bliver behandlet. Sende-frekvensen er 98,9 mhz, eller på hybridnettet 98,8 mhz.

▼ FINANS-MILLIONER 1994

Regeringens finanslovsforslag betyder uforandrede bevillinger til hiv/aids-organisationernes arbejde i 1994.

Den traditionelle spænding omkring finansloven er mindre i år end tidligere, da regeringen har flertal alene, og Venstre og Konservative har tilkendegivet, at de ikke vil stemme mod finansloven.

Derfor kan Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Positivgruppen og Hiv-Danmark regne med at få samme beløb for 1994 som i 1993.

Det vil for Landsforeningens vedkommende sige 6,9 mio. kr. og for Positivgruppen 1,3 mio. kr.

I Landsforeningen vækker disse økonomiske fremtidsudsigter for STOP AIDS-kampagnen nogen frustration. Man havde håbet at kunne sætte aktiviteter i gang for 9,1 mio. kr.

▼ STOP AIDS I FREMTIDEN

STOP AIDS-kampagnen er *Mere end blot "sikker sex"*. Der skal prioriteres, når man ikke kan det hele. Det er konklusionen på en stor evalueringsrapport, der skal debatteres den 2. november.

Skal Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske overhovedet lave hiv/aids-information?

Nej, siger evaluerings-rapporten *Mere end blot "sikker sex"*. I princippet ville der være fordele ved en opdeling mellem Landsforeningens homo-politiske arbejde og STOP AIDS-kampagnen.

Problemet ligger i målgruppen. Det er ikke alle mænd, der har sex med mænd, som kan - eller vil - identificere sig med homoseksualitet, bøsse-miljøet, Landsforeningen o.s.v.

Og da STOP AIDS-kampagnens målgruppe netop er "bøsser og andre mænd, der har sex med mænd", er der en modsætning her.

Noget andet er så, at tingene ikke uden videre lader sig skille ad, og at det i praksis måske er lettere at adskille budskaberne end organisationerne.

Evalueringen anbefaler, at kampagnen tager hensyn til dem i målgruppen, som ikke bryder sig om at få homo-sex stukket direkte i næsen: De nøgenbiler, der lokker "rigtige bøsser", holder måske andre fra at få budskabet.

Men på den anden side giver evalueringen også udtryk for, at STOP AIDS-kampagnens kampagne-materialer og budskaber har høj troværdighed.

LEVENDE MÆND

Den vigtige del af rapportens konklusioner kommer fra 24 interviews med bøsser og andre mænd, der

har sex med mænd.

Disse interviews skal ikke bruges til at lave statistik, men til at få vidt forskellige holdninger frem.

De 24 er udvalgt, så de repræsenterer forskellige grupper: Bøsser og biseksuelle, hiv-smittede og ikke-smittede, københavnere og provinsboere - medlemmer af Landsforeningen og ikke-medlemmer.

HVOR ER DE HIV-SMITTEDE?

En klar konklusion fra evalueringen er, at hiv-smittede ikke er synlige nok i kampagnen. Denne synliggørelse ønskes af både smittede og ikke-smittede.

Et problem er for eksempel, at alt for mange hiv-smittede tror, at der slet ingen tilbud er for dem i STOP AIDS-kampagnen.

En anden vinkel handler om faste parforhold - mange dyrker mindre sikker sex i parforholdet end udenfor, og derfor er der også en del, der bliver smittet af deres faste partner.

Sloganet "sikker sex - hver gang" skurrer i manges øren, når det handler om det faste parforhold, som netop er et symbol på tillid og åbenhed parterne imellem. Alle de adspurgte mænd i undersøgelsen giver udtryk for holdningen: "Det er alles ansvar", men det dækker i virkeligheden en tankegang om, at "alle har ansvar for ikke selv at blive smittet". Evaluerings-gruppen anbefaler, at kampagnen lægger mere vægt på, at man også har ansvar for ikke at smitte sin(e) partner(e).

HULLER OG SIKKER SEX

På det overordnede plan har evalueringen givet STOP AIDS-kampagnen en smuk fjer i hatten. Alle de adspurgte mænd kender smittevejene for hiv og ved, hvordan man dyrker sikker sex. Det skyldes blandt andet, at kampagnen har godt fat i målgruppen. Men det betyder ikke, at oplysningsindsatsen kan ligge stille fremover. Der er flere som

har "huller" i deres viden - eller som i konkrete situationer bliver usikre. Måske er sikker sex-budskabet for unuanceret. Efter de mange år med hiv og aids vil mange i målgruppen gerne have mere konkrete oplysninger om genkendelige situationer, hvor man af den ene eller anden grund ikke dyrker sikker sex.

DEN LILLE FORSKEL

Selv om de fleste ikke "diskriminerer" hiv-smittede, så viser undersøgelsen alligevel, at ikke-smittede og ikke-testede tænker særligt over det, når de er sammen med hiv-smittede. Det væsentligste budskab fra de adspurgte handler om ærlighed og åbenhed. En siger, at "Ærligheden (om hiv-smitte) er et godt tegn på, at det er en fyr, man kan stole på" - og mener det er endnu mere sandsynligt, at han ville dyrke sex med den hiv-smittede partner.

Men andre er mere tvivlende og mener, at de vil "passe endnu mere på" sammen med hiv-smittede. Så selv om sikker sex-budskabet er "på plads", skelner mange alligevel mellem smittede partnere og ikke-smittede.

MODE-ORD OG MODELLER

Landsforeningens Landsmøde i 1992 besluttede, at det psykosociale område skulle opprioriteres. Men ordet "psyko-social" er også blevet lidt et modeord i hiv/aids-sammenhæng.

Evalueringen peger på, at Landsforeningen som en politisk organisation i sin struktur slet ikke er gearret til psyko-socialt arbejde.

Derfor anbefaler evalueringen, at kampagnen definerer, hvad den vil på det psyko-sociale område - og ikke bare gør "lidt af hvert", som det nu kommer.

Konkret opstilles to modeller for, hvilke behov det psyko-sociale arbejde kan dække: 1) Det "professionelle perspektiv" som i Hiv-hjælpen, hvor et lille antal personer har dygtiggjort sig og kan tilbyde hjælp og støtte til andre. Eller 2) "Brugernes perspektiv" - at arbejde for et miljø, hvor man støtter hinanden. "Mænd Mødes" kurserne er et eksempel fra den eksisterende kampagne, hvor dette sker.

Selv om det ene ikke udelukker hinanden, er det vigtigt at vælge og prioritere i en situation, hvor man ikke kan det hele.

VIDERE TRODS ALT

Alle er enige om, at indsatsen mod hiv og aids - og for støtte til smittede og syge - må fortsætte lang tid fremover. Selv om der var en vaccine på markedet lige nu, vil der være hiv-smittede mennesker i mange år fremover. Så det er vigtigt at bruge ressourcerne - penge og menneske-kraft - så godt som muligt.

Evaluerings-rapporten *Mere end blot "sikker sex"* bliver i København debatteret ved et møde den 2. november, hvor Landsforeningens medlemmer og repræsentanter for de øvrige hiv/aids-organisationer er indbudt.

I Århus er der et tilsvarende møde den 4. november. Den eneste forudsætning er, at man har læst rapporten, som man kan få ved at henvende sig i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske på tlf. 33 13 19 48.

▼ MØD MÆND (II)

STOP AIDS-kampagnen starter den anden runde af Mænd Mødes omkring 1. november.

Første runde af Mænd Mødes kører i september måned i København.

Moderækken Mænd Mødes handler om seksualitet og følelser i denne verden, hvor bøsser og andre mænd, der har sex med mænd, lever med hiv og aids. Det er gratis at deltage, og man kan deltage anonymt, hvis man har behov for det. Man skal beslutte hvilken ugedag, der passer én bedst, da der starter Mænd Mødes mandag til torsdag i uge 44.

Man melder sig til ved at ringe til Landsforeningen på 33 13 19 48. Vil man være anonym, spørger man efter Jørgen Nielsen.

▼ SEX-FOLDER

STOP AIDS-kampagnen har lavet en folder, der henvender sig både til homoseksuelle og til heteroseksuelle.

Det seneste sikker sex-materiale fra STOP AIDS-kampagnen er en redigeret, dansk udgave af en svensk ide: En såkaldt trickfolder: På den ene forside er titlen "*Sikker sex for homoseksuelle*" og på den anden "*Sikker sex for heteroseksuelle*". Man kan så tage folderen med den titel, der taler mest til en. Selve teksten er ens i de to udgaver - for uanset om man kalder sig heteroseksuel eller homoseksuel, er forholdsreglerne (selvfølgelig) de samme, når man dyrker den samme slags sex.

▼ AIDS I ÆTEREN

Onsdag i de lige uger mellem kl. 21.30 og 23.00 sender STOP AIDS-kampagnen programmet *Hiv, Håb & Kærlighed* på Radio Rosa i København. Sendefrekvensen er 98,9 Mhz, eller på hybridnettet 98,8 Mhz. Den 6. oktober er emnet "påvørende - sorgen og tabet". Den 20. oktober er det planen, at udsendelsen handler om hiv-negative.

▼ ET VÆRESTED PÅ FYN

Et loppemarked, der indbragte 70.000 kroner, blev startskuddet til et bo- og værested for hiv-smittede i Odense.

Vigtigere: Odense Kommune har afsat 400.000 kr. på næste års budget til projektet. Stedet hedder *Bolbrogården*, og de 70.000 kr. vil gå til istandsættelse.

- De 1.500 besøgende på loppemarkedet viser, at der er vilje til at skaffe midler til etableringen, siger Paul Madsen fra Aids-Info/Fyn. At Odense Kommune allerede er klar til at skyde driftsmidler i stedet, er en stor anerkendelse, som vil vinde genklang over hele landet. Bolbrogården vil efter planen åbne som bo- og værested for hiv-smittede inden påske 1994.

▼ SIKKER SEX I SOLENS RIGE

EF-penge søgt til dansk-svensk-hollandsk opsøgende OASE-projekt på Gran Canaria. Forberedelserne er i gang.

Hvert år tager mange danske og andre nordeuropæiske mænd til Gran Canaria - for at nyde solen. Men selvfølgelig også for at have sex med andre mænd.

Denne gruppe vil STOP AIDS-kampagnen også gerne nå, og derfor har man nu søgt EF-penge til et nordeuropæisk samarbejdsprojekt. Så nu søger kampagnen frivillige til at rejse til Gran Canaria for at dele kondomer ud på træffestederne, lave informationsmøder, sætte sikker sex-plakater op - med mere.

- Vi håber, at det er et projekt, som mange frivillige gerne vil være med til. Men det er vigtigt at vide, inden man melder sig, der skal præsteres et stykke arbejde, siger Jakob Haff, aids-koordinator i STOP AIDS-kampagnen.

HVAD KRÆVES DER?

Der skal hverves 21 danske frivillige, som hver skal være på Gran Canaria i 2 uger. De vil få rejsen og opholdet betalt, og et mindre diæt-beløb hver dag. Planen er, at der i hver 2-ugers periode er 3 danskere og 3 svenskere på stedet sammen med en projekt-leder, der ansættes til at være der i de 3 måneder, projektet løber. Det drejer sig om februar, marts og april '94.

De frivillige skal opfylde så mange af følgende kvalifikationer som muligt:

- Erfaring med hiv-oplysningsbejde og opsøgende virksomhed.
- Godt kendskab til bøsse-miljøet.
- Udadvendthed, åbenhed, evne til at tale med folk.
- Selvstændighed og ansvarsbevidsthed.
- Talefærdighed på engelsk og også gerne spansk.
- Kendskab til Playa del Inglés.

ØKONOMIEN

Det er vigtigt at understrege, at dette projekt kun bliver til noget, hvis der kan skaffes penge:

- Og det ved vi først i december eller måske først i januar, siger Jakob Haff. Vi ved godt, at det er barske betingelser at melde sig på, men sådan er vilkårene. Og vi håber, at der er mange bøsser, der har lyst til at bruge 14 dages ferie på et vigtigt stykke oplysnings-arbejde, der forhåbentlig også vil være en både spændende og underholdende oplevelse.

TILMELDING

Vil man i betragtning, skal Jakob Haff have modtaget en skriftlig ansøgning senest den 26. oktober.

Ansøgningen skal indeholde navn, adresse, telefonnummer og beskrive ansøgerens kvalifikationer, samt hvilke uger, ansøgeren kan sendes ud. Jo flere uger at vælge imellem, jo større chance for at komme afsted. Og så må der meget gerne i ansøgningen være forslag og ideer til, hvad projektet skal bestå af.

Den 8.-12. november vil et udvalg af ansøgerne blive indkaldt til et interview på en halv time. De fleste interviews vil finde sted mellem kl. 14 og 18.

De ansøgere, der bliver udvalgt, skal på en uddannelses-weekend den 22.-23. januar 1994 i Knabrostræde 3. Det er en betingelse for at blive udsendt, at man deltager i denne uddannelses-weekend.

▼ HÅRD DOM I GRENÅ

Paragraf 252 blev drevet ud i sin yderste konsekvens, da en hiv-smittet fik 3 måneders fængsel for et enkelt samleje uden gummi.

- Det er den situation, vi har frygtet hele tiden, siger aids-koordinator Jakob Haff. Det er særdeles ringe, at retssystemet udsender et signal, der i den grad er i modstrid med den officielle aids-politik. Det er jo den helt menneskelige "smutter", som kvinden i Grenå er blevet fængslet for.

Hvis denne dom danner præcedens, tillægger retssystemet altså den hiv-smittede - under trussel om fængselsstraf - hele ansvaret, hvis der bliver dyrket usikker sex.

- I Landsforeningen har vi hele tiden sagt, at lovgivningen ikke skulle skærpes, fordi den eksisterende lov var god nok, siger Jakob Haff. Men dette sagsforløb tyder på, at der er noget galt. Dommen er alt for hård. Det vil altid være påstand mod påstand i en sag om, hvad der er foregået mellem to personer i sengen.

▼ BESØGS-KOORDINATOR

4. oktober startede Helge Nielsen i jobbet som koordinator for STOP AIDS-kampagnens besøgstjeneste. Tjenesten starter 1. november.

Helge Nielsens stilling er på deltid, og han har titel af koordinator i besøgstjenesten for hiv-smittede bøsser og andre hiv-smittede mænd, der har sex med mænd.

- Det er først og fremmest et spørgsmål om at sørge for, at folk passer sammen, fortæller Helge Nielsen. Hver bruger får tilknyttet to frivillige besøgsvenner. Jeg skal præsentere brugeren og besøgsvennerne for hinanden og skal ved den lejlighed finde ud af, om kemien passer, sådan at både besøgsvennerne og brugerne bliver tilfredse med ordningen.

Helge er 40 år gammel og uddannet som psyko-social pædagog og har tidligere arbejdet i afholds-organisationen "Blå Kors".

Helge Nielsen kan træffes i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske de fleste dage mellem kl. 10 og 16 på tlf. 33 13 19 48.

Koordinator i Besøgstjenesten Helge Nielsen.

▼ HUSK EVALUERINGEN

Evalueringsrapporten *Mere end blot sikker sex* bliver debatteret på et åbent møde den 2. november i Naverlokalet, Knabrostræde 3 kl. 19.30.

Mødet er åbent for alle.

Den eneste forudsætning er, at man har læst rapporten, som man kan rekvirere i Landsforeningen på tlf. 33 13 19 48.

▼ MØD EN AIDS-DOKTOR

Dr.med Court Pedersen har forsvaret sin doktordisputats og er blevet den 6. aids-doktor i Danmark. Torsdag den 4. november kl. 19.00 kan man møde ham i Kafé Knud, Skindergade 26 i København. Her vil han på baggrund af sit arbejde i hiv/aids-forskningen holde et oplæg om det naturlige forløb i hiv-infektionen, herunder hvilke faktorer, der kan være medvirkende årsag til, at nogle hiv-smittede lever

længere og med færre infektioner end andre. De normale åbningstider i Kafé Knud er torsdag kl. 16-22 og søndag kl. 16-20. Om torsdagen kan man købe et måltid mad fra kl. 17.

▼ DANSK HERPES-FORSØG

Et nyt middel mod herpes bliver afprøvet med hiv-smittede fra Rigshospitalet, Frederiksberg og Marselisborg hospitaler som forsøgsdeltagere.

Der er tale om et sammenligningsforsøg. Alle deltagere får derfor en effektiv behandling mod herpes, mens forsøget kører. Enten standardbehandlingen med Zovir/Zovirax (acyclovir) eller med det nye stof Valaciclovir.

Valaciclovir bliver optaget bedre i kroppen, som selv omdanner det til acyclovir. Derfor forventer man, at behandlingen er mere effektiv, og at tablet-dosis derfor kan sættes ned.

HERPES I UDBRUD

Der er tre hospitaler, som er med i afprøvningen af Valaciclovir: Rigshospitalet, Frederiksberg Hospital og Marselisborg hospital.

Alle steder laves der to sideløbende forsøg med Valaciclovir. Det ene handler om effekten ved behandling af herpes-udbrud; det andet som forebyggende behandling.

Herpes - *herpes ano-genitalis* på latin - på kønsdelene og omkring anus kan være en pinefuld affære, og herpes nedsætter livskvaliteten hos mange hiv-smittede.

Hvis immunforsvaret er nedsat, er hiv-smittede ekstra udsat for herpesudbrud, som ofte er mere smertefulde og langvarige end hos andre.

I dag er standardbehandlingen mod herpes stoffet acyclovir, der sælges under navnet Zovir/Zovirax. Det kan bruges både til behandling og som forebyggelse.

HVEM STILLER OP?

Der mangler endnu 20-30 personer i forsøget. Man skal opfylde følgende betingelser: Være hiv-smittet og have herpes. I den forebyggende behandling skal man have et cd4-celletal højere end 100 fra starten af forsøget. Til behandlingen af herpes i udbrud er der ikke nogen krav om cd4-celletal.

For den enkelte deltager er fordelene ved at deltage måske ikke så stor - da begge stoffer er virksomme. Men man får altså sin herpes-mecidin gratis i forsøgsperioden og gør en indsats for forskningen. Er man interesseret i at deltage i forsøget kan man ringe til:

- 1) Lægerne Alice Hansen og Kim Brocks på Rigshospitalet, tlf. 35 45 51 01.
- 2) Lægerne Birgit Kvinesdal og Jan Gerstoft på Frederiksberg Hospital, tlf. 38 45 77 11.
- 3) Lægerne Inge Marie Hansen og Olav Bergmann på Marselisborg Hospital, tlf. 86 14 27 77, lok. 87 09.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 13. oktober 1993

▼ I SVERIGE OG I DANMARK

I Sverige overvejer lægerne at lave forsøg med stoffet DNCB. Herhjemme er lægerne skeptiske, men vil godt følge patienter, der selv skaffer sig stoffet.

Ideen med at arbejde med DNCB kommer fra ACT UP i San Francisco, hvor mange hundrede hiv-smittede i øjeblikket forsøger sig med stoffet. Men kontrollerede forsøg med stoffet findes ikke. DNCB er ikke noget lægemiddel. Det bruges i fotobranchen, og det firmaet *Eastmann Kodak*, der har patent på stoffet.

Stoffet DNCB (dinitrochlorbenzén) har været kendt siden 50'erne, hvor man brugte det mod vorter og visse former for hudkræft. Samtidig blev det brugt som allergi- og immuntest.

DNCB skulle efter sigende stimulere de "langerhandske celler", som findes i underhuden, og som bliver inficeret blandt andet med hiv-virus. Disse celler fjerner visse former for infektioner og fremmede organismer, og kroppen bruger dem som en slags affaldsceller.

Nogle af de hiv-smittede i San Francisco, der har taget stoffet, har oplevet en stigning i cd4- og cd8-celletal, men der er som nævnt ikke noget videnskabeligt belæg for, at det skyldes DNCB.

SVERIGE

I Sverige er en del hiv-smittede blevet interesseret i at afprøve stoffet, efter at svensk-amerikaneren Mats Ernmark har fortalt om det. Det førte til, at hiv-smittede fra Malmö, Göteborg og Stockholm skaffede sig stoffet fra USA og nu har brugt det i omkring en måned. Det har fået svenske læger til at overveje, om man skal starte et kontrolleret, medicinsk forsøg med DNCB.

EN GANG OM UGEN

Behandlingen med stoffet sker med en 10 procents acetone-opløsning. Selve behandlingen er enkel: En gang om ugen kommer man DNCB på et 5 x 5 cm stort område et sted på kroppen. Man lader stoffet sidde i op til 10 timer, så skulle det være trængt ind. Reaktionen på huden kommer efter 1-2 dage: Det ligner en slags brandsår eller vabel, som holder sig en uges tid.

Ingen af de svenske hiv-smittede har prøvet stoffet mere end 1 måned, så der foreligger ingen resultater fra svensk side.

DANSK SKEPSIS

Danske læger er skeptiske. Overlæge Jens-Ole Nielsen fra Hvidovre har svært ved at tro på den eventuelle immun-stimulering:

- Jeg synes man skal være forsigtig med dette stof.

Der er ikke til dato kommet nogen som helst bekræftede meldinger om en god virkning af dette stof. Det er tale om anekdoter om enkeltpersoner, der mener at have fået det bedre og ikke andet. Jeg har svært ved at se, at der skulle være nogen idé i at gøre sig overfølsom over for et kemisk stof - og jeg kan ikke forestille mig, at allergi-reaktionen mod DNCB skulle have nogen som helst effekt mod hiv-virus. Jens-Ole Nielsens skepsis deles af blandt andre professor Peter Skinhøj fra Rigshospitalet, og overlæge Poul Andersen fra Marselisborg Hospital.

TÆTTERE KONTROL

Det betyder dog ikke, at danske hiv-smittede dermed er afskåret fra at forsøge sig med DNCB. Det er som nævnt ikke et lægemiddel og er derfor muligt at skaffe sig det uden en lægelig tilladelse.

Oglægerne på Rigshospitalet, Hvidovre og Frederiksberg Hospital har givet tilsagn om, at de gerne vil følge hiv-smittede, der selv ønsker at forsøge sig med stoffet:

- Vi vil ikke selv starte forsøg med stoffet - vi tror simpelthen ikke på det og vil derfor ikke bruge hverken penge eller forsøgsdeltagere på det. Men muligheden for tæt lægelig kontrol skal selvfølgelig være der for den enkelte, siger Jens-Ole Nielsen til Nyhedsbrevet.

På Marselisborg vil man ikke starte forsøg eller tilbyde mulighed for ekstra kontrol af de hiv-smittede, der forsøger sig med stoffet:

- Det er ikke nødvendigt. Vi synes vi følger vores patienter tæt nok i forvejen, siger man på Marselisborg Hospital.

IMPORT FRA USA

I Sverige har Positivgruppen i Malmö bestilt en sending DNCB fra Mats Ernmark fra ACT UP i San Francisco. Det har danske hiv-smittede også mulighed for at gøre. Prisen ligger på 100 svenske kroner pr. person for en portion, der rækker til ca. eet halvt år. Dertil kommer forsendelses-omkostninger på omkring 50 kr.

Adressen er: Mats Ernmark, 114, 22nd Avenue, San Francisco, CA 94121, USA.

Måske få yderligere oplysninger hos Positivgruppen i Malmö, mandag til fredag mellem 11 og 17 på tlf. 009-46 40 791 61.

STOP AIDS-kampagnen råder til, at man kontakter sin læge eller hospital, hvis man forsøger sig med stoffet.

Husk møde om evalueringsrapporten
Mere end blot "sikker sex"
den 2. november kl. 19.30.

▼ AMPUL-VIRUS' LEVETID

Smittefare ved de stjålne ampuller fra Hvidovre Hospital blev nok dramatiseret noget i medierne.

En tyv stjal 75 ampuller med hiv-virus fra en fryser på Hvidovre Hospital sidste uge. Det undgik næppe ret manges opmærksomhed. En enkelt af ampullerne blev fundet tirsdag den 26. oktober på Nørrebro. Men hvordan kan der være smittefare ved nedfrosset hiv-virus? Man hører normalt, at hiv-virus er sart og hurtigt dør uden for menneskekroppen. Nyhedsbrevet har talt med vaccine-forsker og læge John Erik Stig Hansen fra Hvidovre:

- Hiv-virus nedbrydes med forskellig hastighed i forhold til den temperatur det opbevares i. Nedfrosset til 173 grader celsius kan det i princippet bevares uendeligt. Jo højere temperatur, jo kortere levetid uden for menneskekroppen.

Efter en uge - og kun én af de 75 ampuller er fundet - vil den eventuelle smittefare altså være afhængig af, hvor ampullerne har befundet sig.

- Har de ligget i 4 graders varme (den fundne ampul lå i et grønt område på Nørrebro) vil der stadig være nogen smitterisiko, siger John Erik Stig Hansen. Og har de været frosset ned, er risikoen større. I stuetemperatur vil virus være død nu.

I ØJNENE

John Erik Stig Hansen forklarer, at det nedfrosne hiv-virus befinder sig i væske fra cellekulturer. Det betyder, at koncentrationen af virus er højere, end den er i hiv-inficeret blod.

- Når journalisterne spurgte, om virus kunne smitte, hvis det fx blev gnedet ind i øjnene, så kunne vi selvfølgelig ikke udelukke det. Men det er jo en temmelig usandsynlig situation. Den reelle smittefare opstår, hvis en stofbruger sprøjter virus fra ampullerne ind i blodet, slutter John Erik Stig Hansen.

▼ HVORFOR NU DET?

Der er ikke sket nogen hiv-smitte i tandlægestolene, men alligevel skal der nu sikres mod hiv for millioner.

- Når en undersøgelse fra SerumInstitutet siger, at der er selv den mindste, teoretiske smitterisiko, så må vi sørge for at fjerne den, siger Niels Ove Andersen, formand i Dansk Tandlægeforening. Men som forening kan vi ikke pålægge tandlægerne noget, kun anbefale.

Sagen handler om "hånd- og vinkelstykker" i tandlægenes boremaskiner. Heri ender små vævsrester fra patienterne, og en undersøgelse fra SerumInstitutet (betalt af Dansk Tandlægeforening) konkluderer blandt andet: "På det foreliggende grundlag kan en risiko for smitteoverførsel i forbindelse med tandbehandling hverken afvises eller belægges med tal til belysning af risikoens størrelse." (Fra SerumInstitutets redegørelse i *Tandlægebladet*, okt. 1993.)

Der kan altså ikke påvises nogen smitterisiko.

Og tandlægerne i Danmark har da heller ikke haft sager om smitteoverførsel af nogen som helst art - og da slet ikke med hiv. I hele verden er der kun det samme, ene gådefulde tilfælde i Florida i USA, hvor en tandlæge menes at have overført hiv-smitte til fem af sine patienter.

- Men nu får vi patienter, der siger til tandlægen: *Har du mulighed for at fjerne smitterisikoen? Hvis ikke, så skal du have det næste gang, ellers skifter jeg tandlæge.* Så vi bliver på en måde tvunget til det, fortæller Niels Ove Andersen.

Men spørgsmålet er, om det ikke er tandlægerne og tandlægeforeningerne selv, der skaber den falske bevidsthed om, at der er nogen som helst reel smitterisiko at sikre patienterne imod.

Det vil blive dyrt at fjerne den teoretiske risiko for smitteoverførsel gennem hånd- og vinkelstykker i boremaskinerne. Og der er selvfølgelig kun patienterne til at betale tandlægenes investering i den sidste ende.

Den prisbevidste forbruger vælger forhåbentlig den tandlæge, der holder hovedet koldt og kun foretager fornuftige investeringer.

▼ FÅ BESØG I NOVEMBER

- Det eneste vi nu mangler, er brugere, siger Helge Nielsen. Besøgstjenesten starter 1. november.

14 besøgsvenner har gennemgået et kursus, der giver ballast til at arbejde som besøgsven til en hiv-smittet bøsse.

Koordinator i besøgstjenesten, Helge Nielsen har derfor alt klar og venter kun på, at brugerne henvender sig.

STOP AIDS-kampagnens besøgstjeneste er et projekt meget lig Hiv-nettet på Fyn, som har kørt i flere år med god succes.

- Hver hiv-smittet bruger vil få tilknyttet 2 besøgsvenner, som vil besøge ham på skift hver uge, siger Helge Nielsen.

I første omgang er besøgstjenesten indrettet på 7 brugere.

Henvendelse til Helge Nielsen eller Jørgen Nielsen, psyko-social aids-konsulent i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske på 33 13 19 48.

▼ FÅ LEDIGE PLADSER

Aids-koordinator Jakob Haff fortæller, at der stadig er mulighed for at søge en plads i det kommende Gran Canaria-projekt, selv om der også er en del, der allerede har søgt.

Gran Canaria-projektet er i korthed et sikker sex-informations-/OASE-projekt, henvendt til nordeuropæere på charter-ferie på Gran Canaria, som Landsforeningen vil afvikle i foråret i samarbejde med svenske hiv/aids-informatører.

Jakob Haff skal have ansøgningerne senest mandag den 1. november.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 27. oktober 1993

▼ 3TC - FORSØG I DANMARK

Et mindre forsøg med et alternativ til Retrovir starter nu på danske hospitaler.

Det er stoffet 3TC (Lamivudin) fra medicinalfirmaet Glaxo, Inc., der skal afprøves i et lille forsøg med omkring 30 hiv-smittede. Forsøgsdeltagerne skal komme fra Rigshospitalet, Frederiksberg og Hvidovre Hospital - og de skal alle have fået Retrovir i mindst 6 måneder.

Forsøget med 3TC er et sammenligningsforsøg, hvor man vil undersøge, om 3TC er mindre giftigt end Retrovir, ddI og ddC. De 4 stoffer tilhører alle den samme gruppe af såkaldte nukleosid-analoger, der hæmmer det enzym, som virus skal bruge for at formere sig.

Håbet er, at 3TC har samme effekt som Retrovir, men færre bivirkninger.

Forsøget skal køre et halvt år som blindforsøg, hvor den ene halvdel får Retrovir og 3TC, mens den anden får Retrovir og placebo. Det betyder altså, at ingen udelukkende får uvirksom medicin.

▼ NATURLIGT IMMUNE

At 25 prostituerede i Kenya ikke er hiv-smittede, er ikke det samme som, at en hiv-vaccine er lige om hjørnet.

- Hvis rapporterne er rigtige, er det interessant, siger vaccineforsker John Erik Stig Hansen fra Hvidovre Hospital. Men jeg har endnu ikke set noget videnskabeligt arbejde om det.

25 prostituerede kvinder i Kenya er ikke blevet hiv-smittede, selv om de ikke har brugt kondom. Det er baggrunden for, at et kenyansk-canadisk forskerhold har kaldt dem "naturligt immune".

John Erik Stig Hansen fortæller, at der eventuelt kan være tale om et slimhinde-forsvar mod hiv, som er genetisk bestemt, altså arveligt.

- Hvis der er videnskabeligt arbejde på vej, så kan vi sikkert lære en del af det, siger John Erik Stig Hansen.

Han mener, at hvis den aktive faktor i slimhindeforsvaret findes og kan tilføres mennesker, der ikke har det genetiske forsvar, så er det i praksis en hiv-vaccine, der er tale om.

OPTÆLLINGER

Den eneste tilsvarende forskning, John Erik Stig Hansen kender til, handler om kvinder, der har levet sammen med hiv-smittede blødere.

- Folk har haft almindeligt samliv uden at vide, at manden var smittet, siger han. Man har lavet epidemiologiske optællinger af, hvor mange af kvinderne,

der er blevet smittet. Men man har ikke villet gå ind i, hvorfor nogle ikke er blevet smittet. Det er mennesker i en presset situation. Derfor ved vi ikke så meget mere om disse ting. Sådanne overvejelser kunne selvfølgelig også gælde for prostituerede kvinder i Kenya, men det gør de nok ikke!

▼ BØSSE-SORG

STOP AIDS-kampagnen starter en sorggruppe specielt for bøsser og mænd, der har sex med mænd.

Tilbuddet om sorggrupper i forbindelse med hiv er ikke nyt. I forvejen er der blandede sorggrupper, hvor deltagerne er smittede, pårørende, kærester, familie eller andre. Det nye i dette tilbud er, at det alene henvender sig til bøsser og mænd, der har sex med mænd.

- Jeg tror nemlig, at mange bøsser fortsat er i "skabet" rent følelsesmæssigt, siger den ene af initiativtagerne, psykiater John Hagel Mikkelsen fra Hiv-hjælpen. Og så kan det være svært at "springe ud" i en gruppe, hvor der også sidder mødre, heteroseksuelle og andre. Hvis den følelse opstår, kan det blokere for sorg-arbejdet, og derfor har vi lavet dette tilbud.

Den nye sorggruppe retter sig mod hiv-smittede bøsser, kærester og andre. Man behøver ikke at have mistet nogen endnu - måske er kæresten eller venen alvorligt syg og skal dø, sådan at sorgen er på vej. Måske er man for kort tid siden blevet konstateret hiv-smittet og kan slet ikke overskue sorgen og angsten ved at skulle dø før tiden.

- Så kan man prøve at bearbejde sorgen, inden den vokser til uoverskuelige højder, siger John Hagel Mikkelsen.

GODE VENNER

- Den umiddelbare sorg lige når man er konstateret hiv-smittet eller lige har mistet kæresten - den tager vennerne og familien sig forhåbentlig af. En sorg-gruppe kan gå ind der, hvor sorgen er "groet fast", så man ikke kommer videre. Vi kan som professionelle prøve at skubbe til folk, så de kommer videre. Det gælder også, hvis følelserne handler om noget andet end sorg. Man kan fx være vred og føle sig uretfærdigt behandlet, fordi man har mistet en kæreste. Men det er vigtigt at være klar over, at det afgørende ved sorgen er, om man er i stand til at håndtere den, gå ud og ind af den - og ikke blive fastholdt i den, så man ikke kan tænke på andet. Sker det, er der brug for hjælp udefra, siger John Hagel Mikkelsen.

DELTAGER-AFGIFT

Det koster 50 kr. om måneden at være med i denne sorggruppe:

- Vi vil gerne signalere, at dette her skal tages alvorligt.

Vores erfaringer med terapeutisk arbejde fortæller os, at det er en god idé, at folk skal betale lidt for at være med. Det gør deltagerne mere motiverede. Vi har besluttet, at pengene skal bruges til praktiske ting i gruppen, siger John Hagel Mikkelsen.

Den nye sorggruppe skal mødes hver tirsdag kl. 17-19.30 i lokaler på Frederiksberg. Er man interesseret i at være med, kan man kontakte initiativtagerne John Hagel Mikkelsen på tlf. 35 36 11 34 eller Stephan Jørgensen på tlf. 31 86 81 85.

▼ SIKKER SEX-BANDEN

Gruppen af unge bøsser og lesbiske, der er aktive i STOP AIDS-kampagnen, har besluttet sig for en ny struktur.

Nu er alle fælles om alt. Hidtil har man været splittet op i grupper, der tog sig af forskellige typer aktivist-arbejde: tage ud på skoler; dele kondomer ud; lave raids på barerne; holde foredrag i Knabrostræde og så videre. Fremover er fællesoverskriften for alle aktiviteterne: *Sikker sex-banden*. Det besluttede man på et seminar i weekenden, hvor der også blev lagt mere faste rammer for, hvad det kræver at være aktivist i Banden og for, hvordan arbejdet og ansvaret fordeles.

Nye aktivister kan kontakte ungdomskonsulent Johnnie Fledelius på 33 13 19 48.

▼ LESBISKE OG HIV

Sex mellem to kvinder er i al væsentlighed sikker sex - der skal specielle omstændigheder til, hvis der skal ske hiv-smitte.

Men der er lesbiske, der alligevel er bekymrede. Og det, at man har en lesbisk bevidsthed, er heller ikke det samme som, at man altid og udelukkende dyrker sex med kvinder. Hvor provokerende det end lyder i mange lesbiskes øren.

STOP AIDS-kampagnen har lavet to pjecer, som handler om lesbiske og hiv. Pjecen *Lesbisk liv og hiv* fortæller, hvad lesbiske bør tænke over i forbindelse med hiv: kondom når man boller med mænd, ikke at dele sex-legetøj - eller kanyler som stofbruger, sikker S/M-sex og kort om forholdsregler ved insemination.

INSEMINATION

Pjecen *Skab liv - uden hiv* handler direkte om insemination.

At ville føde et barn medfører kontakt med mænd. Mange lesbiske får børn sammen med bøsser. Så der er en konkret smitte-risiko ved insemination, hvis man ikke følger de retningslinier, som pjecen stiller op.

Disse retningslinier handler mest om forholdene vedrørende hiv-test - og sikker sex.

Hvis man som lesbisk ikke har mulighed for eller råd til at bruge henholdsvis det offentlige sundhedssystem eller de private hospitaler, så må man selv sørge for at tilnærme sig sikkerhed mod hiv-smitte.

De to pjecer er udsendt til alle medlemmer af Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske og kan rekvireres på tlf. 33 13 19 48.

Billederne i pjecerne er taget af fotograf Anja Tollan.

▼ KVINDER TIL KVINDER

Kvinde/kvinde-sex er et af emnerne den 8. december i Kafé Knud, når STOP AIDS-kampagnen afholder et tema-møde om lesbiske og hiv.

Hvad er egentlig risikoen ved oralsex? Eller ved sex med mænd - et andet relevant emne for lesbiske i en tid med hiv og aids. Og hvad med hiv-smitte i forbindelse med insemination?

Mødet er arrangeret i forbindelse med de to pjecer, som STOP AIDS-kampagnen har udsendt (se ovenfor).

Aftenen vil bestå af oplæg og spørgsmål efter en model, som er prøvet utallige gange. Panelet består af kvinder med erfaringer om lesbisk liv og medicin. Det sker onsdag den 8. december kl. 19.00 i Kafé Knud, Skindergade 26 i København.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 10. november 1993

▼ TAL OG PROCENTER

Glem alt om CD4-tallet, det er CD4-procenten, der er det afgørende. Samtidig bliver måle-usikkerheden meget mindre.

Det er 1. reservelæge Bjarne Ørskov fra Rigshospitalet, der foreslår, at hospitalssystemet forenkler den procedure, der skal til for at udregne immunforsvarets størrelse:

- I øjeblikket måler man, hvor stor en del af lymfocytterne, der er CD4-celler. Det tal ganger man så med det samlede antal lymfocytter - det giver CD4-tallet, som vi bruger som markør på, hvordan immunforsvaret har det.

Problemet er, at der er en vis usikkerhed ved de to målinger, uanset om de bliver foretaget manuelt eller maskinelt. Denne usikkerhed ganger vi derefter sammen - det må give upræcise oplysninger, siger Bjarne Ørskov.

PROCENTER ER NOK

Nye undersøgelser har vist, at man formentlig får lige så meget information ved kun at kigge på CD4-procenten (altså den ene halvdel af måleresultatet). Derved kan man eliminere en betydelig måleusikkerhed, men ikke bare det. Det har også vist sig, at en hiv-smittet med en fast CD4-procent i løbet af et år godt kan svinge med over 100 i CD4-tal. Det er selvfølgelig især interessant, når CD4-tallet ligger omkring 200, hvor man overvejer at starte forebyggende behandling:

- På den måde kan læge og patient godt sætte hinanden stævne en del gange, fordi tallet i perioden svinger op og ned omkring 200, hvorimod det ville vise sig, at CD4-procenten lå fast hele tiden, siger Bjarne Ørskov. Hvis man tilsvarende fx får en banal forkølelse, vil antallet af lymfocytter stige betragteligt, mens procenten ikke vil svinge ret meget. Det samme gælder under stærk fysisk aktivitet. Det betyder, at måler man CD4-tallet netop på det tidspunkt, vil det være højere end normalt, hvorimod CD4-procenten næsten ikke er forandret. Lymfocytter er jo meget andet end CD4-celler, blandt andet CD8 og CD26.

Den forenklede metode vil derfor give mindre usikkerhed, færre blodprøver og forhåbentlig mindre angst på grund af et CD4-tal, der bevæger sig lidt op og ned.

AIDS-DEFINITIONEN

Bjarne Ørskov mener, at procent-beregningen vil vinde indpas herhjemme. Måske ikke lige med det samme, men i løbet af få år, fordi man vil opdage, at halvdelen af besværet og udregningen ikke bare er overflødig, men også med til at gøre resultatet mere usikkert og misvisende.

I USA har man taget konsekvensen af cd4-procentens

betydning. I de nye aids-kriterier, der kun gælder i USA, opererer man med diagnosen aids, hvis CD4-tallet er under 200 eller CD4-procenten er 14 eller derunder.

▼ STOP AIDS-KAMPAGNEN OG LANDSFORENINGEN

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske har økonomiske vanskeligheder. Men det indvirker kun indirekte på STOP AIDS-kampagnen.

- STOP AIDS-kampagnen har sit eget budget og sine egne indtægter, siger næstformand i Landsforeningen Michael Nord. Det er de 6,9 millioner kroner på Finansloven, som vi også har sikker udsigt til at få i 1994. Disse penge har hele tiden været adskilt fra Landsforeningens økonomi. Landsforeningens medlemmer har således ikke betalt for aids-arbejdet via deres kontingent.

De økonomiske problemer er opstået, fordi Landsforeningen i de senere år har mistet det meste af overskuddet fra caféer og diskoteker. Det er så galt, at foreningens ejendomme og forretninger må sælges, hvis den skal overleve.

- Så på det rent fysiske plan kunne det blive et problem for STOP AIDS-kampagnens arbejde, hvis vi ikke fortsat kan bo i Knabrostræde i København og

I forbindelse med STOP AIDS-kampagnens udgivelse af pjecerne *Lesbisk og hiv* og *Skab liv - uden hiv* er der tema-møde (mest) for lesbiske i Kafé Knud, tirsdag den 8. december kl. 19.00.

Programmet bliver: oplæg fra panel og spørgsmål fra deltagerne.

Jægergårdsgade i Århus. Men det er heldigvis nok ikke sandsynligt, for i dag er det lettere at sælge ejendomme med lejere end uden, siger Michael Nord. Hvis Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske ikke kan overleve, kan den heller ikke køre STOP AIDS-kampagnen - i den situation må arbejdet struktureres anderledes. For informationsbehovet er der jo. Så må kampagnen prøve at finde en ny arbejdsgiver. - Men lige nu er der da stadig grund til at tro, at Landsforeningen overlever, selv om der er problemer i øjeblikket, siger Michael Nord.

▼ NU ER DET NOKI

Sloganet for *World Aids Day* lægger op til protest og handling. Programmet ligner dog meget de sidste års program.

- Sikker Sex-Banden er på Rådhuspladsen på samme måde, som vi har været det de sidste par år, siger Johnnie Fledelius, ungdomskonsulent i STOP AIDS-kampagnen. Vi har lavet et lille teaterstykke, som vi spiller en del gange i løbet af eftermiddagen. Det er bygget på fabelen om *Hyrdedrengen og Ulven*. Og så er der overraskelserne.

Også resten af 1. december-aktiviteterne ligner - til forveksling - sidste års program. De forskellige hiv/aids-organisationer er på gaden forskellige steder for at oplyse, underholde og samle penge ind.

I Jylland har rejsekonsulent i STOP AIDS-kampagnen, Søren Nyskov lavet en hiv/aids-radiopakke, som landets (lokal)radio-stationer kan bruge. Enten 1. december eller en anden gang. Interview med Michael von Magnus og forslag til hiv/aids-relateret musik indgår i pakken.

▼ FRA KEMIENS VERDEN

Franske forskere tager patent på interessant viden om hiv-virus' måde at trænge ind i menneskeceller på.

Der er tale om en "receptor" på CD4-cellerne, som bliver kaldt CD26. Det er et kemisk stof på overfladen af cellen, som - åbenbart - er en vigtig forudsætning for, at hiv-virus kan trænge ind og inficere CD4-cellen.

I teorien ligger der her en mulighed for at forhindre hiv-smitte. For kan man blokere receptoren, så kan hiv-virus ikke fungere i menneske-organismen.

- Vi har længe vidst, at der skulle mindst en faktor ud over CD4 til, for at virus kunne trænge ind, siger læge Jan Gerstoft fra Frederiksberg Hospital. Og det er muligt, at CD26 er denne faktor. CD26 er et af en lang række stoffer, som kroppen bruger, og derfor er det nok ikke klogt at lave antistoffer mod det.

Blokerer man for hiv-virus' brug af CD26, så er der risiko for, at man også blokerer for andre vigtige processer i immunforsvaret.

- Men det er interessant rent forståelsesmæssigt, at det evt. er CD26, der er hiv-virus' nøgle til at komme ind i CD4-cellerne, siger Jan Gerstoft.

▼ UNDER-LIVS-HOLDNING

STOP AIDS-kampagnen lancerer en ny gang *Rubberware*-arrangementer i 1994. Men instruktørerne tyv-starter gerne i december til gløgg-arrangementer.

- Ja, folk kan begynde at studere næste års kalender og se om de skal invitere mindst 8-10 - og højst 20 - mande-venner til en *Rubberware*-aften, siger ungdomskonsulent Johnnie Fledelius. Det er tid, sted og deltager, man selv skal diske op med, resten er gratis. Inklusive invitationer og fortæring aftenen igennem.

- Planen er at give den hele armen næste år, men hvis nogen har lyst til at få os ud til et gløgg-arrangement, så er det også muligt, siger Johnnie Fledelius. *Rubberware* er først og fremmest en sjov aften, der handler om fræk og sikker sex. Men ud fra en kampagne-synspunkt er det selvfølgelig et plus, hvis deltagerne får lidt inspiration med hjem. Er man interesseret i at være vært til en *Rubberware*-aften, henvender man sig til Johnnie Fledelius på 33 13 19 48 og aftaler nærmere.

▼ "KOM INDENFOR"

Efterårets *Hiv-Ind*-arrangementer i december er lettere tilgængelige end de tidligere.

- Mange bøsser og lesbiske ved meget om hiv og aids, siger ungdomskonsulent i STOP AIDS-kampagnen Johnnie Fledelius. Men der er også "huller" i manges viden, og det er vel egentlig helt forståeligt. Det er for denne gruppe, *Hiv-Ind*-foredragene er tilrettelagt. Men alle er velkomne og det er gratis. Man kan roligt tage både sin kæreste, sin mor og sine kolleger med. *Hiv-Ind* er uhøjtidelige foredrag, som dækker alle aspekter af hiv og aids. Men det er et foredrag, ikke et show.

- Hvad er forskellen på hiv og aids? Og hvordan er sygdomsbillederne for de diagnose-givende sygdomme? Det er nogle af emnerne, siger Johnnie Fledelius. Smitteveje og usikker sex er andre.

Efter en times foredrag er det deltagernes egne informationsbehov, der styrer forløbet.

- Behandling og alternativ behandling er noget, der bliver spurgt om, siger Johnnie Fledelius.

I TIRSDAGS OG I DECEMBER

Publikum til *Hiv-Ind* foredraget den 23. november bestod overvejende af to af grupperne i Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, nemlig *Pandora* og *Regnbuen*. Henholdsvis fysisk handicappede og hørehæmmede bøsser og lesbiske.

Men ellers er målgruppen alle interesserede.

Der er *Hiv-Ind* den 1. december og den 7. december begge gange kl. 18.00.

- Det foregår i Knabrostræde 3 - man kan bare følge de skilte, vi sætter op i porten, slutter Johnnie Fledelius.

▼ DROP TESTEN

Positivgruppen kom i kraftig modvind ved at aktionere mod hiv-testen på World Aids Day.

- Normalt mener vi, at det må være op til den enkelte, om han eller hun vil have lavet en hiv-test, siger Per Sander, formand for Positivgruppen. Men forholdene i Danmark er efter vores mening nu så graverende, at vi med aktionen ville opfordre folk, der har besluttet at blive testet, til at tænke sig ekstra godt om. Med Positivgruppens aktion ved hospitalerne og Rudolph Bergh fik World Aids Day også et politisk indhold.

- Vi må have debat om tingene, siger Per Sander. Når den danske aids-politik taler om "frivillighed", kan vi kun opfatte det som tomme ord, når retsvæsenet samtidig entydigt lægger ansvaret på den smittede, når det gælder spørgsmålet om sikker sex.

ANSVARLIGHED

Fra forskellig side blev der lagt kraftig afstand fra Positivgruppens opfordring til at "droppe hiv-testen". På pressemødet 1. december i Kafé Knud kaldte sundhedsminister Torben Lund, overlæge Jens-Ole Nielsen, og formand i Hiv-Danmark Ole-Morten Nygård Positivgruppens opfordring for uansvarlig.

- Men hvad de i virkeligheden mener, er at ansvarlighed er det samme som at blive hiv-testet. Jeg kan ikke tolke det anderledes, end at de mener, at hvis du ikke lader dig teste, er du uansvarlig, uanset om du dyrker sikker eller usikker sex, siger Per Sander.

BLÆS PÅ EKSTRA BLADET

Med forside-overskriften "Blæs på om du smitter" og en leder, der hed "De 'spedalske' går amok" frakendte Ekstra Bladet al troværdighed og ansvarlighed hos Per Sander og Positivgruppen.

Det skete ved en bevidst fordrejning af Per Sanders ord. Opfordringen til ikke at lade sig hiv-teste blev til, at hiv-smittede skulle være ligeglade med, om de smittede eller ej. Igen den samme kobling mellem hiv-test og ansvarlighed.

Det var så grelt, at Eva Bostrup, der var den journalist på Ekstra Bladet, der havde skrevet det oprindelige interview med Per Sander, på pressemødet lagde afstand til sin egen avis' behandling af historien og fremhævede, at hun intet havde at gøre med forsiden og lederen.

- Det var flot af hende, siger Per Sander. Jeg talte med hende tidligere, og hun var rystet over avisens måde at forvrænge vores budskab på. ➡

ANONYMT, ANONYMT

Overvejelserne om at blive hiv-testet eller ej er helt personlige. For nogle er det bedst at få fjernet tvivlen, hvis man er bekymret. Andre vil ikke kunne bære at få at vide, at de er hiv-smittede.

I øjeblikket afprøver retssystemet det juridiske ansvar i forbindelse med hiv-smitte. Der er faldet tre fængselsdomme til hiv-smittede, der har dyrket sex uden kondom.

Hvis man overvejer at lade sig hiv-teste, er der mange gode grunde til, at man gør det anonymt.

Retstilstanden omkring hiv-smittedes seksualitet er endnu et godt argument.

▼ FALSKE FORHÅBNINGER

Sukkervaccinen fra Hvidovre Hospital bliver nu prøvet på aber i Stockholm.

En glædelig nyhed skulle der jo også helst være den 1. december, så overlæge Jens-Ole Nielsen bragde igennem alle medier med en historie om, at nu kom vaccinen snart - og den kom fra Hvidovre. Det bragte ham på forsiden af *Det Fri Aktuelt*, i radioaviserne og i diverse TV-programmer.

- Måske kan vi lancere den første hiv-vaccine på verdensmarkedet i 1995, sagde Jens-Ole Nielsen. Og skyndte sig i samme åndedrag at trække kraftigt i land:

- Vi må passe på ikke at give patienterne falske forhåbninger, for hele vejen igennem kan vi løbe ind i problemer, så vi må skrinlægge projektet. Der kan også gå længere tid end vi regner med. Men vi er optimistiske og det er spændende, når udenlandske firmaer kommer farende herop. Vi har fat i noget, sagde han, og mente forhåbentlig noget andet end, at de bare havde fat i medierne.

LANG VEJ ENDNU

Men selv om forskere i Stockholm nu er begyndt at afprøve den danske sukker-vaccine på aber, er der lang, lang vej endnu. Forsøgene startede i 1986, og efter snart 7 år er man nu kommet op af reagensglas-forsøgene, som måske i virkeligheden er noget af det lettere, når det gælder hiv-virus. Meget kan nemlig lade sig gøre i et reagensglas, som ikke duer i den menneskelige organisme. Går det allerbedst, kommer der gode resultater ud af abe-forsøgene. I værste fald standser historien dér.

Så vel er det da dejligt, at sukkerforsøget på Hvidovre stadigvæk går den rigtige vej. Der er bare langt igen. Det er desværre ikke særlig sandsynligt, at der skal sælges hiv-vaccine i 1995.

Måske havde det klædt tilliden til Hvidovre lidt mere, hvis man havde holdt lavere profil - netop for ikke senere at skuffe patienterne.

▼ JOBS I POSITIVGRUPPEN

Er man god til - og har lyst til - mindst to af disse områder: rengøring, madlavning, indkøb, lettere kontorarbejde, småreparationer, så er der jobs i

Positivgruppen til folk, der skal i jobtilbud. Det foregår i et levende miljø blandt Positivgruppens medlemmer og ansatte.

- Om man er kvinde, mand, homo- eller heteroseksuel, smittet eller ikke-smittet gør ingen forskel hos os, siger Birgit Jakobsen, der er kontorleder i Positivgruppen.

Positivgruppen er en forening af bøsser og biseksuelle mænd med hiv og aids. Adressen er Teodorpsvej 23 på Frederiksberg.

Er man interesseret i at høre nærmere, kan man komme forbi i dagtimerne eller ringe på tlf. 31 86 32 33.

▼ BESØGSTJENESTEN SØGER NYE VENNER

Efter kun en måned ser Besøgstjenesten ud til at måtte udvide allerede til foråret.

Derfor opfordrer Helge Nielsen, koordinator i Besøgstjenesten, flere frivillige til at melde sig som besøgsvenner.

Der er i første omgang uddannet 14 besøgsvenner, men der er helt sikkert mulighed for at bruge et hold mere.

Er man interesseret, ringer man til koordinator Helge Nielsen eller psykosocial aids-konsulent Jørgen Nielsen på 33 13 19 48.

▼ 172 GANGE NYHEDSBREV

Der findes ikke noget samlet register over emnerne i Nyhedsbrevet - endnu. Hvem vil lave det?

STOP AIDS Nyhedsbrevet udkommer i et oplag på 1000 hver fjortende dag. Med dette nummer er der ialt kommet 172 Nyhedsbreve.

Men der findes ikke noget samlet register over de mange enkelte artikler.

Derfor søger STOP AIDS-kampagnen en frivillig - altså ulønnet - til at lave sådan et register.

▼ NYTÅRS-KNALD

Husk kondomet, når der er knald på.

Igen i år sætter STOP AIDS-kampagnen punktum for årets aktiviteter med slogans i lysavisen på Rådhuspladsen i København.

Fra den 17. december til den 1. januar lyder en af opfordringerne - som Nyhedsbrevet gerne giver videre:

Bøsse-sex er sikker sex - husk kondomerne.

Dette nummer bliver det sidste Nyhedsbrev i 1993. Vi vender (forhåbentlig) tilbage først i januar 1994.

STOP-AIDS-NYHEDSBREV - en orientering for hiv/aids-aktivister i LBL

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Knabrostræde 3, 1210 Kbh. K, tlf.: 3313 1948

Oplag: 1000 Redaktion: Henrik Lyding/Søren Skov Ansvarshavende: Jakob Haff Udsendt: 8. december 1993